

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Stenstuegade-
kvarteret
i
Slagelse

Stenstuegadekvarteret i Slagelse

ved kaptajn H. K. Nielsen

Udgivet af
Vestsjællands Offset og Bogtryk ApS
1981

Copyright 1981:
Vestsjællands Offset og Bogtryk ApS
og H. K. Nielsen

ISBN 87-981190-0-1

Bogen er trykt af Vestsjællands Offset og Bogtryk, Slagelse
Bogen er sat med 9 punkt Times fra Slagelse Fotosats
Bogbinder: Christian F. Binderup
Omslag: 300 gr. prominentkarton
Bogen er trykt på 130 gr. thai-cote
Tilrettelægning: Leif Jensen, H. K. Nielsen og Henning Nielsen

Bogen er trykt i 900 nummererede eksemplarer

Dette eksemplar er

Nr. 123

Omslagets forside: Stenstuegadekvarteret fotograferet fra Sct. Mikkel's kirkeårn 1981
af Vestsjællands Reklamefoto.

Omslagets bagside: Maleri af malerm. Jens P. Jørgensen, 1906, lånt af Poul O. Nielsen

FORORD

Udgivelsen af bogen »Gammel Torv i Slagelse« i 1980 blev anledningen til, at bogtrykker Henning Nielsen opfordrede mig til at skrive lidt om Stenstuegadekvarteret. Et kvarter der i den sidste menneskealder har udviklet sig fra et slumrende gammelt bykvarter til et moderne bysamfund.

Udviklingen er de sidste årtier skredet frem med raske fjed, og vil nok accellerere endnu hurtigere, nu da Slagelse Kommune har købt firmaet Brd. Hillers store område mellem Stenstuegade og Løvegade.

Der findes ingen nedskrevne kilder at søge til, når man vil finde frem til Stenstuegades oprindelse, men gaden er nok, om ikke den ældste, så i hvert fald en af Slagelses ældste gader, den er måske over tusind år gammel.

Tusind år er meget lang tid, længere end man rigtig kan forestille sig, og når man puster til fortidens gløder, kan de let blusse så kraftigt op, at man brænder fingrene, derfor har jeg for det meste koncentreret mig om gadens sidste 150 års historie.

Jeg skylder tak til mange sider. Først og fremmest til Lokalhistorisk Arkiv, uden hvis hjælp det ikke ville være lykkedes at samle bogens billedmateriale. Også tak til alle, der beredvilligt har givet mig oplysninger, og det gælder særlig de mange ældre Stenstuegadeboere.

Et gammelt ord siger, at om hundrede år er alting glemt, og ud fra erkendelsen af, at det som sker i dag er historie i morgen, håber jeg, at dette lille bidrag til Slagelses lokalhistorie vil medvirke til, at det gamle Stenstuegadekvarter ikke helt bliver glemt.

H. K. NIELSEN.

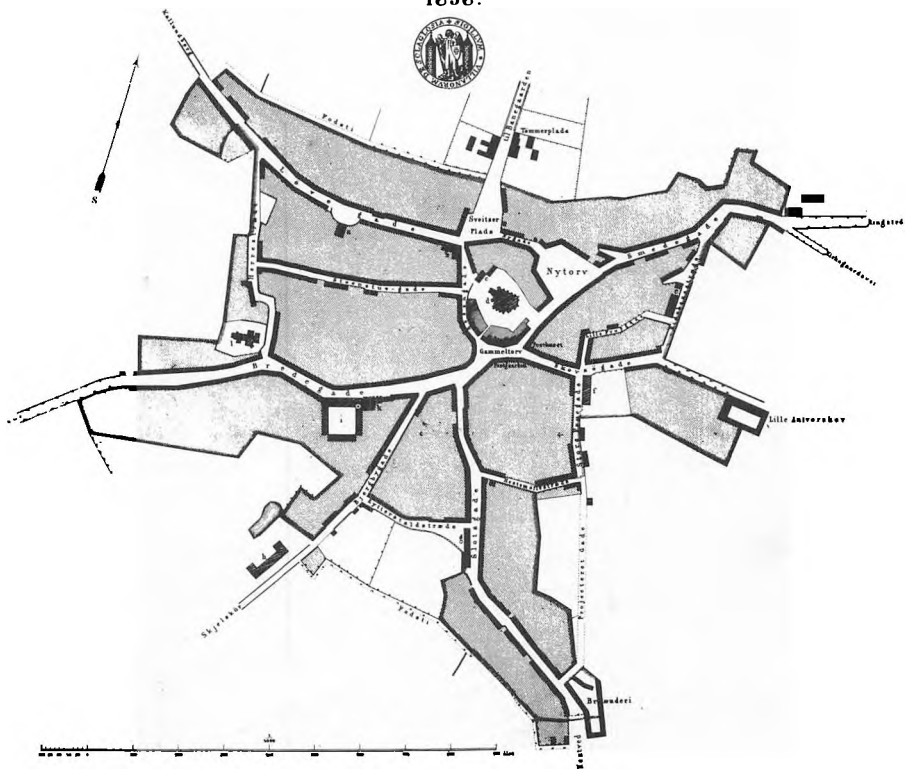

Indholdsfortegnelse

Stenstuegades ældste historie	side 7
De ældste huse i Stenstuegade	- 11
Den gamle Stenstuegades beboere	- 13
Børnene i Stenstuegade 1889	- 18
Kongens Foged's besøg i Stenstuegade	- 20
Stenstuegades grundtaxlodder	- 22
Koleraepidemien i 1857	- 25
Sundhedstilstanden i Stenstuegade	- 27
Bybrønden i Stenstuegade	- 31
Stenstuegades brolægning	- 34
Møntfundet i Stenstuegade	- 36
Begyndelsen til Stenstuegades sanering	- 38
Stenstuegades endelige sanering	- 41
H. P. Hansens Plads	- 44
Stenstuegade som gågade	- 46
Stenstuegade nr. 1	- 47
Stenstuegade nr. 3	- 51
Stenstuegade nr. 5	- 53
Stenstuegade nr. 7	- 55
Stenstuegade nr. 9 og 11	- 59
Stenstuegade nr. 13 og 15	- 60
Stenstuegade nr. 17	- 62
Stenstuegade nr. 19 og 21	- 64
Stenstuegade nr. 2 og 4	- 66
Stenstuegade nr. 6	- 68
Stenstuegade nr. 8	- 69
Stenstuegade nr. 10	- 71
Stenstuegade nr. 12	- 71
Stenstuegade nr. 14	- 73
Stenstuegade nr. 16	- 75
Stenstuegade nr. 18	- 76
Stenstuegade nr. 20 - 26	- 79
Stenstuegade nr. 28	- 82
Stenstuegade nr. 30	- 82
Stenstuegade nr. 32	- 84
Stenstuegade nr. 34	- 85
Stenstuegade nr. 36	- 86
Stenstuegade nr. 38	- 86
Stenstuegade nr. 40	- 90
Stenstuegade nr. 42	- 90
Stenstuegade nr. 44	- 92
Stenstuegade nr. 46	- 93
Efterskrift	- 95
Kilder og litteraturhenvisninger	- 96
Register	- 97

SLAGELSE

1858.

Slagelse 1858. Lokalhistorisk arkiv.

Stenstuegades ældste historie

Stenstuegades oprindelse fortøner sig i den fjerne oldtid, på et tidspunkt, hvor to hedenske gudeviere (offerhøje) blev forbundet af en sti, der i tidens løb blev til en gade. De to offerhøje, som begge ligger 50 meter over havets overflade, havde mod øst de store skove og mod vest det åbne land helt ud til Store Bælt. Omkring disse høje er Slagelse by vokset op.

Ved kristendommens indførelse blev højene, som symbol for kristendommens triumf over de gamle nordiske guder, forsynet med hver sin kirke. Den østlige blev viet til ærkeenglen Sct. Michael, og den vestligste til selveste Sct. Peder. Forbindelsen mellem de to kirker var, og er til dels stadig, Stenstuegade.

Oprindelsen til gadens ældgamle navn har det været umuligt at få fastslået. Måske har der et sted mellem de to offerhøje ligget en gammel gravhøj med en stenstue (jættestue), men det er nok mere

sandsynligt, at navnet stammer fra Slagelses kongelige badstue, som i middelalderen sikkert har været kvarterets eneste stenstue.

I 1200-tallet havde Slagelse en kongegård, som lå overfor, hvor Bjergbygade i dag udmunder i Bredegade, og til kongsgården hørte der naturligvis en del stalde, udhuse og en meget stor have, eller park, som området benævnes i de gamle skøder. I parken, der gik helt ned til Stenstuegade, lå formentlig den kongelige badstue, som i middelalderen også kaldtes for en stenstue.

Badstuer med dampbade har været kendt i årtusinder, og det var et hus, som datidens folk gerne søgte til. De var bygget helt af sten, og dampen fremkom ved, at badstuemanden hældte vand over gløende sten, som ofte var indmuret i badstuenes ene væg. Middelalderens åbne ildsteder med brændefyring medførte, at en

Middelaldertegning af en stenstue (badstue). Med birkeris piskede man hinanden, og manden med de fire kohorn på ryggen gennemgår et sundhedsritual, kaldet »kopsætning«. Drikkehornet og vinkanden fortæller, at der også kunne nydes forfriskninger.

badstue som regel lå et godt stykke fra den øvrige bebyggelse, og da den gamle kongsgård i Slagelse var opført med bindingsværk, lervægge og stråtag, har kongsgårdens badstue nok ligget et godt stykke nede i parken, formentlig helt nede ved Stenstuegade, hvor Slagelse Centralbibliotek har domicil i dag.

Der eksisterer en meget kendt legende om Slagelse kongelige badstue: Kong Valdemar Sejrs kom en dag med sin hird ridende til Slagelse Kongsgård, og blev her modtaget af præsten ved Sct. Peders Kirke, »Hellig Anders«. Da Slagelse på dette tidspunkt var en udpræget bondeby, bøn-faldt Hellig Anders kongen om mere jord til Slagelse by. Valdemar Sejrs, som må have været i godt humør, tilstod da Hellig Anders så meget jord til Slagelse by, som han kunne omride på et ni nætter gammelt fæl, medens kongen var i bad. Anders, der glad tog imod tilbudet, har sikkert skyndt sig alt hvad han kunne ned ad Stenstuegade til sin præstegård, som lå

for enden af gaden, og på føllet velsig-nede Gud ham med så megen kraft, at han i løbet af ganske kort tid havde omre-det så stort et stykke jord, at kongens mænd blev forskrækkede og skyndsomt ilede ned til badstuen for at bede kongen hurtigt gøre sig færdig, inden Hellig An-ders nåede at underlægge sig hele Sjel-land. En stor del af den overdådige land-brugsjord, som siden middelalderen har tilhørt Slagelse, skulle altså efter legenden skyldes denne hellige kavalérist.

I middelalderen havde Slagelse også en offentlig badstue, som lå »norden for Sct. Mikkel's Kirke«, og i 1482 var Niels Hem-mingsen badstueemand i Slagelse. De gam-le badstuer var en praktisk og nyttig ind-retning, for samtidig med, at man nød det varme dampbad, kunne ens påklædning blive dampet fri for eventuelt utøj. Men efter Amerikas opdagelse i 1492, og de sø-farende derfra havde hjembragt »Pokke-ren« (syfilis) til Europa, gav badstuen ef-terhånden anledning til udbredelse af

Den østlige halvdel af Stenstuegade i 1910, hvor der stadig var et stengærde ind mod Apotekerhaven. Beboerne i nr. 12 og 14 ses søndagsklædte foran deres boliger. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegadekvarteret i 1840, set fra Sct. Peders kirketårn. - Udsnit af Just Hansens tegning. - Lokalh. arkiv.

veneriske smitte og usædelighed, hvorfor de ved lov alle blev lukket.

Med lidt god fantasi kan man godt tænke sig, at kampestenene fra den kongelige badstue er medgået til det stengærde, der indtil 1926 dannede skellet mellem Stenstuegade og den kongelige park. Da kongsgården senere blev ændret til en apotekerbygning, skiftede parken fra omkring år 1700 navn til »Apotekerhaven«, og i dag ligger Stenstuegade nr. 3 og 5 på stedet, hvor stengærdet tidligere var.

Efter 1580, da Antvorskov Kloster var blevet ombygget til et kongeligt slot, anvendtes kongsgården på Bredegade som præstebolig for slotspræsten, indtil de gamle bygninger i 1652 nedbrændte.

Efter en genopbygning havde skiftende apotekere fra 1673 deres apotek på stedet indtil 1977, hvor Svaneapoteket flyttede til Gammel Torv, og ejendomsmægler J. P. Thomsen købte Bredegade nr. 8. Men allerede i 1870, hvor apoteker H. F. Foer-

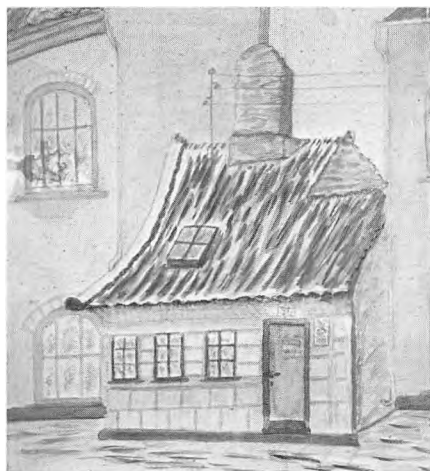
son skødede ejendommen til sin søn, cand. pharm. J. H. Foerson, beholdt denne sig i et pantebrev ret til at frasælge den parcedel, som vendte ned mod Stenstuegade, men der skete dog ingen større ændringer før i 1926, hvor firmaet A/S I. P. Nielsen købte parcedelen, og i 1936 byggede Kontantforretningen, og biografteatret P. Christensen samtidig byggede biografteatret.

De gamle skøder og pantebreve fortæller også en hel del om Stenstuegades alder, og som nogle eksempler kan nævnes, at Peder Skyre i 1385 solgte en gård på Stenstuegade til Jens Knudtsøn, og den 26. marts 1465 pantsatte Hans Jeipsen Roodh, borger i Slagelse, sin gård og grund på Stenstuegade til borgmester i Slagelse, Clement Griis, for fire lødige mark, og i februar 1467 pantsatte han til den samme borgmester en gård på Stenstuegade, liggende vesten op til den del, der tidligere var blevet pantsat.

Omkring 1470 udstedtes der et tingsvidne af Slagelse Byting, hvoraf det fremgik, at Gerike Hansen og Klement Persen, der var forstandere for Sct. Erasmi Broderskab, som købmændene i Slagelse »oppeholdte«, på broderskabets vegne afhændede de til hr. Mattis Jeipzøn en gård i Stenstuegade, der lå næst op til Sct. Miks Kirkes gård.

Jonas Juthe solgte i 1484 et jordsmond på Stenstuegade til Jakob Orm og Nicolas Bosøn, og den 11. juni 1486 pantsatte Hans Rodh, bager og borger i Slagelse, sin gård på Stenstuegade til Jens Ølrichsen for 5 lodige mark danske penninge.

Nævnte Jens Ølrichsen blev i 1494 borgmester i Slagelse, og datidens borgmestre har altså været panthavere i ejendomme på Stenstuegade, men ellers var det Antvorskov Kloster; der havde de fleste penge i ejendommene. Senere lånte man penge ved Slagelse Hospital og Slagelse lærde Skoles fælles fond. Fra 1810 kom Sparekassen for grevskabet Holsteinborg og Omegn, og Sparekassen for Ringsted og Omegn, der havde oprettet en filial i Slagelse, ind i billedet. Først efter 1855 blev Sparekassen for Slagelse og Omegn panthaver i ejendommene.

Tegning af Stenstuegade nr. 38 i 1925. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 38, set fra gårdsiden i 1954. - Lokalh. arkiv.

Det kunne nu godt være svært for Stenstuegades beboere at låne penge, hvilket følgende eksempel viser: Vævermester F. J. Scheuemann, som boede i Stenstuegade, lånte den 5. januar 1875 af Sparekassen for Slagelse og Omegn 2000 kr., og gav som sikkerhed hele sit værksted, der blev vurderet til følgende værdi:

1. En kartemaskine	900 kr.
2. En forspindermaskine	1100 kr.
3. To spindemaskiner	500 kr.
4. En valsemaskine	200 kr.
5. En hestegang med tilbehør	200 kr.
6. En hest	200 kr.
7. En kædevæv med tilbehør	100 kr.
8. En maskinhaspe med tilbehør	60 kr.
9. En høvlebænk med tilbehør, en filebænk og en række løsdele mere	80 kr.

I alt 3340 kr.

Selv om værkstedets værdi oversteg det lånte beløb, så måtte vævermesteren alligevel stille med mange kautionister, som én for alle og alle for én hæftede for beløbet. Det lykkedes for vævermesteren at få følgende slagelseborgere til at underskrive pantebrevet: Købmand Thorvald Hansen, farver V. Schrøder, skræder Lynhjem, bødker V. Møller, købmand C. Billenstein, smed Hoffmann, købmand P. Rasmussen, slagter Vallenstein og cigarmager Hansen.

De ældste huse i Stenstuegade

At Stenstuegade skulle have fået sig navn efter et gammelt beboet stenhus, kan sikkert godt afvises, for i det 12. og 13. århundrede er alle gadens huse nok blevet bygget af det lettest tilgængelige byggemateriale, som fandtes på egnen. Da skovene den gang gik helt ind til Slagelse by, så har alle gadens første huse sikkert været bygget af fyr- eller egetræ, og det har nok været énetages lave huse med langsiden mod gaden opført i de såkaldte bul- eller stavkonstruktioner, hvor den eneste adgang for dagslyset har været en lav smal dør og nogle spredte glugger i væggene. I taget har der været en lyre til røgaftræk fra et åbent ildsted midt i huset.

Bebyggelsen har været ret åben, således at husene var omgivet af gårdsplads, en have samt et stykke opdyrket mark. I løbet af 1500 tallet er husene blevet ændret, og efterhånden blevet rykket ud i gadelinien, omend ikke i en ubrudt række, som

senere hen, men ofte med frem- og tilbagespring, med slip i grundskellene.

Fra det 16. århundrede til langt op i 1800 tallet var alle husene og gårdene i Stenstuegade opført med bindingsværk, idet man nøjes med træ til de bærende og afstivende dele, medens mellemrummene i væggene blev udfyldt med lerklining, der blev holdt sammen af et fletværk af grene, som i nogle enkelte tilfælde, kunne mellemrummene være udfyldt med soltørrede sten. Tagene var tækket med strå eller halm, der i den tørre årstid var uhyre brandfarlige, og det medførte da også, at alle gadens huse og gårde nedbrændte ved den store bybrand i 1652.

Ved genopbygningen efter branden blev husene ikke ret meget forbedret, for størstedelen af grundejerne var fattige folk, som kun havde fra hånden til munden, og det gjaldt jo om at få tag over hovedet så hurtigt som muligt, så selv om

Tegning af gamle huse i Stenstuegade set fra gårdsiden. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 19 og 21 set mod Herrestræde i 1910. - Lokalh. arkiv.

man gerne ville have haft nogle bedre bygninger, så forbød den manglende kapital og lånemulighederne dette.

Da kong Frederik den Anden i 1580'erne tildelte Slagelse store jordarealer påbød han samtidig, at byen inden 3 år skulle bygge nye bygninger på alle øde og belejlige steder. De eksisterende gårde og huse skulle alle istandsættes, og inden for samme tidsfrist skulle alle stråtage være afskaffede.

Det har sikkert ikke været muligt for Stenstuegades beboere at efterkomme denne kongelige befaling, for midt i det 18. århundrede var kun 8 af gadens huse blevet delvis dækket med tegl, hvilket vil sige, at der var tegl til gaden og stråtag til gården.

Skønt mange af Slagelse bys huse i 1700 tallet var blevet forbedret og forsynet med grundmur, så skete der ingen forbedringer af betydning i Stenstuegade. De ringe økonomiske vilkår grundejerne havde bevirkede, at mange af de gamle små huse i gaden blev bevaret langt op i det 20. århundrede. Periodevis skete der naturligvis udskiftninger af vinduer og døre. Man malede også det tidligere kalkede bindingsværk, og ændrede på de oprindelige umalede eller tjærede gavle, porte og lemme.

Ved tilbygninger var mange af ejendommene efterhånden blevet forøget med baghuse, der indeholdt bryggers, stalde, værksteder, latriner og i nogle tilfælde også beboelse.

Den gamle Stenstuegades beboere

Det store flertal af Stenstuegades beboere har gennem tiderne været jævne almindelige håndværker- og arbejderfamilier, der trods fattigdommens håbløshed bevarede selvrespekten og en familiefølelse, der følte et stærkt ansvar for børnene, og selv i de små overbefolkede lejligheder opretholdt man en vis social standard.

Men i denne gade har der også levet mangen en hårdt prøvet menneskeskabne, og langt op i det 19. århundrede var der mange steder i de små huse stadig lergulve i stuerne, jordgulv i køkkenet og oftest brønd til vandforsyning, og mangen et arbejderhjem familieliv hæmmes af slid og slæb uden for hjemmet fra tidlig morgen til sengetid, og hos de fleste kunne der kun ved årets højtider blive tale om lidt fælles hjemlig hygge.

I vinteren kulde var de trøstesløse, uhumsk boliger svære at opvarme. Var der i de små lejligheder mange børn, og var manden tillige arbejdsløs, så kunne det medføre en sløv ligegyldighed, hvor sjusk og drukkenskab efterhånden opløste familiesammenholdet.

Havde manden arbejde, så børnene ikke meget til faderen, som gik hjemmefra om morgenen før kl. 7, og kom først tilbage efter kl. 18, dødtræt af dagens hårde arbejde, måske også lidt omtåget af de styrkende drikke, han havde måttet indtage i dagens løb, og som i gamle dage blev leveret af Slagelses mange brændevinsbrænderier. Det hændte da også, at konen måtte hente ham i en af byens bekvæmheder, for at redde de sidste skillinger til familiens underhold.

Oftentimes måtte moderen selv gå på arbejde, og familiens små måtte så klare sig selv, måske ved hjælp af større søskende eller ved ældre, venlige naboers hjælp. De penge, hun kunne tjene ved vask, stryking, syning, lapning og rengøring for an-

dre, hjælp som regel familien over de mest kritiske skær. Når børnene voksede op, måtte de også hjælpe til med at skaffe penge til klæder på kroppen.

Mangen en gammel hårdt prøvet kone, boende i Stenstuegade, fattigt klædt i grove træsko, lille og uanselig, har sikkert også i de unge år haft sine lyse lykke-drømme, som hun med glæde tænkte tilbage på, og måske har hun over sit barns vugge sunget om en lys og lykkelig fremtid, ganske vist nok en fattig lykke, men derfor kan den godt have været indholdsrig.

Det gik meget langsomt fremad med samfundets forståelse af, at også de fattige havde ret til et familieliv, men i slutningen af det 19. århundrede begyndte den voksende politiske og sociale udvikling at lade det lysne for de små hjem, men selv om Slagelse havde fået gas-, vand- og elektricitetsværk, så måtte Stenstuegades beboere, som ved folketællingen i 1889

En træet og noget omfattet arbejders hjemkomst. Sønnen fortæller, at sådan er far altid om lørdagen. Tegning af Axel Jørgensen, Gnisten, 1907-08.

udgjorde 9% af Slagelses indbyggere, længe efter århundredeskiftet stadig klare sig med åbne ildsteder, kakkelovne og gamle komfurer, petroleumslamperne hang i de lave stuer, og vand hentedes ind i vandspande fra brønden i gården, som i flere tilfælde var fælles med naboejendommen, og tit måtte spanden bæres et godt stykke over runde brosten forbi sandbunker, der stank af kattepis.

Forfatteren Leck Fischer (1904-56) skriver, at da han var dreng i Slagelse, kom ordentlige mennesker nødig i Stenstuegade, og da slet ikke ved aften. Det var et stort ingenmandsland, hvor man simpelt hen ikke kom, en gyde med faldefærdige, rædsomme huse, beboet af ros, og dér lå »Folket Hus«, hvor der efter sigende ofte var slagsmål.

Gaden havde da også på et tidspunkt fået et så dårligt ry, at det kneb for grundejerne at få udlejet deres lejligheder, og de fik da den opfattelse, at det nok kunne hjælpe, hvis man gav gaden et andet navn. På byrådsmødet den 9. september 1908 forelå der derfor et andragende fra 22 grundejere på Stenstuegade, om at få gadens navn ændret til »Vestergade«.

Ane Nielsen i et af Slagelses pænere køkkener i 1910. - Lånt af Erna Nielsen.

Byrådets formand syntes, at »Stenstuegade« var et smukt navn, og da gaden lige havde fået en brolægning, ville gadens anseelse nok blive hævet. Andre af byrådets medlemmer mente, at da det var den eneste gade i Danmark med dette navn, skulle det ældgamle velklingende navn bevares. H. P. Hansen kunne ikke se, at forholdene blev bedre ved at forandre navnet, men han og Andersen kunne godt stemme for navneændringen, hvorimod alle de øvrige byrådsmedlemmer gik imod, så Stenstuegade fik lov at beholde sit navn.

Et lidt pænere billede får man af artisten Max Walton's barndomsminder. Han er født og opvokset i Stenstuegade nr. 32, og udtalte i 1959, at beboerne i Stenstuegade for det meste var jævne arbejdssomme mennesker, Hjælpsomheden og samhørigheden i den gade havde altid været stor, og han udtalte: hvor er det længe siden, at vægteren i sin lange ka'vøj og store kabus gik ned gennem Stenstuegade, og trommeslager Andersen kom trommende gennem gaden og oplæste auktionsbekendtgørelserne, som uvægerligt altid sluttede med »og meget, meget mere - bommelummelum«.

Margit Nielsen med sin dukkevoan og frisørsvend Petersen, La Reine, hygger sig i bagermester Schäfers have. - Lånt af Inger Nielsen.

I flere af de gamle huse boede i al ubemærkethed, forsagte gamle mennesker, nærmest som fortidige fattigspøgelser, som ingen gad tage sig af, og som ikke selv ville nedværdige sig til at søge om socialhjælp, som man for skams skyld efterhånden havde omdøbt fattighjælpen til at hedde. Disse upåagtede, og af nogen henregnet som tusmørkevæsener, levede deres liv afsondret midt i et samfund, som ellers gjorde sig til af sin omsorg for de små og ringest stillede.

I 1922 skrev en arbejderhustru: »Hvor ville jeg ønske, at vi dog havde et lille hus med en have, hvor alle børnene kunne tumle sig rigtigt. Have foran og sol ind ad ruderne, det ville fryde mig. Men jeg ved godt, at det er en skøn drøm, der aldrig bliver til virkelighed.

Det blev til virkelighed, om ikke for hende, der måtte gennemleve krisen i 1930'erne og 2. verdenskrig, så dog for mange andre. Takket være den industrielle motorisering og den elektriske energi, blev det muligt at sprede industri og beboelse over et større byområde, og i løbet af 1960'erne blev levestandarden for den almindelige arbejder gennemgående hævet op på linie med den jævne middelklasse, og i dag undrer det ingen at se en arbejder eller specialarbejder, som andre borgere med sin familie installeret i rækkehus eller villa med oliefyr, bil i garage, elektrisk komfur, køleskab, radio og farvefjernsyn. Beboerne og familielivet, som leves i Stenstuegade, er efterhånden blevet mere og mere borgerligt og deres livsindstilling nok ligeså.

Idyl på gårdspladsen til Stenstuegade nr. 38 og 40 i 1948. Ejeren af nr. 38, Jens Nielsen, ses bag plankeværket, og hans kone, Kristine, er på vej til udhuset. Damen med drengen Jan er fru Knüppel, hvis mand, Carl Hugo Knüppel, har fotograferet billedet.

Skræddermester Lars Nielsen og hans hustru Ane hygger sig i deres slagelsehjem 1910. - Lånt af Erna Nielsen.

En lappeskomager i arbejde, 1898 - Maleri af L. A. Ring.

Landmand Søren Nielsen og hustru, Stenstuegade nr. 42, fejrede deres guldbrillup i 1949. - Lånt af Mary Petersen.

Interiør fra et slagelsehjem 1923, hvor børn, børnebørn og oldebørn besøger oldemor. Billedet er lånt af Erna Nielsen, Herrestræde 16, som selv sidder på skødet tæt ved hendes oldemor Sofie Godthardt, der sidder yderst til højre.

Oversigt over beboerne i Stenstuegade 1902

Arbejdsmænd	30	Korkskærer	1	Slagtersvende	3
Arbejderske	15	Købmænd	3	Sliber	1
Blikkenslager	1	Landpost	1	Smedemester	1
Bødkersvende	2	Maler	1	Snedkermester	1
Dameskræderinder	4	Maskinarbejder	1	Snedkersvende	4
Enker	34	Murermestre	2	Strygersker	4
Foreningsvært	1	Murersvend	1	Syersker	8
Forgyldere	3	Marskandiser	1	Sølvarbejder	1
Frugthandlere	1	Møllersvend	1	Telefonmedhjælper	1
Former	1	Sagfører	1	Toldkarl	1
Guldsmedesvend	1	Sadelmagemester	1	Trykkeriarbejder	1
Gårdejerske	1	Sadelmagersvend	1	Tøffelmager	1
Handelsmand	1	Skomager	1	Tømrermester	1
Høkerske	1	Skomagersvend	1	Tømrersvende	5
Jomfru	1	Skrædermester	1	Vaskeriarbejder	1
Kludehandler	1	Slagtermestre	3	Ølhandler	1
Kontormand	1				

I alt 155 voksne registrerede personer samt ca. 100 børn fra 1 år op til 14 år.

Børnene i Stenstuegade 1889

For at danne sig et billede af elendigheden og fattigdommen hos beboerne i Stenstuegade, lod byens sundhedsudvalg politiet

den 1. november 1889 foretage en total optælling af alle børn i gaden under 14 år.

Matr. nr.	Faders eller moders navn	Barnets navn	Alder	Bemærkning
341	Fr. Laura Jørgensen	Henriette	12	- Moder invalid
		Emil	9	og ugift.
343	Murer N. L. Clausen	Valdemar	12	- Faderen kun
		Olga	10	lidt tilfæl-
		Julie	8	digt arbejde,
		Emma	6	trænger til
		Henrik	1½	hjælp.
344	Gertrud Adolph	Carl	11	- Ugift.
	Fru Hansen	Frederikke	12	- Enke.
345	Krideserer Jørgensen	Vilhelm	6	- Har fast
		Thorvald	4	arbejde til
		Svend	3	14 kr. om
		Carl	1½	ugen, men alligevel
				meget trængende.
346	Skomager Pedersen	Harald	8	- Har det meget
		Margrethe	6	småt.
		Valdemar	4	
		Caster	2	
	Skræder Larsens enke	Nansy	13	
	Former R. Christensens enke	Valdemar	9	- Har svært ved
		Aage	10	at skaffe føden,
		Holger	11	og er for tiden syg.
	Fr. Anna Pedersen	Alma	9	- Er ugift.
	Chr. Larsens enke	Petra	12	
	Handelsmand Chr. Christensen	Karoline	10	
		Lavrine	9	
		Anna	6	
347	Arbejdsmand Chr. Jørgensen	Otto	5	- Kun af og til lidt
		Jørgen	3	tilfældigt
		Johanne	1	arbejde.
	Arbejdsmand Hans Nielsens enke	Anna	13	- Lever af at
		Christian	7	gå på landet
		Maria	5	med brød.
	Murer V. Andersen	Caroline	10	- Børnene er
		Emil	6	sygelige.
		Carl	4	
	Fru Sofie Nielsen	Peter	12	- Enke.
351	Arbmd. Niels Jørgensen	Karen Marie	4	
352	Arbmd. Olaf Larsen	Marie	2	- Flytter til mejeriet.
353	Skræder P. Hansen	Niels-Peter	10	- Meget fattig.
		Jens-Peter	7	
	Arbmd. Jens Peter Jensen	Anna	3	

Matr. nr.	Faders eller moders navn	Barnets navn	Alder	Bemærkninger
	Carl Nielsens enke	Johannes	13	- Meget fattig.
		Emil	3	
354	Skomager P. Hansens enke	Anton	11	
	Murersvend H. Eggertsen	Holtine	11	- Ingen arbejde,
		Olavia	9	har flere børn.
	Sliber Peder Nielsen	Mathilde	10	- Manden er
		Carl	7	sengeliggende,
		Emilie	5	har det
		Thorvald	2	småt.
	Arbmd. Jacob Clausens enke	Marie	14	
354	Arbmd. Niels Pedersens enke	Christian	13	
		Thorvald	5	
356	Arbmd. Lars Larsen	Ingeborg	6	
		Valborg	3	
359	Arbmd. Niels Peter Petersen	Ingeborg	6	
		Valborg	3	
361	Murer Lars Nielsen	Anine	8	- Har ikke arbejde,
		Louise	7	og er meget
		Vilhelm	4	trængende.
		Rudolph	2	
	Skræder Lars Nielsen	August	13	
		Lars	10	
		Anna	8	
		Elna	5	
		Valdemar	2	
		Hans	1	
60	Tømrer Poulsen	Sofie	8	- Ingen arbejde,
		Hans-Peter	4	har det småt,
		Frederik	6	men et probert
		Frederikke	2	hjem.
	Fr. Marie Hansen	Hansine	7	- Er ugift.
61	Fru Marie Pedersen	Christian	8	- Enke.
		Peter	7	
	Arbmd. Niels Chr. Hansen	Peter	3	
62	Arbmd. Mads Holgersen	Kristine	13	
		Frederik	11	
		Margrethe	10	
		Holgine	5	
63	Tømrer Chr. Pedersens enke	Rasmus	11	- Meget stor
		Rasmine	7	elendighed
		Valdemar	2	og fattigdom.
	Arbmd. Peder Hansen	Ane	11	
	Kørekarl Anders Jørgensen	Christine	7	- Kører for et hotel,
		Jørgen	5	har arbejde hele året.
	Arbmd. Thomas Jensen	Alma	13	- Ingen arbejde,
		Helga	10	meget fattig.
		Carl	4	
64	Fr. Susanne Pedersen	Anton	11	- Ugift.
I alt 89 børn mellem 1 og 14 år.				

Kongens Foged's besøg i Stenstuegade

Det skete af og til, at småkårsfolk i Stenstuegade ikke kunne klare deres økonomiske forpligtelser, og som nedennævnte udskrift af Slagelse fogedrets protokol viser, fik man så et uønsket besøg af Kongens Foged:

»Frederik Anders Øllgaard, borgmester, byfoged samt by- og rådstueskriver i Slagelse købstad gør vitterlig, at år 1884 den 6. oktober indfandt Kongens Foged sig i sit forfald ved andre embede exam juris A. Chr. Olsen med vidner Jensen og Harder på smed N. N.s bopæl på Stenstuegade i Slagelse, for efter rekvisition af

prokurator Deichmann for detailhandler Dame, København, at foretage en exkursionsforretning.

Rekvirenten mødte ved fru Bentzen, der fremlagde udskrift af Slagelse købstads domprotokol, indeholdende dom af 18. august d.å., ved hvilken rekvisition rekvisitus er tilpligtig at betale til detailhandler hr. Dame 66 kr. 76 øre med renter 5 pct. p.a. fra 12. juni d.å. til betalingen sker og sagens omkostninger med 6 kr. 70 øre, hvilken dom er forkyndt for rekvisitus den 8. f.m. i henhold til hvilken hun begærede rekvisitus at fordret.

1. Dommens pålydende.....	66 kr. 76 øre
2. Renten 5 pct. p.a. fra 12/6 1884.....	1 kr. 06 øre
3. Sagens omkostninger.....	6 kr. 70 øre
4. Domsudskrift med stempel.....	0 kr. 60 øre
5. Forkyndelse af dommen.....	0 kr. 33 øre
6. Rekvirentens salær for møde.....	4 kr. 40 øre
7. Denne forretnings bekostning:	
a. Fogdens gebyr.....	4 kr. 50 øre
b. Beskrivelse.....	0 kr. 62 øre
c. Bekræftelsen.....	0 kr. 83 øre
d. Justitsfond.....	1 kr. 19 øre
e. Vidner.....	1 kr. 33 øre
f. Stempel.....	0 kr. 15 øre
	8 kr. 62 øre
	<u>I alt 88 kr. 57 øre</u>

eller i mangel af betaling, udlæg dekretet i de rekvisitus til sikkerhed for og fyldestgørelse af den opgjorte fordring.

Rekvisitus blev ikke antruffen, ej heller nogen antruffen på hans bopæl, der var aflåst, hvis årsag fru Bentzen begærede forretningen udsat for i henhold til konkurslovens § 167 at lade rekvisitus tilsige til møde på fogdens kontor for at afgive erklæring om, hvad han måtte eje til sikring for og fyldestgørelse af det opgjorte beløb, samt det varsel, med hvilken tilsigelsen skal ske, bestemt af fogden«.

Fogden udsatte derefter forretningen til næste dag på fogedkontoret, kl. 10,30, hvilket blev tilkendegivet rekvirenten, og der blev rekvisitus aftens varsel.

Om aftenen er fogedbetjenten altså kommet med tilsigelsen til smed N. N., der så har været nødsaget til at møde hos fogden tirsdagen den 7. oktober, kl. 10,30. Hvorefter man i samlet flok har begivet sig til Stenstuegade, hvor fogden beskrev de på smedens bopæl forefundne genstande, der af vidnerne vurderedes som anført:

I stuen

1. Et bornholmsk stueur	10 kr. 00 øre
2. Et dobbelt klædeskab	16 kr. 00 øre
3. En rødmalet slagbænk	4 kr. 00 øre
4. To små rødmaledede madskabe	2 kr. 00 øre
5. To træstole og en skammel	1 kr. 50 øre
6. Et rødmalet bord med plade	3 kr. 00 øre
7. En petroleumskoger	1 kr. 50 øre
8. Otte urtepotter
med blomster	2 kr. 00 øre
9. En lille bordlampe	1 kr. 50 øre
10. To portrætrammer
med støbte stativer	1 kr. 00 øre
11. En ler-spærebøsse (en hund)	0 kr. 25 øre
12. En brændevinsflaske
med glas	0 kr. 25 øre
13. Tre piber (2 sjægpiber
og en lang pibe)	1 kr. 00 øre
14. To jernspøttebakker	0 kr. 50 øre
15. To stokke	0 kr. 25 øre
16. Et cigarrør af merskum	0 kr. 25 øre
17. To knive	0 kr. 25 øre
18. Seks forskellige file	0 kr. 50 øre
19. En hammer og en
messinglysesaks	0 kr. 25 øre
20. En skuffe med værktøj	0 kr. 25 øre
21. Et listegulvtæppe	2 kr. 00 øre
22. Et gråternt uldent schjal	4 kr. 00 øre
23. Et blåt uldent schjal	2 kr. 00 øre
24. To sorte småtørklæder	0 kr. 50 øre

25. En sort flonelsdamehat
med æske	2 kr. 00 øre
26. En stråhat	0 kr. 50 øre
27. Et spejl i gul ramme	1 kr. 00 øre
28. Tre skilderier	0 kr. 50 øre

I sovekammeret

29. En gammel udtrækker seng	1 kr. 00 øre
30. En rød og hvidstribet
overdyne	6 kr. 00 øre
31. Tre grå uldne gamle dyner	15 kr. 00 øre
32. Et par gamle lagner	1 kr. 00 øre
33. Tre gamle små hovedpuder	1 kr. 00 øre
34. Et rødmalet bord	1 kr. 00 øre
35. En jernspøttebakke	0 kr. 50 øre
36. En hankekurv	1 kr. 00 øre
37. Otteogtyve forskellige
flasker	1 kr. 40 øre

I køkkenet

38. Ti styk tallerkener	1 kr. 00 øre
39. To krus og en gul skål	0 kr. 30 øre
40. To par knive og gafler	0 kr. 25 øre
41. En kasserolle og en
hankekurv	0 kr. 50 øre
42. En gryde og en kaffekedel	1 kr. 00 øre
43. En krukke og en vandspand	0 kr. 20 øre
44. En gammel stol	0 kr. 20 øre
45. To frakker (en blå og en grå)
et par benklæder	12 kr. 00 øre

I alt 103 kr. 90 øre

Kongens foged har gjort sit arbejde, men i dette tilfælde dog ikke i Stenstuegade. - Maleri af Erik Hemmingsen, 1892.

Stenstuegades grundtakstlodder

Slagelses store jordtilliggende skulle, som nævnt i den gamle legende, altså skyldes Valdemar Sejrs store gavmildhed til Helig Anders. Men selv om byen ved den lejlighed muligvis fik megen jord, så var det alligevel kong Frederik den Anden, der i 1582-85 gav byen sine meget store markjorder.

Den megen jord bevirkede, at Slagelses borgere i ældre tid drev et udstrakt agerbrug, og derfra stammer det gamle mundheld: »Roskildes klokkringning og Slagelses møgagning får aldrig ende«.

Da Frederik den Anden tildelte Slagelse jorderne, indskærpede han, at jorderne skulle forblive ved byen, og ikke måtte afhændes til udenbys boende, og denne bestemmelse blev da også tildels overholdt, således at Slagelse ved vurderingen og optællingen af købstadens jorder den 25. september 1717 i hartkorn ejede i alt 249 tdr. 1 skp. 1 fjdk. 1 alb.

Bondefrigørelsen i slutningen af 1700-tallet var også medvirkende til Slagelses skridt væk fra lavstyraniet frem mod et mere moderne samfund, der var bygget op på den enkeltes frihed og selvansvarlighed. Og som jorden var blevet fordelt til bønderne, skulle også Slagelses store markjorder fordeles til byens borgere.

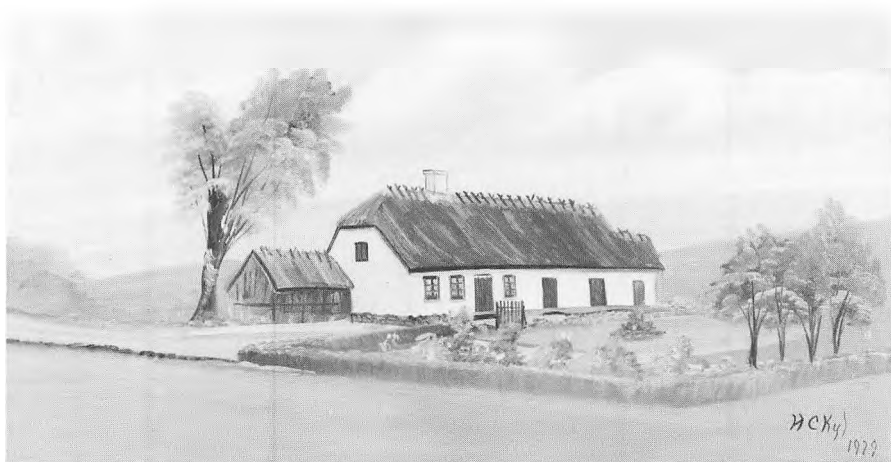
Denne udskiftning var tilendebragt den 7. november 1816, og enhver borger, der var grundejer i Slagelse, fik ved udskiftningen tildelt et jordlod på byens mark, alt efter købstadsgrundens størrelse. Det var altså de borgere, som på dette tidspunkt var grundejere, der faktisk ejede byen, og i kraft deraf delte de den af kong Frederik den Anden skænkede jord mellem sig. For at grundejerne ikke skulle skille sig af med de tildelte jordlodder, der nu tilhørte byejeendommene, blev jordlodderne pålagt en afgift på 2 skpr. sæd pr. td. land, en afgift, som ved ejerskifte ef-

ter fraskillelse fra bygrunden skulle stige til 8 skpr. sæd pr. td. land.

Mod forventning mødte udskiftningen megen modstand fra Stenstuegades grundejere, som nu til deres grunde på Stenstuegade havde fået et stykke jord ude på byens mark, i stedet for den hidtil fælles drift af jorderne. Og man kan godt forstå deres utilfredshed, for indtil udskiftningen var alle byens kreaturer i samlet flok af byhyrden blevet drevet ud til græsning på bymarken, men nu skulle de selv gå ud i marken med et enkelt eller to kreaturer 2 gange om dagen, og det ville selvfølgelig sinke og være til tab for dem.

Fra gammel tid var Slagelses markjorder byens største rigdomskilde, den var det sikre og bestående, hvorfor jorden da også fra de ældste tider har været et sikkert skattegrundlag. I 1200-tallet betalte Slagelse 18 mark i plovskat, og i tiden efter modtagelsen af de store jorder fra Frederik II betaltes der 400 rigsdaler i jordskat.

Før pengeøkonomien rigtig slog igennem, var der et vist forhold mellem en mands velstand, og hans besiddelse af jord og fast ejendom, og efter udskiftningen skulle man jo tro, at grundejerne i Stenstuegade var glade for deres tildelte jordlodder, men det var langt fra tilfældet. For ud over ulempen med kreaturerne skulle der nu betales jordskat af et jordlod, som det næsten var umuligt at få til at forrente sig, og som de i flere tilfælde slet ikke havde nogen nytte af. For dog at få noget ud af jordlodden, så de fleste ikke anden udvej end at bortleje jorden, og i mange tilfælde gav man lejereren tilladelse til selv at opføre et hus på jorden til ham og hans familie. Resultatet blev som regel en lille ussel rønne bygget af græntømmer med lerklinede vægge og med lidt halm som tagdækning.

Et af de små husmandsbrug syd for Slagelse i 1929. - Maler af H. C. Kyl og lånt af Ejner Nielsen, Harrested.

danne propfulde huse, - én stue, hvor 3 familier - mænd, koner, bislopperske, børn - 14 menneskelige væsener i et hul - ; at disse væsener sultne, frysne, går nøgne og i højeste grad demoraliseres, at de for at leve er nødt til at sjæle og røve, eller de af hinanden fristes og forledes dertil, at de ved en ussel og knap næring bliver svækkede og sygelige, at de omsider må falde kommunen til byrde som fattiglemmer, om de ikke som forbrydere bliver grebne og straffede, at deres afkom opføres ved elendighed og skandale - , alt dette synes ikke at røre ejerne af disse huse. Dog tør man vel antage, at nogle af disse ikke vide, hvorledes der ser ud i sådanne deres ødelæggelseshuse, eller hvad det er for folk de huse; - og dem vil jeg anbefale at undersøge det; thi deres æresfølelse vil vist næppe tillade dem af sådan elendighed at udsuge en indtægt, som kun tilvejebringes til tab og skade for naboer, genboer og hele kommunen.

Men der er dog vist dem, som ved det, og som omtrent daglig se, at deres huses beboere stjæle og røve, omend ikke andet, så dog brænde, uden det i mindste måde generer deres æresfølelse at huse sådanne folk, ja endog ligesom benytter sig

af sådan tyveri til at udpine lejerne en uforskammet husleje, en meget hæleragtig indtægt; - og dem vil jeg anbefale at ransage deres inderste, om de ikke der kunne finde noget, der lignede æresfølelse; og skulle de finde noget sådant, håber jeg, at de må erkende, at de elendige huslejerers nøgenhed og fordærvelse, skal være dem til større skam end nogen straf, som loven, for hvis tiltale de går fri, kunne diktere dem. For man turde vel ikke spørge dem, om de kender det tiende bud, og agter at overholde det«.

Artiklen, som ikke var underskrevet, gav anledning til et par læserbreve fra de grundejere, der følte sig truffet og trådt over tærne, men ellers skete der i 1800-tallet ikke nogen større forbedringer. De fleste af Stenstuegades grundejere fortsatte med at bortleje deres jordlodder, indtil de så en mulighed for at sælge dem.

Omkring år 1900 dyrkede de fleste af Stenstuegades grundejere kun den jord, som lå nærmest bygrunden, for efterhånden var jordlodderne blevet frasolgt, og som en af de sidste solgte Svendeforeningen, der ejede Stenstuegade nr. 46, det til ejendommen hørende grundtaksstod matr. nr. 175a på Slagelse Mark i 1916.

Koleraepidemien i 1857

De første tilfælde af kolera kom til Danmark i 1850. Det var en ny sygdom, hvis vigtigste symptom var udmattende diarréer, der ofte medførte døden i løbet af få timer eller dage. Den kaldtes »asiatisk«, fordi den først var blevet erkendt i Indien, hvor den var særligt udbredt langs floderne.

I sommeren 1853 udbrød der koleraepidemi i København, hvor dødens engel i løbet af 3 sommermåneder hentede 4737 af 7219 angrebne. Den omsiggribende epidemi fik Slagelses borgere til at begynde at træffe forskellige foranstaltninger for at imødegå epidemiens udbredelse. Der blev blandt andet dannet en forening, som skulle virke for bespisning og renlighed blandt byens trængende.

Da det i sommeren 1857 rygtedes, at der var udbrudt en koleraepidemi i Korsør, samledes Slagelse sundhedskommission straks, og på mødet, som holdtes den 25. august, blev det bestemt, at man over for grundejerne skulle indskærpe den daglige rensning af rendestenene; desuden bestemtes det, at stalde og svinestier skul-

le renses og skylles dagligt, og alle byens lokummer og møddinger skulle tømmes og daglig udkøres på byens mark.

Byens politi blev sat til at efterse og kontrollere, at påbudene blev efterlevet, men fra midten af september, hvor det første tilfælde af kolera var konstateret, blev det borgerrepræsentanterne, som selv måtte efterse husenes indre foruden gårde og stalde. Som en yderligere sikkerhedsforanstaltning blev det den 1. oktober bestemt, at ingen svinesti måtte findes nærmere end 10 alen fra beboelseshusene, og de skulle alle anbringes således, at der kunne renses under dem.

Det var en 74-årig kone fra Slagelse Hospital (Det gamle Kloster), som efter et ophold i Korsør under den dér herskende epidemi, ved hjemkomsten blev isoleret i et hus midt i Stenstuegade, for ikke at bringe smitten ind på Slagelse Hospital. Få dage efter hjemkomsten blev hun syg og døde samme dag den 14. september 1857. Det næste tilfælde af kolera var på hjørnet af Stenstuegade og Herrestræde (i dag Stenstuegade nr. 21). Stedet var den gang

Stenstuegade sidst i 1920-erne. Til højre ses maskinhuset i nr. 18, og derefter nr. 20-46. Skyggen til venstre er af Folkets Hus. - Lokalh. arkiv.

Hjørnet af Stenstuegade og Herrestræde i 1890-erne. I denne ejendom forekom der 4 kolera-tilfælde i 1857. - Lokalh. arkiv.

et stort énetagers hus, der var indrettet til beboelse for mange småfamilier. Huset bestod af 2 fløje, hver til sin side, med masser af frisk luft fra byens mark, for på dette tidspunkt var Herrestræde ikke bebygget på den vestlige side. Til ejendom-

men hørte en stor indhegnet gårdsplads, som lå temmelig frit, men den indeholdt adskillige svinestier og var kun mådeligt renholdt.

I denne ejendom forekom der 4 kolera-tilfælde i 3 familier. Den 18. september blev en 3-årig pige syg og døde samme dag. Hendes fader, som havde været i nærheden af Korsør, blev mistænkt for at have hjembragt smitten, for der var ingen påviselig direkte forbindelse til det første dødsfald midt i Stenstuegade. Den 22. september blev en 31-årig kone og hendes 8-årige søn syg, konen døde den 27. september, hvorimod sønnen blev helbredt. Den 27. september blev en 6-årig pige ved en anden familie syg, men også hun blev helbredt.

Stenstuegade, hjørnet af Løvegade og Herrestræde og et gammelt hus i Bjergbygade var de tre steder i Slagelse, hvor koleraepidemien havde de fleste tilfælde, men det var også her, man havde byens sletteste boliger.

Alt i alt slap Slagelse by, på grund af de koleraangrebnes isolering, ret billigt gennem epidemien. Der var i tiden fra den 14. september til 10. november 1857 i alt 40 tilfælde af kolera, og heraf døde de 27.

Smøgen mellem Stenstuegade nr. 26 og 24. - Lokalh. arkiv.

Sundhedstilstandene på Stenstuegade

I ældre tider var der trods elendige boligforhold dog luft og lys mellem Stenstuegades frit liggende småhuse, men befolkningstilstrømningen til købstaden bevirkede en efterhånden hensynsløs udnyttelse af grundene ved opførelse af sidehuse, baghuse og sammenbygning af forhusene. I baghusene sammenstuedes »fattig folk« i usle kamre, mange af dem var enker, men også hele familier med børn boede i baghusenes små rum, hvor alle måtte opholde sig både under madlavning og spisning, under sengeredning og søvn, og tildels måtte også de smås nødtørft forrettes her.

For beboerne var bortskaffelse og uskadeliggørelse af affald og spildevand ikke noget større problem, man så ikke så meget på hygiejne den gang, og affaldet der fremkom ved husholdningen kastedes ud på møddingen i gården eller ud på gaden. Vand fra køkkenvask og andet spildevand, for ikke at tale om pisoirer, blev for det meste bare smidt ud på gårdspladsen eller gaden, hvis det ikke bare løb ud gennem et hul i muren. På gårdspladsen sivede det langsomt ned i jorden ved siden af stinkende svinestier, hønsehuse, due-slag og møddinger, som foruden køkkenaffald også kunne indeholde affald fra private slagtninger, og tit lå møddingen betænkeligt nær ved brønden med drikkevand, der som regel var sat af kampesten eller brædder. Nu var vandforbruget jo ikke ret stort, når alt vand skulle hejses eller pumpes op af brønden.

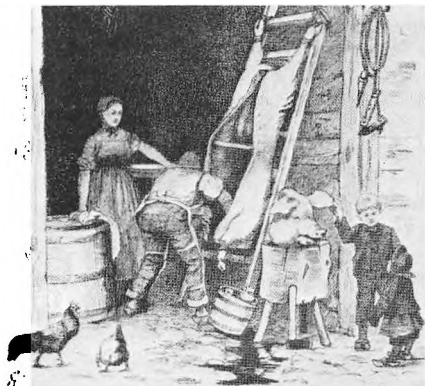
Selvfølgelig var Slagelse sundhedskommission opmærksom på faren for smitte og epidemier i den usunde beboelse, og jævnligt lod man poliet kontrollere, at sundhedsvedtægterne blev efterlevet. Om en sådan foretaget kontrol indsendte politetjent V. S. Thomsen i 1880 en rapport om gadens møddingssteder, og af denne

fremgår det, at de fleste ejendommers møddingsteder kun bestod af et gravet hul i jorden uden låg, hvortil der i mange tilfælde endda var udløb fra ejendommens latrin.

Regnvand blandet med spildevand fra Stenstuegade havde et naturligt afløb ned ad Herrestræde til Løvegade, og det førte til, at der på Slagelse byråds møde i juni 1884 forelå en anmodning fra 21 grundejere på Løvegade, om at få en kloak, der kunne tage tilløbet fra Stenstuegade, fra hvis slagterier der kom et meget uheldigt indhold. I anmodningen stod, at vandløbets slette regulering i den nederste del af Løvegade ofte gav anledning til oversvømmelser, som fyldte kælderne i Løvegade med Stenstuegades stinkende væske.

Anmodningen førte til, at der i 1887-89 blev lagt kloak i Løvegade, og i 1890-91 kom turen til Stenstuegade og Herrestræde.

Latrinhusene i Stenstuegade var de fleste steder ret primitive, uappetitlige og sundhedsfarlige, og tit havde de direkte afløb til møddingen. At flere familier ofte skulle benytte samme »lokom« medførte da også smitte og uvenskab.

Sådan slagtede man i 1880-erne. Tegning af Rasmus Christiansen, 1883.

For at afhjælpe de værste uhumske forhold, blev det på et byrådsmøde i december 1899 bestemt, hvorledes byens gårdlatriner skulle være indrettede, og det medførte, at op mod århundredskiftet havde de fleste ejendomme fået installeret et tøndestystem. Der fandtes dog også i Stenstuegade tækkelige latriner med lake-rede låg på tøndebrettet, og med fint pa-pir fra den lokale avis hængt op i små fir-kantede stykker, men fluer og edderkop-per var der altid en guds velsignelse af.

Forudsætningen for at man kunne in-stallere de mere moderne vandklosetter var, at der var indlagt vand i ejendom-men, og at der var et forsvarligt kloaksys-tem, og det skortede det meget på.

Det var trikotagehandler Valdemar Poulsen i Stenstuegade nr. 2 og »Folkets Hus« i Stenstuegade nr. 7, der i 1927 var de første, som fik byrådets tilladelse til at installere vandkloset. Ved ombygning af Stenstuegade nr. 19 og 21 i 1931 på hjør-net af Herrestræde blev der også installe-ret moderne W.C, og det samme skete ved de efterfølgende ombygninger og nyopfø-relser, men de fleste gamle huse havde de-res gammeldags lokum lige til det ved en byvedtægt blev forbudt i 1960, eller til hu-sene blev revet ned ved saneringen.

Gårdspladserne til Stenstuegade nr. 20-26 umiddelbart før nedrivningen af ejendommene. - Lokalh. arkiv.

Det var ikke alle, der ejede en sådan balje til at vaske de små i. - Nationalmuseet.

I årene op til 1920 havde hjemlige hygi-ejniske forhold udviklet sig derhen, at fa-miliens medlemmer mindst en gang om ugen skulle vaskes over hele kroppen, og det foregik som regel om lørdagen. Var det muligt, foregik det i en stor balje, der blev stillet på gulvet i stuen foran en varm kakkellovn. I baljen blandedes det varme vand fra en snurrende kedel med koldt vand til en passende temperatur, hvoref-ter børnene efter tur med den mindste først alle måtte en tur i baljen. Det kunne godt gå lystig til, når de helt små pjaskede lidt voldsomt, således at vandstænk ramte den varme kakkellovn med en sydende lyd, men denne morskab kunne også med-føre, at der vankede et par varme øretæ-ver. Havde man ingen egnet balje, foregik den ugentlige renvaskning som regel i køkkenet, hvor børnene blev sat på køk-kenbordet med benene ned i et vandfad i støbejernsvasken.

I 1920'erne var næsten alle husenes køk-kenere malet i en særlig køkkenblå farve, som var på mode den gang. Med oliema-ling søgte man at skjule de opståede de-fekter ved døre, skabe og den obligatori-ske tallerkenrække, og man blev ved med at skure de gamle køkkenborde, hvis træ

efterhånden alligevel blev mere og mere sort, og ved den gamle rustne støbejerns-vask kunne træet godt glinse af gennem-sivet fugt.

Efter der var blevet indlagt elektricitet i de gamle huse, kunne man i den mørke tid få køkkenet oplyst af en enkelt 15 watt's pære under en flad hvidemallert skærm. I mange af køkkenerne var der en sur lugt

af hengemte og glemte madrester, af sod fra et utæt komfur og af udsivet gas fra defekte gasapparater.

Da dødeligheden stadig var stor i byen, foretoges der stadig kontrol med sundhedsforholdene, og i 1886 indsendte politi-tjetjentene Harder og V. S. Thomsen følgende rapport om Stenstuegades for-hold:

Gade nr.	Matr. nr.	Ejerens navn	Beboer antal	Familiernes antal	Latriner			Pissoir	Svinestier	Heste antal	Møddinger	Bemærkninger
					Gammel tønde	Normal tønde	Potte tønde					
1	58	Bagermester Th. Schäfer	4	36	2	—	1	1	—	—	1	
3	58a	Ikke bebygget										
5	47c	Ikke bebygget										
7	59	Justitsråd Orelus	1	4	—	—	—	—	—	—	1	Har stadig grubelatriner
9	60	Malersvend J. Rasmussen	2	6	—	1	—	—	—	—	—	
11	61	Malersvend J. Rasmussen	6	18	—	1	—	—	—	—	—	
13	62a	Tømrer N. Rasmussen	7	10	—	2	—	—	—	—	1	
15	62b	Tømrer N. Rasmussen	3	9	—	1	—	—	—	—	1	
17	63	Murermester Michaelsen	6	23	—	2	—	—	—	—	—	
19	64	Enkefru M. Hansen	4	6	—	1	—	—	—	—	—	
21	65	Høker L. T. Olsen	6	18	—	2	—	—	—	—	—	
2	341	Købmand A. Jørgensen	10	52	5	—	1	—	—	1	1	
4	341	Købmand A. Jørgensen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Fælles med Stenstuegade nr. 2
6	342	Skomager A. Salomon	4	14	—	1	—	1	—	—	—	
8	343	Gårdejer J. Johansen	2	14	—	1	—	—	—	—	—	
10	344	Gårdejer J. Johansen	3	16	—	1	—	—	—	—	—	
12	345	Bøsssemager Bergøe	3	19	—	1	—	—	—	—	1	
14	346	Gårdejer J. Johansen	6	34	—	2	—	—	—	—	—	
16	347	Jernstøber H. Rasmussen	6	28	3	—	—	1	—	—	1	
18	348	Jernstøber H. Rasmussen	0	0	—	—	—	—	—	—	—	

Gade nr.	Matr. nr.	Ejerens navn	Beboer antal	Familiernes antal	Latriner			Pissoir	Svineslæt	Heste antal	Møddinger	Bemærkninger
					Gammel tønde	Normal tønde	Pott: tønde					
20	349	Jernstøber H. Rasmussen	2	5	—	1	—	—	—	—	—	
22	350	Jernstøber H. Rasmussen	1	10	1	—	1	—	—	—	—	
24	351	Høker Rs. Nielsens enke	3	15	—	2	—	—	—	—	—	
26	352	Vekselerer Carl Jensen	2	6	—	1	—	—	—	—	—	
28	353	Slagter H. Christiansen	3	14	—	2	—	—	1	2	1	
30	354	Murer Eggertsens enke	6	29	—	2	—	—	—	—	1	
32	355	Værtshusholder H. Petersens enke	5	21	—	—	—	—	—	—	1	Har grubelatrín, har søgt om hjælp til ombygning
34	356	Arbejdsmand Ole Larsen	2	0	1	—	—	—	—	—	1	
36	357	Fhv. politibetj. Tidemann	4	11	—	2	—	—	—	—	—	
38	358	Arbejdsmand Peder Andresen	1	3	—	1	—	—	—	—	—	
40	359	Konstruktør Nielsen	4	10	—	—	—	—	—	—	1	Endnu grubelatrín
42	360	Slagter P. Pilemann	3	15	—	—	—	—	3	2	1	Endnu grubelatrín. Landbrug stadig
44	361	Gårdmand Jensens enke	3	13	—	2	—	—	—	—	1	
46	362a	Svendeforeningen	10	34	—	3	—	1	—	—	—	
	362b	Asylet	1	2	—	—	—	—	—	—	—	

Stenstuegade set fra Herrestræde i 1920. - Lokalh. arkiv.

Bybrønden i Stenstuegade

Blandt indbyggerne i Slagelse havde der i 1869-70 været en større dødelighed end tidligere, og det medførte, at Justitsministeriet ved en skrivelse af 13. januar 1872 udbad sig nærmere oplysninger om drikkevandet i Slagelse.

Efter at byens sundhedskommission havde foretaget omhyggelige undersøgelser, vedtog byrådet at besvare ministeriets forespørgsel med, at dødelighedens stigning i Slagelse ikke skyldtes byens drikkevand, men årsagen skyldes de dårlige og usunde boliger, som den fattigste del af byens indbyggere beboede.

Der var dog nogle af byrådets medlemmer, som ikke var tilfreds med bybrønden på Gammel Torv, hvis vand havde en væmmelig lugt og en dårlig smag, og det endte med, at man vedtog, at der skulle graves en ny bybrønd i Stenstuegades søndre side, omtrent midt i gadens længde.

På byrådsmødet den 17. maj 1872 fik brolægningsudvalget derfor til opgave at iværksætte brøndgravningen, og stedet man fandt særligt egnet til en brønd, var på fortovet ud for enkemadam Harders hus (Stenstuegade nr. 13, i dag midt på H. P. Hansens Plads). Man forespurgte derfor ejeren om, på hvilke vilkår hun ville tillade, at der blev gravet ca. 1½ alen ind på hendes grund; men da hun forlangte den store sum af 300 rigsdaler, vedtog byrådet, at brønden skulle graves på fortovet og en ½ alen ud i gaden, og for at rendestensvandet ikke skulle løbe ned i brønden, skulle der samtidig anlægges en stenkiste midt over gaden, således at rendestensvandet fra den søndre side blev ledet over til den nordre side af gaden.

Da fru Harder erfarede, at man ikke ville betale hende de forlangte 300 rigsdaler, indsendte hun den 30. maj et tilbud til kommunen, hvori hun tilbød at ville overlade kommunen indtil 6 alen² af hendes

grund til anlæggelse af bybrønden, mod at få en erstatning på 100 rigsdaler.

Selv om det var et vældigt stort nedslag i hendes forlangende, så ville byrådet slet ikke forhandle med hende, og afslog tilbuddet.

Efter der var afholdt licitation, blev det den 20. juni overdraget til brøndgraver Dreier Nielsen, som havde givet det laveste tilbud på arbejdet, at grave brønden mod en betaling af 134 rigsdaler og 3 mark.

Der er vel ikke noget at sige til, at bagermester Harders enke var skuffet og ærgerlig over, at hun slet ingen penge fik ud af, at kommunen gravede en ny brønd ud for hendes ejendom, og det fik hende til at indsende et erstatningskrav for en forringelse af hendes ejendom ved anlæggelse af bybrønden. Hendes erstatningskrav blev behandlet på et byrådsmøde den 27. juni 1872, hvor man enedes om, at der ikke skulle gives hende nogen erstatning.

De fleste ejendomme i Slagelse havde efterhånden fået deres egne brønde, men beskaffenheden af vandet var mere eller mindre godt, hvorfor sundhedskommissionen ved politiets hjælp jævnligt foretog kontrol af de eksisterende brønde, og den 10. juli 1881 indsendte politiassistent E. Jacobsen følgende rapport over brønde i Stenstuegade:

Stenstuegade nr. 13's forhus set fra gårdsiden i 1950. - Foto: Ulla Rye Sørensen.

Gade nr.	Matr. nr.	Ejerens navn	Antal brønde	Bemærkninger
1	58	Bagermester Th. Schäfer	1	Vandet meget godt, rigeligt vand, og over 5 alen fra mødding.
3	58a	Ikke bebygget		
5	47c	Ikke bebygget		
7	59	Cancelliråd Orelus	1	Vandet meget godt, rigeligt vand, over 5 alen fra mødding.
9	60	Malersvend Rasmussen	1	Vandet godt, rigeligt vand, og over 5 alen fra mødding.
11	61	Malersvend Rasmussen	0	Brønd fælles med matr. nr. 60.
13	62a	Tømrer Rasmussen	1	Vandet godt, rigeligt vand, over 5 alen fra mødding.
15	62b	Tømrer Rasmussen	0	Brønd fælles med matr. nr. 62a.
17	63	Murer Michaelsen	1	Vandet godt, ikke meget vand, over 5 alen fra mødding.
19	64	Enkefru Margrethe Hansen	1	Vandet særdeles godt, rigeligt og over 5 alen fra mødding.
21	65	Høker J. Olsen	0	Brønd fælles med matr. nr. 64.
2	341	Væver Jørgensen	0	Fælles brønd med matr. nr. 342 og med matr. nr. 339 på Rosengade.
4	341	Væver Jørgensen	0	
6	342	Skomager Salomann	1	Vandet temmelig godt, kun lidt vand, over 5 alen fra mødding.
8	343	Enkefru Christiane Borello	2	Vandet i den ene brønd er temmelig godt, men ikke meget vand, over 5 alen fra mødding. Den anden brønds vand er udrikkeligt og anvendes til skyllevand, kun 4 alen fra mødding og latrin.
10	344	Enkefru Christiane Borello	0	Fælles brønd med matr. nr. 343.
12	345	Enkefru Johanne Bergø	1	Vandet temmelig godt, rigeligt vand, over 5 alen fra mødding.
14	346	Enkefru Christiane Borello	0	Fælles brønd med matr. nr. 345.
16	347	Jernstøber H. Rasmussen	1	Vandet dårligt, kun til vask, rigeligt vand, men kun 4 alen til mødding og latrin.
18	348	Jernstøber H. Rasmussen	1	Vandet meget godt, rigeligt vand, over 5 alen fra mødding.
20	349	Jernstøber H. Rasmussen	0	Fælles brønd med matr. nr. 348.
22	350	Jernstøber H. Rasmussen	1	Vandet meget godt, rigeligt vand, over 5 alen fra mødding.
24	351	Høker R. Nielsen	1	Vandet meget godt, rigeligt vand, over 5 alen fra mødding.
26	352	Skomager Ibsens enke	0	Ingen brønd, må bruge den offentlige brønd.
28	353	Høker H. Christiansen	1	Vandet slet, anvendes kun til skyllevand, over 5 alen fra mødding og latrin.

Gade nr.	Matr. nr.	Ejerens navn	Ansl brønde	Bemærkninger
30	354	Murer Eggertsen	1	Vandet dårligt, kun til vask, rigeligt vand, over 5 alen fra mødding.
32	355	Gårdmand C. Nielsens enke	0	Må anvende den offentlige brønd.
34	356	Arbejdsmand Ole Larsen	1	Vandet meget godt, meget vand, over 5 alen fra mødding.
36	357	Politibetjent Thidemann	1	Vandet meget godt, meget vand, over 5 alen fra mødding.
38	358	Husejer P. Andersen	1	Vandet ikke godt, kun til vask, meget vand, over 5 alen fra mødding.
40	359	Skræder Sørensens enke	0	Fælles brønd med matr. nr. 358.
42	360	Slagter Pilemann	1	Vandet godt, rigeligt vand, over 5 alen fra mødding.
44	361	Gårdmand Johan Jensen	1	Vandet slet, anvendes kun til skyllevand, meget vand, over 5 alen fra mødding.
46	362	Svendeforeningen	1	Vandet godt, meget vand, over 5 alen fra mødding.

Stenstuegade i 1921 set fra nr. 13 mod Sct. Mikkel's Kirke. De to hestevogne holder ud for nr. 18 (Bdr. Hillers) og nr. 7 (Folkets Hus). - Lokalh. arkiv.

Stenstuegades brolægning

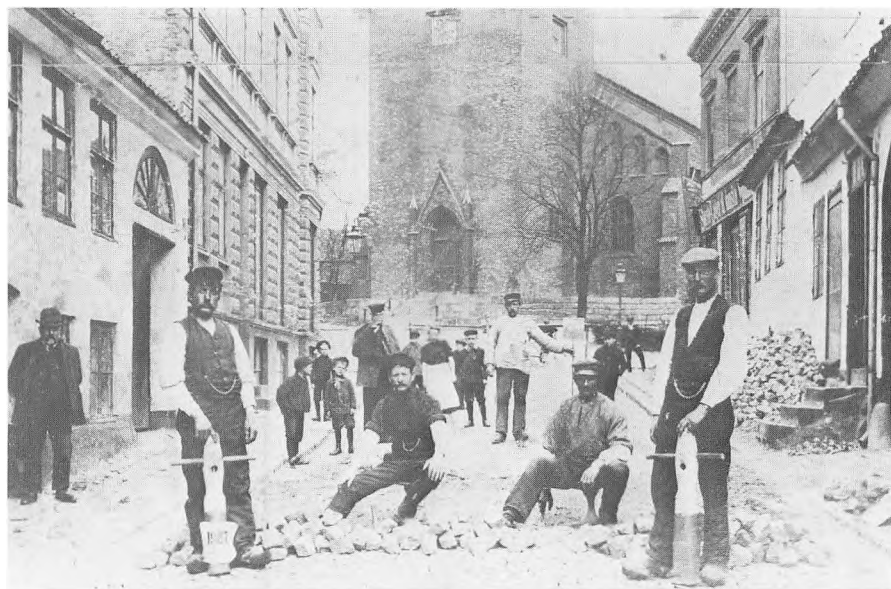
Det var allerede i 1581, at kong Frederik den Anden påbød, at Slagelses gader skulle brolægges, men det gik med dette som med de fleste påbud, man udsatte det til økonomisk bedre tider, og da de ikke kom, lod man det blive ved det gamle, og det var jo også det billigste. Det har ikke været særlig behageligt at gå aftentur en regnvåd, mørk vinteraften i den uoplyste Stenstuegade, som var fuld af huller og tilsolet med henkastet skarn og hestepærrer, for ikke at tale om gødning fra køer og grise samt klatter fra agende møgvogne.

I Slagelses byvedtægt stod der om brolægning, at indtil halvdelen af udgiften ved en gades brolægning skulle betales af de grundejere, hvis grunde stødte op til pågældende gade, så det er ikke så mærkeligt, at grundejerne i Stenstuegade øn-

skede brolægningen udskudt så længe som muligt.

I 1907 blev det imidlertid Stenstuegades tur til at blive brolagt, og brolægger Jørgensen og hans folk gik i gang. Man brugte på dette tidspunkt ikke de fine bornholmske firkantede klippesten, men de mere runde »søsten«, måske bedre kendt som de toppede brosten, hvis ujævne overflade medførte, at hestevognenes hjulringe skramlede og støjede meget ubehageligt. Gaden var i lange tider byens mælkemænds store skræk, og det er sikkert ikke uden grund, at den også blev kaldt for »Benbrækkergaden«.

Det må dog retfærdigvis nævnes, at størstedelen af Stenstuegade efterhånden blev brolagt med pæne klippesten i fine mønstre.

Stenstuegade brolægges i 1907. Det er brolæggermester Jørgensen som sidder til venstre. Manden bag ham er Nathan, der var krigsinvalid, og drengen som holder hovedet er den 8-årige Kaj Billenstein. - Lånt af Kaj Kaalund Billenstein.

Mælkemanden fra Slagelse Mælkekompani på vej gennem Stenstuegade. - Lånt af Chr. Eisensøe, Skovse

Stenstuegades vestlige del i 1927. - Lokalh. arkiv.

Møntfundet i Stenstuegade

I en have til Stenstuegade nr. 40 blev der i 1824 fundet en gammel mønt, og ved forandringer af gadens gamle huse er der med mellemrum dukket enkelte gamle mønter op, som ved uheld har været tabt og derefter er trillet ned gennem åbninger mellem gulvbrædder og revner i murstensgulvene. Men der er også fundet mønter, som med vilje er blevet gravet ned på et hemmeligt sted, hvor de formentlig er blevet glemt ved, at ejeren er omkommet uden at have givet sin viden videre.

I januar 1930 lod firmaet købmændene Hansen & Larsen nedrive en gammel sidebygning til deres ejendom, Stenstuegade

nr. 14 (matr. nr. 346). Tomten skulle udlægges til gårdsplads for deres forretning på Løvegade nr. 7, og ved planeringsarbejdet stødte murerarbejdsmand Niels Mikkelsen den 16. januar på en ørepotte, der stod dækket af to mursten lige under et murstensgulv. Potten blev slået itu, og finderens kastede skårene bort, således at kun fire skår senere blev fundet frem igen; men i potten lå i en helt opløst pung en mængde småmønter, som firmaet indsendte til Nationalmuseet.

Fundet bestod i alt af 478 mønter, hovedsagelig danske og norske 1 og 2 skilling, og de ældste var fra 1625, den yngste fra 1801. De vejede tilsammen 455 gram,

Parkeringspladsen som købmændene Hansen og Larsen i 1930-erne fik indrettet på Stenstuegade nr. 14's grund. - Foto: Jørgen Kanding.

og deres samlede pålydende beløb sig til 659½ skilling.

I fundet var der kun tre udenlandske mønter, hvis værdi hver var så god, som en dansk 2 skilling, og det var en polsk halvgroschen (1501-06), en rostokker skilling (1546-48) og en gottorper skilling fra 1682.

Man kan af dette fund se, at det overvejende var småmønter, der var i omløb, og at selv mønter helt tilbage fra Christian IV's tid, var gangbar på nedgravningstidspunktet, som nok har været under Napoleonskrigene, hvor der i 1807-08 var både engelske, hanoveranske og senere spanske soldater i Slagelse.

Oversigt over det gjorte møntfund

2 skilling dansk		1 skilling dansk		2 skilling dansk		1 skilling dansk		2 skilling dansk		1 skilling dansk	
	norsk		norsk		norsk		norsk		norsk		norsk
Chr. IV		1668	 4	1714	 1						
1625	 2	1669	 1	4	1715	 1					
1626	 2	1661-69?	1		1716	 1					
1627	 2	Chr. V			1719	 CW	2				
1625-27?	1	1675	 1		1719	 BH	2				
1644	 2	1676	 1	1	1720	 1					
1645	 1	1677	 58		Fr. V						
1648	 3	1678	 1		1747	 1					
Fr. III		1679	 4		1750	 1					
1648 ELEC	3	1680	 4	4	1755	 1					
1648	 2	1681	 3	3	1756	 1					
1649	 5	1682	 1		1761	 1					
1650	 6	1683	 2		1762	 10	8				
1651	 2	1684	 1		1763	 1	7	1			
1652	 1	1686	 2		1764	 1	8	6			
1653	 1	1687	 2		1765	 3					
1654	 6	1688	 1		Chr. VII						
1655	 8	1688	 2		1769	 1					
1656	 3	1689	 1		1771	 ½					
1657	 2	1690	 3		1778 .CHL	8	2				
1658	 6	1692	 2		1778 .HSK						
1660	 4	1693	 2		1779	 3	2	27			
1661	 6	1694	 1		1780	 12		4			
1662	 3	1694	 1		1781	 2	6				
1662	 8	1695	 2		1782 .CHL	1	9	19			
1663	 4	Fr. IV			1782 .HSK	7					
1664	 4	1700	 1		1783 .CHL	7	6				
1665	 6	1701	 1		1784 .DCL	1	8				
1665	 1	1702	 2		1785	 6	6				
1666	 1	1704	 1		1786	 7					
1667	 2	1706	 2		1787	 8					
1667	 2	1709	 3		1788	 4					
1667	 2	1711	 2		1801	 1					
1668	 6	1712	 1	1	I alt	 213	166	80½	15		

Begyndelsen til Stenstuegades sanering

Slagelse kommunes ændring af Rosengades retning i 1868, således at gaden kom til at danne en direkte forbindelse mellem Gammel Torv og Schweizerpladsen, ændrede ikke ved Stenstuegades bredde, der efter gadeomlægningen stadig kun var 6 meter, men da bagermester C. G. Schäfer i 1888 byggede et nyt forhus på hjørnegrunden Stenstuegade nr. 1, blev gadens østlige ende udvidet mod syd til en bredde af 10 meter. Et af ejendommens ældre baghuse lå dog noget ude på det nye fortov.

Nedlægning af kloak i 1890-91 og brolægningen i 1907 gjorde heller ikke Stenstuegade bredere. Først da bagermester Schäfer efter en ombygning af baghusene i 1926 ansøgte om at få fortovet ud for hans ejendom fra Rosengade ned til slagterbutikken gjort i stand, eventuelt ved belægning med fliser eller asfalt, gav det stødet til, at kommunen i 1928 købte et stykke jord på 9 m² af fru Alexandra Bentzen, hvis afdøde mand, sagfører Bernhard Bentzen, efter at den store hjørneparcel i 1912 var blevet delt, havde erhvervet den vestlige del af matr. 58 b. Efter købet fjernede kommunen det gamle

stengærde ind til Apotekerhaven, og anlagde et fortov fra Rosengade ned til Folkets Hus i Stenstuegade nr. 7.

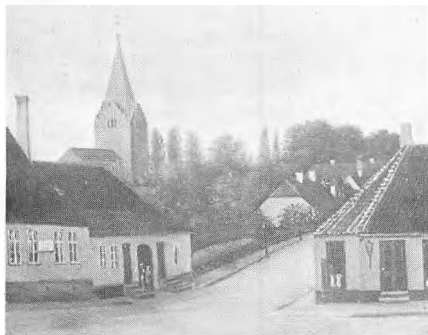
Efter nedrivningen af de gamle huse på Stenstuegade nr. 19 og 21 i 1931-32 og opførelse af en ny stor moderne ejendom på det sydvestlige hjørne af Stenstuegade og Herrestræde, begyndte saneringen i gadens vestlige ende. Af de to parceller købte Slagelse kommune 140 m², hvorefter gaden blev rettet for noget af sin krumning, og som i den østlige ende, fik gaden en bredde af 10 meter.

Som beskæftigelsesarbejde under 2. verdenskrig begyndte man i 1940 at modernisere gaden ved omlægning af kørebanen med gamle materialer. Samtidig opsattes der nye kantsten, og der blev lagt fliser på en strækning af ca. 60 meter fra Herrestræde.

Under dette arbejde var man stødt på den gene, at tagvandsnedløbene fra en del af ejendommene ikke var ført til de underjordiske kloakledninger, men kun førte vandet ned til fortovet, og dermed var til ulempe for fodgængerne, og i tilfælde af frost også for grundejerne, som havde pligt til at gruse fortovene.

På et byrådsmøde den 17. november 1941 blev det vedtaget at pålægge ejerne af Stenstuegade nr. 36, 38, 40, 42 og 44 snarest og inden den 1. december samme år, at få sagen bragt i orden. Var det ikke sket inden denne dato, blev det ordnet ved kommunens foranstaltning på grundejernes regning.

Mange vil nok mene, at saneringen i virkeligheden begyndte, da A/S I. P. Nielsen i 1936 byggede Kontantforretningen, og der samtidig blev bygget en biograf ved Stenstuegade nr. 3 og 5. Det samme firma var da også medvirkende til den videre udvikling. I forbindelse med indretning af et butikstov øst for Kontant-

Den østlige ende af Stenstuegade i 1873, efter et maleri på bagermester Th. Schäfers fugleskydningsskive. - Lokalh. arkiv.

forretningen fik man kommunen til at asfaltere Stenstuegade fra Rosengade ned til skellet mellem Biografen og Folkets Hus.

Efter 2. verdenskrig kom der mere fart på byplanlægningen, og den 25. september 1957 vedtog byrådet en ny byplan for Stenstuegade-kvarteret, som derefter var fremlagt til offentlig eftersyn i tiden fra 7. til 28. oktober samme år. Ved fristens udløb var der indkommet 15 indsigelser, som bortset fra et par mindre ændringer dog alle blev afvist.

Da planen endelig var blevet godkendt, gennemførte man i første omgang projektet med en gadegennemførelse fra Bredegade til Stenstuegade, medens den planlagte Korsgades gennembrud fra Stenstuegade til Løvegade måtte vente, indtil planen om Centralbibliotekets udvidelse var blevet helt afklaret.

Firmaet Brødrene Hillers nedrivning af husene i Stenstuegade nr. 16-26 var også medvirkende til den hastig fremadskridende sanering af Stenstuegade.

Slagelse byplan af 1944, som omfattede bydelen omkring Sct. Mikkel's Kirke, bestemte, at der i dette område kun måtte opføres bygninger til forretninger og be-

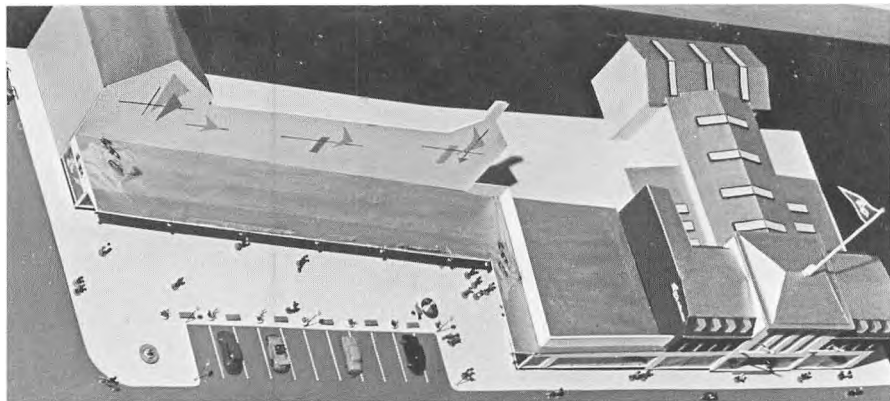
Stenstuegade nr. 46-36 efter at tagvandsnedløbene er ført til den underjordiske kloak. - Lokalh. arkiv.

boelse, og at ingen af Stenstuegades hjørnebygninger måtte forsynes med tårne eller spir af nogen art, og denne bestemmelse blev da også overholdt ved opførelsen af det store IP-hus, men det lille tårn på det nordre hjørne, der blev opført i 1888, eksisterer dog stadig.

I 1869 blev der nedlagt gasledninger i Stenstuegade, og den mørke gade fik 5 gaslygter, der blev opstillet med ca. 100 meters mellemrum. Af hensyn til den smalle gade blev nogle af lygterne opsat

Firmaet Bdr. Hillers nedrivning af husene nr. 16-26 medvirkende til kvarterets sanering. - Lokalh. arkiv.

Kontantforrettningens projekt i 1960, som ikke blev gennemført. - Lokalh. arkiv.

på husmurene. Det var byens vægte, som skulle passe belysningen, men når de havde andre opgaver, skete det, at de glemte at tænde lygterne, hvorfor der i 1879 blev ansat kommunale lygtetændere, som med deres stang med en lille krog kom og tændte og slukkede lygterne. Det kunne dog også hænde, at uvedkommenne kravlede op og trak i det lille runde ståltrådsøje, der hang under lygten, og på den måde mørkelagde Stenstuegade.

Oprettelse af A/S Slagelse Elektricitets Compagni i 1893, og Slagelse kommunale Elektricitetsværk i 1909 medførte ingen ændring i gadebelysningen. Først i 1924

blev der ophængt elektriske lamper med 75 watt's pærer i Stenstuegade, og selv om gaden derved ikke blev helt oplyst af disse beskedne pærer, så var det dog bedre end de søvnige gaslygter. Efter den mørke tid under 2. verdenskrig blev gadebelysningen forbedret, og i 1960'erne, hvor Slagelse blev gjort til en oplyst by, blev gaden forsynet med moderne lysstofrør.

I 1960 kom der også fjernvarme til Stenstuegade. I første omgang kun ned til den påbegyndte Korsgade, men i efteråret 1964 blev det besluttet, at ledningsnettet skulle udvides til hele gaden.

Arbejdet på H. P. Hansens Plads begyndte i 1939. Baghuset til Stenstuegade nr. 11 er stadig beboet. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegades endelige sanering

Ved fremkomsten af byplanen for Stenstuegadekvarteret i 1957 med en gadeforbindelse Bredegade-Stenstuegade-Løvegade blev det helt klart, at den ældste del af Slagelse by nu ville skifte udseende. Byens ældste kvarter med de små saneringsmodne huse, hvor væggene lidt skæve stod og ruderne var ganske små, ville for altid forsvinde, og et kapitel af byens historie være forbi.

Umiddelbart efter fremkomsten af byplanen indsendte »Sorø Amtstidende A/S«, som var blevet ejer af Stenstuegade nr. 7, en ansøgning om tilladelse til at opføre en bygning til avisfremstilling. Tilladelsen blev givet, og bygningen kom til at ligge langs med den nye Korsgade, og ikke helt ned til Stenstuegade, hvor det gamle Folkets Hus stadig blev bevaret.

I løbet af 1959-60 blev de gamle huse på Stenstuegades sydside nr. 9-15 eksproprieret og revet ned, og efter resterne var blevet fjernet, blev der på byggetomterne indrettet en midlertidig parkeringsplads.

Da det blev bekendt, at kommunen ville købe Kontantforretningen i Stenstuegade nr. 3 til brug for Centralbiblioteket, fremkom der en henvendelse fra arkitekt Tage Corfitsen om køb af grunden, hvor det gamle Ting- og Arresthus lå. Denne henvendelse medførte et nyt skitseforslag for Stenstuegadekvarteret, som blev godkendt af byrådet i 1961.

Efter det nye forslag skulle der etableres en stor over- og underjordisk parkeringsplads, hvortil der påregnedes et tilskud fra statens vejfond, og man gik i gang med detailprojekteringen. Stenstue-

Stenstuegades østlige halvdel fotograferet fra luften i juni 1981 af Anker Pedersen.

gade nr. 24 og 26 blev overtaget fra firmaet Bdr. Hillers, og de gamle huse på Stenstuegade nr. 28-34 blev eksproprieret og fjernet.

Det var fra starten meningen, at det gamle Ting- og Arresthus skulle have lov at blive stående, men i 1964 indgik også denne bygning desværre i saneringsmøllen. Den kunne ellers være blevet alle tiders museumsbygning. Samme år købtes der 680 m² af I/S Korsgadehus, og efter forhandling med Københavns Telefonaktieselskab om et stykke af det gamle telefonhus, gennemførtes Korsgade fra Bredegade ned til Stenstuegade.

Medens man ventede på tilsagn om tilskud fra stantens vejfond, indrettedes der en midlertidig parkeringsplads til 266 biler. Men efter at kommunen endelig havde fået at vide, at der ikke kunne forventes et tilskud til den underjordiske parkeringsplads, måtte man igen til at lave et nyt udkast til den senere H. P. Hansens Plads, som i januar 1969 blev godkendt af boligministeriet.

Efter et meget stort forarbejde forelå så den 15. september 1969 det endelige pro-

jekt til byrådets godkendelse, og det indebar,

- at Korsgade gennemførtes til Løvegade,
- at Stenstuegade blev afbrudt på midten,
- at Stenstuegade blev istandsat på strækningen mellem H. P. Hansens plads og Herrestræde samt mellem H. P. Hansens Plads og Rosengade,
- at der anlagdes en stor samlet plads omfattende H. P. Hansens Plads, og det ubebyggede areal mellem Stenstuegade og Løvegade,
- at pladsen opdeltes i en sydlig parkeringsplads til 64 biler, et grønt område ud for Stenstuegade, en nordlig parkeringsplads til 133 biler, et grønt område ved Løvegade.

Ved gennemførelsen blev det nødvendigt, at kommunen erhvervede ca. 14 m² ubebygget areal på hjørnet af Korsgade og Stenstuegade fra Stenstuegade nr. 7.

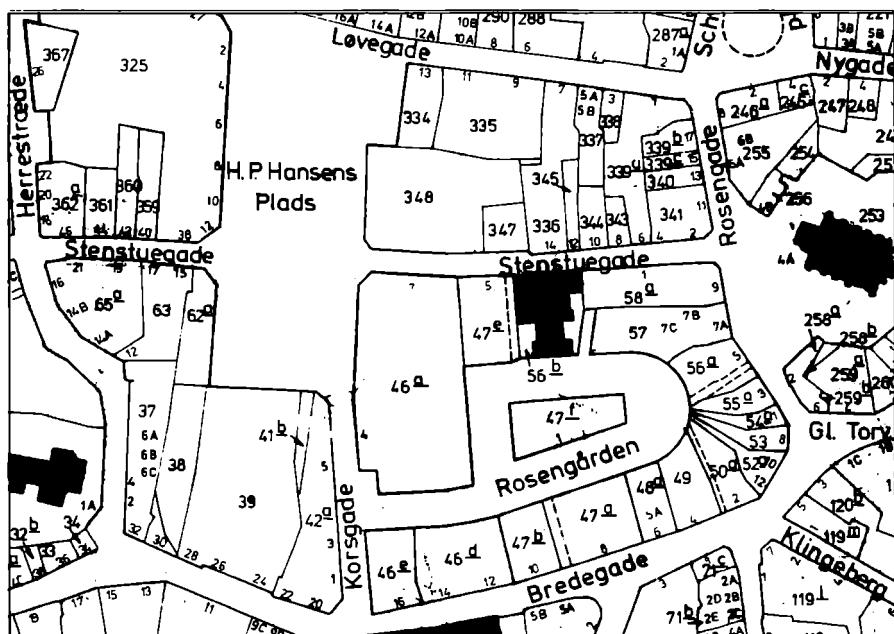
Planen blev endelig godkendt på et byrådsmøde den 27. september 1971, og derefter gik man straks igang med arbejdet.

H. P. Hansens Plads og Korsgade set fra »Korsgadehus». Det gamle Ting- og Arresthus er endnu ikke fjernet. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegadekvarteret før saneringen begynde. - Stadsingeniørkontoret.

Stenstuegadekvarteret efter saneringen. - Stadsingeniørkontoret.

H. P. Hansens Plads

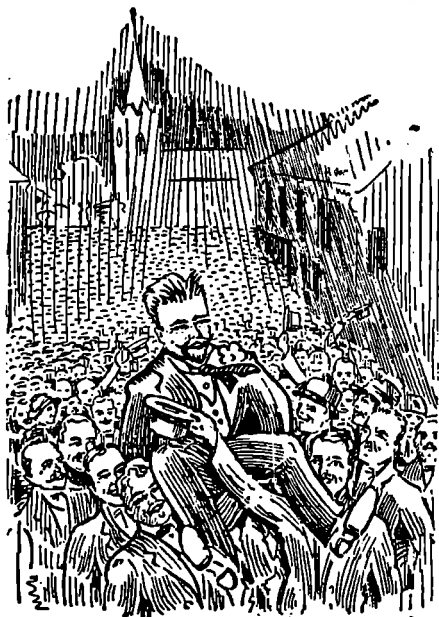

H. P. Hansen.

Stenstuegadekvarterets store åbne plads har fået navnet »H. P. Hansens Plads« efter Slagelses første socialdemokratiske borgmester Hans Peter Hansen. Han blev født den 6. oktober 1872 i Nykøbing Sjælland, og kom som ung til Slagelse, hvor han fra 1902 til 1933 var formand for Slagelse Socialdemokrati, og virkede fra 1902 til 1919 som redaktør for »Vest-sjællands Social-Demokrat«. I 1906 kom han ind i kommunalbestyrelsen, og efter at han tre gange forgæves i 1906, 1909 og 1910 havde været opstillet som kandidat ved folketingsvalg, lykkedes det for ham den 20. maj 1913. Denne begivenhed fejredes ved, at H. P. Hansen på kraftige skuldre i triumftog med orkester og faner i spidsen førtes gennem Slagelse by til Folkets Hus i Stenstuegade nr. 7, hvor der festedes til den lyse morgen.

Stenstuegades afbrydelse på midten, der ved saneringen blev til grønt område. - Lokalh. arkiv.

Triumftoget fra Ridehuset til Folkets Hus natten mellem 20. og 21. maj 1913, da H. P. Hansen havde erobret sit folketingsmandat.

Ved enestående flid havde han selv arbejdet sig frem til den position, han kom til at indtage både som borgmester, folketingsmand og minister. I mange år var det først og fremmest ham, der måtte stå for skud fra sine politiske modstandere og presse. Men personligt var han vellidt af sine argeste modstandere. Hans slagfærdige lune var et oplivende moment på dattidens store valgmøder.

H. P. Hansen døde i 1953, og det er naturligt, at Slagelse by mindes ham ved at lade en af byens store pladser bære hans navn, og stedet er velvalgt, for det var i dette kvarter, i de små lavloftede stuer, at mange af de mennesker boede, der havde stået hans hjerte nærmest. Blot mangler pladsen en statue eller buste af ham selv, der burde stå i Stenstuegades grønne adskillelse i stedet for den i 1973 opstillede skulptur »Mødet med Knok«, som billed-

Slagelse!

Slagelse!

Partimøde,

hos H. P. Hansen, Medlem af Socialdemokratiske Rådning, Rådningsskole, Arbejdsmændenes Rådning, Dansk Jernbaneforbund og Socialt Partifælles for Råd og Råd, i Huset
Søndag den 29de Oktober, Klokke. Kl. 10, i „Folkets Hus“.

Dagorden:

Rådningsspørgsmaal til Folketingsvalget.

(4917)

Rethorik.

Annonce i Vestsjællands Social-Demokrat den 26. oktober 1905

hugger Egar Funch, har været venlig at deponere på pladsen.

H. P. Hansen var Slagelses borgmester fra 1917 til 1927, han var medlem af folketinget fra 1913 til 1945, dets formand 1924-32, forsvarsminister 1932-33, finansminister 1933-37 og formand for Den danske Købstadsforening 1929-46.

Der hilses på »Mødet med Knok« midt på H. P. Hansens Plads. - Lokalhistorisk arkiv.

Stenstuegade som gågade

Da det i de store byer var blevet moderne med gågader, skulle Slagelse selvfølgelig også have en sådan gade, hvor der ikke måtte bevæge sig kørende trafik af nogen art, det gjaldt lige fra cykler til de tungeste lastvogne. På byrådsrådet den 10. november 1969 blev det derfor besluttet, at Rosengade og den østlige halvdel af Stenstuegade i en forsøgsperiode fra den 1. december 1969 til den 15. februar 1970 skulle udlægges som gågader.

Under forsøget blev der i den anledning opsat bomme og skilte med »Al indkørsel forbudt« ved Gl. Torv, Schweizerpladsen og H. P. Hansens Plads.

Forsøget faldt imidlertid meget uheldigt ud, for gaderne blev næsten mennesketomme, og forretningerne mistede mange af deres kunder, værst gik det ud over det store nye »IP-hus«, som ved dette forsøg mistede meget af den forventede store julehandel.

Under forsøget blev der foretaget forskellige undersøgelser, som blev forelagt byrådet på et møde den 9. februar 1970, på hvilket det blev vedtaget hurtigst muligt at åbne gaderne igen for den kørende trafik.

Torsdag morgen den 12. februar 1970 blev de uheldige afspærringer fjernet. - Sjællands Tidende.

Stenstuegade nr. 1

Kobbersmed Gottlieb Hausbild ejede i 1740 ejendommen på det sydlige hjørne af Stenstuegade og Rosengade, og ved forhøret efter den store bybrand samme år, udtalte Hans Velærværdighed hr. Hans Kjep, der var residerende kapellan ved Sct. Mikkel's Kirke, at han og hans hustru var blevet vækket om natten mellem kl. 1 og 2 af deres karl, der havde råbt, at der var ild i Hausbilds gård, som lå skråt over for, hvor de boede.

Ved branden nedbrændte hele ejendommen, men blev genopført, og den 14. juli 1783 fik Hausbilds svigersøn, bager Christoffer Ernst Heinrich, skødet på ejendommen, og efter ham hans søn, der den 1. november 1825 solgte hele herligheden til bagermester G. H. L. Schäfer.

Foruden bageriet, som lå i gården, og som havde brødsalg ud mod Rosengade, var der flere butikker i ejendommen, og indtil januar 1854 havde H. Hachenberger en forretning, der handlede med al slags ride, køre og rejsetøj.

Efter at have haft bageriet i 45 år solgte Schäfer ejendommen den 11. juli 1870 til sønnen Georg Carl Theodor Schäfer, men ved salget forbeholdt han sig, at han måtte forblive boende i hjørnelejligheden indtil sin død.

Efter faderens død lod bagermester G. C. Th. Schäfer i 1882 det gamle forhus nedrive, og opførte et nyt og større to-etagers hus med kviste.

De til ejendommen hørende gamle sidehuse ned langs Stenstuegade samt bageriet, bag- og udhuse blev alle bevaret, som de var, og det førte til, at sundhedskommissionen i 1886 bemærkede, at det var uheldigt, at latrinhusene og møddingen var bygget op til bageriets mur.

Nybygningens hjørnebutik, som havde fået to store spejlglasruder, blev udlejet til manufakturhandler C. M. P. Sepstrup,

C. M. P. Sepstrup

Uldvare-Fabrik og Garnforretning,
Slagelse.

Største Lager af Uldvarer.
Største Lager af Uldgarn.
Største Udvælg og billige Priser.

Udsalg:
Hj. af Rosengade og Stenstuegade
i Hr. Bager Schäfers Ejendom.

C. M. P. Sepstrup.

Gæst modtages til Sirkulering af Underretter og Benlister

Det koster 1 Ørte mod Underretter og Benlister

Annonce i Sorø Amtsidende den 17. februar 1886.

der i 1892 solgte forretningen til manufakturhandler N. Toustrup Andersen. Til butikken hørte en lejlighed over gården med indgang fra Stenstuegade.

I 1899 blev lejemålet overtaget af købmand Hans M. Jørgensen, som fik tilladelse til at drive manufaktur- og uldvarerhandel, men ikke måtte handle med varer, der tangerede bager-, brød eller konditorhandel. Han fik i 1906 lejemålet forlænget, og samtidig fik han tilladelse til at udvide butikken ned ad Stenstuegade.

Købmand M. C. Medon overtog hjørnebutikken i 1913, og han afløstes i 1921 af manufakturhandler Richard Winther, der i 1931 flyttede til hjørnet af Rosengade.

Hans M. Jørgensen rykkede ind i hjørnebutikken i april 1899. Slagelse Vejviser 1902-03.

de og Løvegade, hvor han overtog Nicolaj Billensteins tidligere forretning.

Den 1. september 1931 rykkede herremagasinet »London« ind i lokalerne, og var på hjørnet af Stenstuegade og Rosengade indtil man i 1954 flyttede til hjørnet af Schweizerpladsen og Løvegade.

Herremagasinet »London« på hjørnet af Stenstuegade og Rosengade i 1948. - Rich. Madsens bog om Slagelse.

Bagermester G. C. Th. Schäfer udlejede bageriet og brødsalget samt den af ham og hans hustru beboede 4 værelses hjørnelejlighed på 1. sal til sin yngste søn Carl Georg Thorkild Schäfer, og den 1. april 1904 flyttede han med hustruen til København. Efter deres død blev boet delt mellem arvingerne, men i 1921 var bagermesteren efterhånden blevet eneejer af hjørneejendommen, hvorfra også broderen, advokat Hans Folmer Fr. Schäfer, i mange år drev sin forretning.

I et af sidehusene mod Stenstuegade havde ved århundredskiftet tøffel- og træskomand H. C. Jørgensen sin virksomhed, og i et andet af sidehusene grundlagdes i 1881 det kendte firma »Møbelhuset« af snedkermester P. Nielsen, der her begyndte under meget beskedne former, hvor hans hustru i de første år måtte arbejde med på værkstedet.

Bogtrykker Olaf E. Olsen lejede i 1906 en 5 værelses lejlighed mod Stenstuegade, og fik samtidig lov til at forandre lejligheden ved at sænke gulvet, og indrette en butiksrude ud til Stenstuegade samt flytte døren. I kontrakten bemærkedes det, at

såfremt han lod indlægge elektricitet, så var alle ledninger, stik og tilbehør lejerens ejendom, og måtte medtages ved fraflytning. Hvis der blev indlagt vand, var lejeren pligtig til selv at betale vandafgiften. Det var i dette trykkeri, at man i Slagelse begyndte at trykke »Vestsjællands Social-Demokrat«, som man i oktober 1907 flyttede til avisens eget trykkeri på Schweizerpladsen.

Fra 1920'erne indrettede slagtermester Carl Devanties sit kødudsalg i trykkeriets lokaler, og kødudsalget var på dette sted lige indtil nedrivningen af ejendommen i 1956.

I ejendommens baghus havde restauratør E. E. Hansen i 1933 fået indrettet en restauration, som imidlertid blev nedlagt, da Schäfer i 1936 byggede en ny ejendom langs med Stenstuegade, og i denne indrettede restaurationen »Bernina«, der blev overtaget af restauratør Karl Emil Andersen. Ved samme lejlighed blev et par af de gamle bygninger trukket tilbage på grunden, hvorved kommunen kunne overtage 65 m² til udvidelse af Stenstuegade.

Efter denne ombygning startede herre- og damefrisørsalonen »La Reine« den 13. februar 1937 i hjørneejendommen på Stenstuegade og var der indtil man i september 1956 flyttede til Jernbanegade.

Carl Devantier havde forretning i Stenstuegade nr. 1 i tiden 1926-57. Rich. Madsens bog om Slagelse.

Frisørmeester Helge Nielsen i »La Reine« er ved at barbere irikotagehandler Vald. Poulsen, 1950. - Lånt af Inger Nielsen.

Den store hjørneparcel matr. nr. 58 havde bagermester Schäfer i 1912 ladet dele i omtrent to lige store grunde, som derefter blev til matr. nr. 58a og 58b, hvorefter han i 1916 solgte den ubebyggede grund matr. 58b til sin nabo i Rosengade nr. 7, sagfører B. Bentzen, der den 10. juni 1918 solgte et stykke af denne grund til A/S I. P. Nielsen.

Efter at A/S I. P. Nielsen i 1957 havde fået erhvervet både matr. nr. 58a og 58b, søgte man om tilladelse til at nedrive samtlige de på grundene værende bygninger, for derpå at opføre en ét-etages randbebyggelse, og udlægge resten som et mindre torv med parkeringsplads ud mod Stenstuegade.

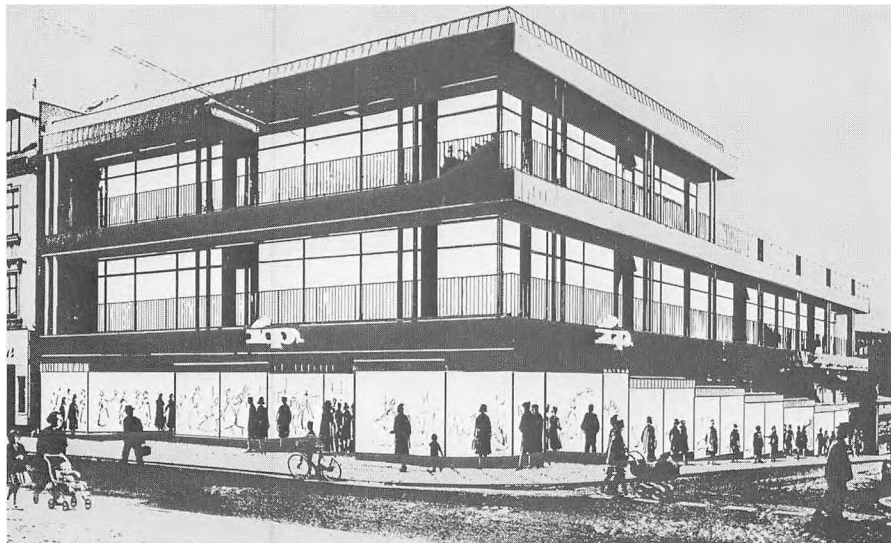
Selv om selskabet havde fået tilladelse til dette projekt, så ansøgte man i 1959 i stedet om tilladelse til at opføre et helt nyt større varehus på grunden, og den 9. juli samme år forelå boligministeriets godkendelse.

Det var arkitekt Tage Corfitsen, der havde projekteret, og som stod for opførelsen af den nye store 4-etagers forretningsbygning, som fik indgang fra både Rosengade og Stenstuegade.

Den 10. oktober 1961 åbnede det store moderne forretningskompleks sine døre, og under navnet »IP-huset« førte man den gamle kendte Kontantforretning videre i nye flottere omgivelser, men lidt efter lidt må lykkens gudinde Fortuna have forladt aktieselskabet, for efter 7 års for-

Juleudsmykningen i Stenstuegade ned til Biografen, 1938. - Lånt af Inger Nielsen.

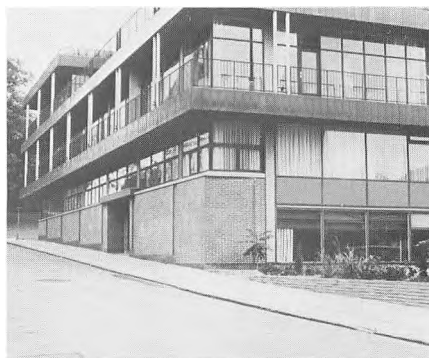
IP-huset ved indvielsen i oktober 1961. - Lokalh. arkiv.

løb måtte man likvidere, og direktør Aage Hansen, der i disse år havde været varehusets leder, overtog nu personligt firmaet, og førte det videre under dets gamle motto: »IP-huset gi'r Slagelse suset!« Men i 1970 var der ikke meget tilbage af suset, og på byrådsmødet den 26. oktober 1970 forelå der et tilbud til Slagelse kommune om at købe ejendommen, men det havde ikke det daværende byråds interesse, og den 31. december 1970 lukkede IP-huset sine døre, hvorefter ejendommen blev overtaget af Banken for Slagelse og Omegn.

Den store ejendom stod nu tom et stykke tid, medens der fra mange sider indkom forslag om, hvad det kunne anvendes til, indtil det store københavnske firma ILLUM pludselig lejede huset af banken. Den 1. september 1972 blev varehusets døre igen åbnet; men kun for efter 6½ års forløb igen at blive lukket, hvor ILLUM sluttede sin tilværelse i Slagelse med et ophørsudsalg den 13. januar 1979.

Det store forretningskompleks var imidlertid midt i december 1978 blevet

købt af typehusfabrikant Bent Nielsen, som skulle overtage ejendommen den 1. maj 1979. Det var nok meningen, at stueetagen skulle have været lejet ud til flere forskellige forretninger, men pludselig købte Vestsjællands Amt huset, og i løbet af 1980 blev det indrettet til »Amtscentral for Undervisningsmidler«.

IP-huset efter Vestsjællands Amtscentral for Undervisningsmidler har tilmuret alle udstillingsvinduerne mod Stenstuegade, 1980. - Foto: H. K. Nielsen.

Stenstuegade nr. 3

Indtil 1926 var denne parcel, med sit stengærde ned mod Stenstuegade en del af den gamle Apotekerhave, der i mange år havde været en af Slagelses smukkeste haver, men det var jo også en videreførelse af den gamle park, som havde hørt til Slagelse Kongsgård. Stengærdet var i sin tid nok blevet opsat, for at holde tidligere tiders løsgående kreaturer og svin ude fra haven.

Det var apoteker Gustav Møller, som den 6. august 1926 solgte parcellerne matr. nr. 47d og 47c på i alt 2669 m² ned mod Stenstuegade til A/S I. P. Nielsen. Et aktieselskab der i 1891 var blevet grundlagt af den 31-årige jyske købmand I. P. Nielsen, som startede med en kontant manufakturforretning på Nytorv i Slagelse.

Denne forretning blev i 1908 omdannet til et aktieselskab, med både en gros og en detail forretning. Efter flere udvidelser og ombygninger sikrede aktieselskabet sig plads andre steder i byen, blandt andet købte man i 1919 gæstgivergården »Rosen« i Rosengade, som derefter blev revet ned, og den nuværende bygning opført.

Det var et dristigt skridt aktieselskabet tog, da det i 1930 besluttede at bygge en helt ny stor forretning i den gamle Stenstuegade, men efter mange forhandlinger, og et stort forarbejde, kunne man i 1936 lukke den nye store moderne Kontantforretning's glasdøre op for et købelysten publikum.

Under direktør Otto Rønnov's ledelse havde Kontantforretningen vokset sig stor og mægtig. Han stod som regel selv

Kontantforretningen i Stenstuegade nr. 3, 1936. - Lokalh. arkiv.

ved indgangsdøren og bød kunderne velkommen, men det blev ham dog ikke forundt at virke ret mange år på Stenstuegade. I sit 72. år døde han den 3. april 1940, og Kontantforretningens ledelse blev derefter lagt i hænderne på direktørerne Ove Kindt og Aksel Rønnov, den sidste var søn af Otto Rønnov.

Efter 2. verdenskrig blev en yderligere udvidelse besluttet, hvorfor man i 1957 købte hjørneejendommen Stenstuegade 1, Rosengade nr. 9, og den 10. oktober 1961 flyttede aktieselskabet Kontantforretningen fra Stenstuegade nr. 3 til det nye flotte »IP-hus«, som på dette tidspunkt var Slagelses største og mest moderne forretningskompleks.

Bygningen i Stenstuegade nr. 3 blev solgt til Slagelse kommune, der efter en større ombygning, den 15. april 1964

Travlhed i Kontantforretningens konfektionsafdeling, 1936.
- Lokalh. arkiv.

kunne flytte Slagelse Centralbibliotek fra det gamle »Ting- og Arresthus« på Løvegade, hvor man havde haft domicil siden 1922, til nye velindrettede store lokaler, som nu efter 17 års forløb, også er ved at være for små til biblioteksvæsenets hastigt voksende ekspansion.

Centralbiblioteket i Stenstuegade nr. 3, 1964. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 5

Denne parcel er, som Stenstuegade nr. 3, en del af den gamle Apotekerhave, som af apoteker Gustav Møller i 1926 solgtes til A/S I. P. Nielsen. For at trække flere mennesker ned i Stenstuegade til selskabets påtænkte nye forretningsbygning, ville man på gode betingelser afgive en del af grunden til et nyt biografteater.

Det fik biografdirektør Johannes Drost til den 11. juli 1932 at ansøge Slagelse kommune om tilladelse til at flytte sin bevilling til at drive biografteater fra Gammel Torv ned til den parcel, som A/S I. P. Nielsen ejede på Stenstuegade. Byrådet havde intet imod at give tilladelsen, men justitsministeriet, som skulle give den endelige tilladelse, meddelte, at bevillingen ikke kunne flyttes fra Hotel Postgaarden, og en fornyet ansøgning i 1933 blev også afslået.

Der gik nu et par år, uden at der skete mere i sagen, men den 27. januar 1936 lå der på byrådets bord en ansøgning fra biografejer P. Christensen, som i 1921 havde overtaget et biografteater i Slotsgade nr. 3, om tilladelse til at flytte dette teater til Stenstuegade, hvor der, såfremt flyttetilladelsen blev givet, agtes opført et nyt teater, der var projekteret med indtil 400 pladser, og denne gang fik man justitsministeriets tilladelse.

Biografteatret »Bio« blev bygget af arkitekterne Steudel og Knudsen Pedersen, som den 25. maj 1936 fik byrådets tilladelse til, at biografdirektør P. Christensen kunne disponere over 11m² gadeareal i Stenstuegade, således at biografteaterbygningen kunne blive flyttet frem over den daværende byggelinie.

Det var ikke lang tid, at P. Christensen havde glæde af sit nye biografteater i Stenstuegade, for han døde den 14. januar 1938. Og efter at bevillingen havde været opslået ledig, fik hans svigersøn

Børge Houby, der havde virket som inspektør i 3 år, bevillingen den 15. juni 1938.

Under 2. verdenskrig blev biografen med mellemrum benyttet af den tyske besættelsesmagt, der viste film for de tyske soldater, som var garnisoneret i Slagelse. Når tyskerne benyttede biografen, blev bygningen omhyggeligt bevogtet af tyske soldater, som var posteret rundt om hele bygningen, og selv inde i Kresten Lauridsens møbelforretning i Stenstuegade nr. 7, blev der posteret soldater, der skulle forhindre, at danske frihedskæmpere evt. sprængte hele bygningen i luften.

Efter 2. verdenskrig, hvor automobilerne igen kom i brug, blev der fra beboerne i Stenstuegade nr. 16 til 26 klaget over motorstøjen fra de i gaden parkerede biler, og det var særligt slemt efter den sidste biografforestilling, hvor biografgængerne gassede motorerne op til stor gene for gadens beboere.

Biografen i 1941. Til højre ses K. Lauridsens møbelforretning, hvor tyskerne havde vagter, når de benyttede biografen. - Lokalh. arkiv.

Resultatet blev, at biografdirektøren af politiet blev pålagt, at han ved sidste aftenforestilling skulle henstille til de motorkørende blandt publikum, om at vise hensynsfuldhed ved motorkøretøjets start efter forestillingen. Denne henstilling hjalp nu ikke meget, og en fornyet klage bevirkede, at der blev indført tidsbegrænset parkeringsforbud om aftenen.

I biografbygningen var der ud mod Stenstuegade blevet indrettet to forretninger. I den ene etablerede E. Hansen sin cigarforretning, og i den anden blev der kontor for Baltica Assurance-Compagni, desuden var der i ejendommen indrettet beboelseslejligheder til 2-3 familier.

Cigarforretningen blev i 1958 afløst af Willy Lund Rasmussens frisørsalon, som senere er blevet overtaget af herrefrisør Carl Jørgensen. I 1969 flyttede Baltica Assurance-Compagni til Rådhuspladsen,

Biografens indre med sine 420 siddepladser, 1937. - Lokalh. arkiv.

og i deres tidligere lokaler havde Socialistisk Folkeparti indrettet et oplysningskontor indtil sept. 1981, hvor der åbnes en læder discountforretning. Denne er en filial til »Læder-discount« i København, som har planer om at etablere flere sådanne butikker i de større provinsbyer.

Stenstuegade nr. 5 med biografen, 1981. Gennem porten er der forbindelse til parkeringspladsen i Rosens gård. - Foto: H. K. Nielsen.

Stenstuegade nr. 7

I året 1848 købte justitsråd Johannes Emanuel Orelus denne ret store ejendom, der var skyldsat i hartkorn til 1 Tdk. 2½ alb., og medens han boede her, havde Slagelse kommune i en periode sit kæmnerkontor i bygningen.

Den 12. januar 1891 overdrog han ejendommen til detaillist E. E. Henriksen, som indrettede bygningerne til værtshus og forlystelsessted med keglebaner, gynger og karruseller. Henriksen gav stedet navnet »Tivoli«, men det blev vist nok ikke nogen guldgrube for ham.

Fælles Fag- og Arbejderforening i Slagelse stiftede på en generalforsamling den 27. februar 1894 »Aktieselskabet Arbejdernes Forsamlingsbygning«, og 2½ år efter vedtoges det på en ekstraordinær generalforsamling at kautionere for A/S Arbejdernes Forsamlingsbygning ved købet af Tivoli i Stenstuegade. Købekontrakten med restauratør E. E. Henriksen blev underskrevet den 31. december 1896, således at Stenstuegade nr. 7 kunne overtages til april flyttedag 1897. Købesummen var 20:000 kr., og det var mange penge den gang.

Efter overtagelsen ændrede man stedets navn til »Folkets Hus«, og indrettede det med en forsamlingsaal og foreningslokaler for byens fagforeninger. I stueetagen indrettedes en restauration for fagforeningernes og det socialdemokratiske partis medlemmer.

I etablissementet var der foruden de mange forlystelser også et sommerteater, og i Folkets Hus holdtes der mange velbesøgte sommerrevyer og dilettantkomedier, som tillige med maskeraderne stod højt i kurs. Slagelse havde også den gang mange dygtige amatører, der i adskillige år blev anført af skuespiller og antikvarboghandler Aage Bøggild. Det var ham, der i 1931 fik udgivet P. Arnskovs »Bogen om Slagelse«.

Folkets Hus første bestyrer var restauratør H. Nielsen, der i 1898 averterede med, at der i Folkets Hus hver aften afholdtes koncert af pianist A. Stender, fra København, med gratis entré for medlemmer af Fælles Fag- og Arbejderforening.

Fagforeningerne brugte også stedet til deres fester, og i 1899 kunne man læse følgende annonce i avisen: »Den kvindelige Arbejderforening for Slagelse og Omegn afholder stiftelsesfest og bal i Folkets Hus søndag den 23. april 1899, hvortil Fællesforeningens medlemmer med damer venligst indbydes. Taler vil blive holdt kl. 4 eftm. af fru Olivia Nielsen, København, og fru Nelly Hansen, Slagelse. Ballet begynder kl. 8. Entré for damer 50 øre, for herre 75 øre«.

Også 1. maj demonstrationerne udgik fra Folkets Hus, men omkring århundredskiftet måtte arbejderne ikke marchere i optog gennem Slagelses gader, hvorfor man kl. 14 samledes i Folkets Hus, og derfra begav alle sig enkeltvis til ud for den mosaiske kirkegård på Skovvejen, hvorfra man med musik og faner i spidsen marcherede i procession til skoven. I skoven var der fest med forskellige talere, og et festtegn med sange kostede 15 øre.

2den Juledag aabnes

Tivoli.

Billard, Billard og Keglebane.

E. Henriksen, Stenstuegade 7, E. Henriksen.

Byggede Bøllebane og Spillebaner. Læsestuen med 12 Uge-

Store Indtækte Keglebane i Slagelse, 40 Al. lang, udmærket at alle kan

Gode Værelser. — Hjemmelige Priser.

Ordningsregler medtages ikke

Alle mine mange Værelser og Bøllebane, 40 Al. lang, udmærket at alle kan

2den Juledag stor Aabningsfest.

Kl. 4 gratis Brænde-Kegleball

Stenstuegade 7, E. Henriksen,

Slagelse

Annonce i Sorø Amtstidende den 21. december 1895.

Uddrag af købekontrakten mellem restauratør E. E. Henriksen og A/S Arbejdernes Forsamlingsbygning

Jeg, Henriksen sælger og overdrager herved til aktieselskabet Arbejdernes Forsamlingsbygning, Slagelse, den mig ifølge skøde af 8. tinglyst 12. januar 1891 tilhørende ejendom, gården nyt matrikel nr. 59 i Slagelse Stenstuegade, tillige alt sammen rette tilliggende og tilhørende, navnlig dens grund, gårds og haveplads, desuden nævnte matr. nr. 59, som er skyldsat for bygrundsbartkorn 1 Tdr. 2½ alb., og påstående bygninger samt dens jord-, mur- og somfaste appertimentier, derunder 12 kækkeovne, 6 komfurer, indmurede kedler eller gryder, brandredskaber samt havens træer, buske, planter og lysthuse m. v. indbefattet, alt på følgende nærværende vilkår:

1. Under salget og overdragelsen er indbefattet foruden 1 flagstang og 3 keglebaner, efternævnte påviste inventarier og løsoregenstande nemlig: 11 gardiner, 1 portiere, 12 rullegardiner, 20 stole med runde amerikanske sæder, 75 træstole, 11 wienerstole, 5 wienerstole med pressede sæder, 21 fletstole, 1 rundt bord med rigler og plader, 14 bevarningsborde (1 alen og 16 tommer lang), 1 spisebord med rigler og plader, 1 noddetræsmalet bord (1 alen og 9 tommer lang), 1 noddetræsmalet bord (1 alen og 3 tommer lang), 3 jernborde med træplader, 3 runde jernborde, 1 rundt naturtræsbord, 2 bordplader til billarder, 1 billard og 5 store baller og 10 køer, 1 tavle med skuffer og 5 kegler, 1 stativ til køer, 3 store klædestativer, 1 tæppe til billardet, 13 stk. gaskupler, 1 sekskantet skilderuhr, 1 skilt, 3 oliemalerier i forgyldte rammer 36"×24", 1 taffelformet piano (Hornung & Møller), 2 gips hestehoveder, 1 kækkeovnsskærm, 1 buffet med skænk og proppeoprækningsmaskine, 3 sofaer, 3 træbænke, 3 bænke i Frelsens Hærs lokaler, 2 sæt kegler, 12 keglekugler, 1 flag, 11 lygter med lamper, 1 lampe, 12 bænke med severingsræk, 5 havebænke, 1 skovl, 1 spade og 1 greb.

2.

Aktieselskabet Arbejdernes Forsamlingsbygning i Slagelse ved samme med undertegnede til at afslutte foranmeldte handel i henhold til fuldmagt af dags dato og generalforsamlingsbeslutning af 17. og 19. dennes befuldmægtiges erkender på foranførte vilkår at have købt den bemeldte ejendom m. v. og forpligter herved aktieselskabet til nøjagtigt at opfylde og efterkomme kontraktens bestemmelser.

Slagelse, den 31. december 1896.

Som sælger og kvittering
for 1000 kr.
Sign. **E. E. Henriksen**

Som køber
for A/S Arbejdernes Forsamlingsbygning
i Slagelse
Sign. **R. Hansen**, sign. **Westergaard**

Som kautionister og selvskyldnere for
Fælles Fag- og Arbejderforening i Slagelse
Sign. **A. Westergaard**, sign. **Rasmus Hansen**

Tilbage marchen foregik kl. 18, og om aftenen musicerede et stort orkester ved festen i Folkets Hus, hvor også arbejderens sangkor underholdt.

Det var ikke alene arbejderne, som kom i Folkets Hus, og blandt restaurationsstamgæster var baron Hermann von Løvenskjold, der oprindeligt havde været ejer af godset Løvenborg, men var sat under administration, og opholdt sig hos direktør Schou på Gammel Antvorskov. Han led ingen nød, for han fik gode lønninger, og holdt meget af at nyde nogle genstande hver aften i Folkets Hus, hvor han havde sin bestemte plads i en krog med en kurvestol. Almindeligvis sagde han ikke ret meget, men han havde tilsluttet sig socialdemokratiet, og på 1. majdag kom han til skovfesten kørende i en lille ponyvogn.

Den 12. marts 1912 oprettedes en overenskomst mellem Slagelse kommune og A/S Arbejdernes Forsamlingsbygning angående regulering af Stenstuegades fortov. Den gik ud på, at der udlagdes et fortov på 4 alens bredde, hvortil Stenstue-

gade nr. 7 skulle afgive 71 alen², hvorefter kommunen belagde hele arealet med tjærebeton, og det pyntede vældig op foran Folkets Hus.

Under 1. verdenskrig indførte regeringen en række indskrænkende bestemmelser, der ramte selskabslivet hårdt. Restauranter og selskabslokaler skulle alle lukke præcis kl. 23, og det var et hårdt slag for Folkets Hus, der tidligere havde haft foreningsballer, som varede både til kl. 2 og 3 om natten.

Som det er gået andre steder for arbejderbevægelsens virksomheder, så kunne A/S Arbejdernes Forsamlingsbygning heller ikke klare sig i konkurrencen, hvorfor man den 24. september 1918 solgte hele herligheden til restauratør Anton Rasmussen. Han havde dog kun Folkets Hus i et år, inden han døde, og den 15. januar 1920 solgte hans hustru Cordule Rasmussen ejendommen til restauratør Mathias F. August Schou.

Selv om Folkets Hus var solgt, så var det dog stadig her, at arbejderne havde deres samlingssted, og 1. maj demonstra-

Det gamle Folkets Hus benyttes nu af »Vestsjællands Offset og Bogtryk ApS«. - Foto: Vestsjællands Reklamefoto 1981.

De travle trykmaskiner og personalet som i 1980 var beskæftiget i Vestsjællands Offset- og Bogtryk ApS. - Foto: Vestsjællands Reklamefoto.

tionererne udgik da også efterhånden direkte her fra.

Restauratør M. F. A. Schou gjorde meget for at få sin forretning op på mærkerne, og han var en af de første i Slagelse, der fik installeret et vandcloset i sin ejendom. Men efter at arbejdsmændene havde flyttet deres fagforeningskontor ned i Løvegade, og i 1933 købte en byggegrund i Eriksgade, solgte han i 1934 ejendommen til restauratør Axel Ejner Andersen, som var den sidste restauratør i Stenstuegade nr. 7. Da arbejdsmændene i løbet af 1937 fik bygget deres egen bygning i Eriksgade, var benene slået væk under Folkets Hus, og efter Axel Ejner Andersens død i 1938 standsede restaurationsvirksomheden helt, da ingen af arvingerne ønskede at søge om en forlængelse af restaurationsbevillingen.

Folkets Hus blev solgt til møbelhandler Kresten Lauridsen, der flyttede ind med sin familie og indrettede møbelforretning i de gamle restaurationslokaler. Godt nok reklamerede A/S Lauridsen med nye møbler, men for det meste var det brugte

og slidte møbler, der blev handlet med, og populært kaldtes indehaveren for »Slidte Lauridsen«. I 1944 solgte Kresten Lauridsen ejendommen til Sorø Amtstidende, som senere udlejede lokalerne til firmaet Røhling & Kristensen, der flyttede deres »Atlas« køleanlægsforretning fra Gammel Torv ned i Stenstuegade, hvor den var indtil 1965.

Sorø Amtstidende havde købt den store ejendom med udvidelse for øje, og på en del af grunden byggede man et helt nyt bladhus. Efter sammenlægningen med Holbæk Amtstidende skiftedes der navn til Sjællands Tidende, og selv om man havde bygget det nye bladhus, så blev det gamle Folkets Hus bevaret.

I 1977 solgte Sjællands Tidende sit bogtrykkeri, som skiftede navn til Vestsjællands Offset- og Bogtryk, og derpå flyttede ind i Folkets Hus. I de gamle restaurationslokaler, på hvis gulv manganen slagelsepige til musikkens rytme har danset rundt, snurrer nu de travle offset- og bogtrykmaskiner.

Stenstuegade nr. 9 og 11

Ved en auktionsret i Slagelse den 21. juli 1868 overtog fru Bolette Strand, der var enke efter købmand P. R. Strand, den på Stenstuegade nr. 9 liggende ejendom, som brotlægger Chr. Hansens enke tidligere havde ejet, og den 3. september samme år solgte hun ejendommen til tømrer Edvard Heinrich Domingo Borello.

Byfogedkontoret gjorde også i 1868 vitterlig, at auktionsretten den 5. maj havde holdt auktion over boet efter afdøde fru Ingeborg Hviid og hendes tidligere afdøde mand Jens Hviid. Til boet hørte ejendommen Stenstuegade nr. 11, som havde både for- og baghus, der blev beboet af fra 6 til 8 familier. Enken Ane Catrine Jensen, født Hviid, af Holmstrup, som havde været højstbydende med 410 rigsdaler, fik efter auktionen overdraget sin afdøde morbroders ejendom, som hun dog allerede den 15. maj 1868 solgte videre til murermester Anders Michaelsen. I skødet var det bemærket, at naboejendommen Stenstuegade nr. 9, ifølge en kontrakt af 28. maj 1856, skulle have ret til at benytte brønden i Stenstuegade nr. 11 mod en afgift på 2 Tdr. byg årligt.

Den 14. april 1870 købte tømrer E. H. Domingo Borello også denne ejendom, hvorved han kom til at eje både Stenstuegade nr. 9 og nr. 11, og fra da af havde begge ejendomme samme ejer.

På dette tidspunkt boede i nr. 9 skræder Larsen, hvis enke i Sorø Amtstidende i 1898 annoncerede med, at hun udførte reparationer af herreklæder til billigste priser.

Malersvend Poul Julius Rasmussen købte den 12. marts 1873 ejendommen, og efter hans død hensad hans hustru i uskiftet bo, indtil deres søn A. M. Rasmussen overtog ejendommen. Senere gik de i arv til hans efterkommere, hvoraf dameskræderinde frk. Valborg Victoria

Rasmussen, født den 26. januar 1884, boede i nr. 11 lige indtil ejendommens endelige nedrivning.

Da den første byplan for Stenstuegadekvarteret fremkom, indsendte købmand Viggo Rasmussen på ejernes vegne i 1954 en forespørgsel til Slagelse kommune, om hvor meget der kunne og måtte bygges på Stenstuegade nr. 9 og 11, så fremt de gamle bygninger blev nedrevet. Byrådet svarede, at der for Stenstuegades vedkommende var vedtaget en byggelinie for den sydlige gadeside, der ville give Stenstuegade en mindstebredde på fra 10 til 11 meter.

Der skete imidlertid intet med de gamle ejendomme, før de i 1959 blev eksproprieret, og det var de første ejendomme, som blev fjernet i forbindelse med anlæggelse af Korsgade fra Bredegade til Stenstuegade.

Porten man skulle igennem for at komme til baghuset i Stenstuegade nr. 11. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 13 og 15

Bager Augustinus Harder, som i 1835 var blevet chef for Slagelse Borgervæbning og Brandkorps, og i daglig tale kaldtes brandmajoren, modtog den 30. januar 1854 skødet på matr. nr. 62 (Stenstuegade nr. 13). En slægtning til ham har fortalt, at da kong Frederik den Syvende som kronprins en gang kom til Slagelse, og skulle have befordring til Korsør, tilbød Harder, som netop var i besiddelse af en dertil egnet lukket vogn, at køre kronprinsen fra Slagelse til Korsør; dette skulle have givet anledning til, at Harder som tak for den udviste tjeneste blev udnævnt til virkelig brandmajor.

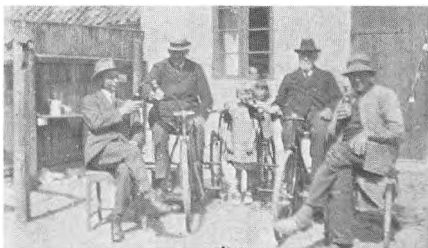
Efter bager Harders død i 1865 overtog hans hustru Cecilie Cathrine Harder gården, og det var ud for denne, at Slagelse kommune i 1872 lod grave en ny bybrønd, som skulle erstatte den forurenede brøn på Gl. Torv. da fru Harder ikke kunne få penge ved at sælge noget af sin grund til kommunen, indsendte hun et erstatningskrav til Slagelse kommune for en forringelse af hendes ejendom ved anlægelse af bybrønden i fortovet ud for denne. Hun fik imidlertid ingen erstatning.

Fru Harder døde i 1878, og den 2. august samme år afholdte skifteretten auktion over boet, og herunder blev Stenstuegade nr. 13 solgt til klædehandler P. Ras-

mussen, som den 19. september samme år transporterede den videre til sin søn tømmer Niels Rasmussen.

Han fik den 2. marts 1884 tilladelse til at dele gårdparcellen i to dele, som derefter blev til henholdsvis matr. nr. 62a og 62b. Efter delingen byggede han et hus på matr. nr. 62a, der senere blev til Stenstuegade nr. 15.

Den 2. maj 1884 solgte han gården matr. nr. 62b (Stenstuegade nr. 13) til sin søn Niels Chr. Rasmussen. Det var en meget gammel gård, som havde en port til Stenstuegade, og til gården hørte foruden forhuset et meget stort baghus. I 1887 boede der 7 familier med i alt 20 personer i ejendommen.

Idyl i Stenstuegade nr. 13's gård i 1929. Pigen i midten er den 8-årige Ulla Rye Sørensen. Til venstre for hende sidder på en trehjulet cykel hr. Stampe, som var lam, og til højre for hende sidder hendes bedstefader Niels Rasmussen, også på en trehjulet cykel, da han havde mistet begge ben ved en rangerulykke på jernbanen. Helt til højre sidder musiker Vilh. S. Rasmussen. - Lånt af Ulla Rye Sørensen

Stenstuegade nr. 13 havde en trappe af træ ned til gaden, 1960. - Foto: Ulla Rye Sørensen.

Baghuset til Stenstuegade nr. 13, 1950, hvor der boede 5 familier. - Foto: Ulla Rye Sørensen.

Stenstuegade nr. 15, 1959. - Foto: Victor Ringbo.

Tømrer Niels Rasmussen boede selv i Stenstuegade nr. 15, hvor han 66 år gammel døde den 24. november 1886, og hans hustru Dorthe Kristine Rasmussen forblev boende i uskiftet bo indtil sin død den 25. januar 1893. I 1887 boede der i denne ejendom 3 familier med i alt 9 personer, og i ejendommens gård var der gravet en brønd, som var til fælles brug for begge ejendomme, og på gårdspladsen fandtes også fælles latriner, som havde direkte afløb til et hul i jorden.

Efter sin moders død overtog Niels Chr. Rasmussen begge ejendomme, som han administrerede sammen, indtil han den 12. marts 1919 solgte Stenstuegade nr. 15 til mælkekmand Ole Frederik Jensen, der den 24. februar 1924 solgte den videre til fhv. smed Chr. Johs. Hansen.

I oktober 1929 blev banearbejder Hans Jensen ejer af Stenstuegade nr. 15, som han havde til efter 2. verdenskrig, hvor hans søn, tømrer Victor Arnold Ringbo, i oktober 1945 overtog ejendommen. Han boede med sin familie i ejendommen lige indtil den i 1959 blev eksproprieret.

Tømrer Niels Chr. Rasmussen solgte den 21. februar 1925 stedet Stenstuegade nr. 13 til sin søn musiker Vilh. Sebaldu Rasmussen, men blev selv boende på aftægt i ejendommen indtil sin død. Musiker Vilh. S. Rasmussen ejede ejendommen til den i 1959 blev eksproprieret af Slagelse kommune.

Banearbejder Hans Jensen i Stenstuegade nr. 15's have i 1938. - Foto: Victor Ringbo.

Stenstuegades »Hønsemor« boede i 1930'erne i Stenstuegade nr. 13. Det var en gammel kone, som havde en halv snes høns i en hønsegård, hvor hun tilbragte megen tid med at gå rundt og sige: put, put, put efter sine høns, som hun kaldte sine børn, og det syntes gadens børn var morsomt, og det var dem, der populært kaldte hende for »Hønsemor«, men de holdt også meget af hende, for hun var børnevenlig, og gav dem gerne noget slik.

Maren Marie Sørensen (Hønsemor) med sin hest, står her sammen med en veninde og beundrer hendes høns. - Lånt af Ulla Rye Sørensen

Stenstuegade nr. 17

I Resens Atlas fra omkring år 1500 betegnes en gård på Stenstuegades sydlige side som kloster. Hvorvidt dette er rigtigt, vides ikke, men der er intet i vejen for, at gården, som lå hvor Stenstuegade nr. 17 er i dag, på dette tidspunkt, kan have været et annex til Antvorskov Kloster, eller Hospitalet på Bredegade.

Som medlem af »Kreditforeningen af grundejere af de danske Østifter« lånte muremester Anders Michaelsen den 4. august 1858, i alt 1.200 rigsdaler, for hvilket beløb han gav sikkerhed i sin ejendom Stenstuegade nr. 17, med tilliggende jordlod på byens mark.

Anders Michaelsen var ejer af ejendommen i mange år, som havde både et for- og baghus, og i 1887 boede der 6 fa-

milier i husene, hvoraf de fleste var meget fattige. I alt boede der 23 personer, og deraf var de 9 børn under 14 år.

I 1896 døde Ane Marie Michaelsen, der havde hensiddet i uskiftet bo efter sin i 1893 afdøde mand, og den 10. december samme år blev der efter begæring af skifteretten holdt auktion over det efterladte bo. Den højstbydende var malermester Carl Nielsen, der fik ejendommen overdraget. Han solgte den imidlertid videre den 14. juni 1899 til typograf Hans Poulus Hansen, der dog ikke selv boede på stedet.

På dette tidspunkt boede »Øl-Ernst« i ejendommen. Han var født i 1847, og var kendt som en slagfærdig sælger af øl. Hans stående replik var: »Jeg må nok hel-

Stenstuegade nr. 17 med sit sidehus. Man skulle igennem porten for at komme ind til baghuset, 1930. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 17 med sine flotte relieffer, 1981. - Foto: H. K. Nielsen.

lere selv ekspedere, da min kone er gået på lokum, og har taget madpakken og kærlighedsromanen med«. Desuden boede vaskekone Maren Olsen dér, hun gik ud og vaskede for folk, og mælkekusk P. C. Petersen, som tit bandede over de toppede brosten, Stenstuegade var blevet belagt med i 1907.

Typograf H. P. Hansen skødede den 15. oktober 1904 ejendommen til møller Rasmus Chr. Larsen, hvis enke Anenie Larsen den 2. september 1911 solgte stedet til fiskehandler Ole Petersen, der sammen med to sønner drev en omfattende fiskehandel fra trækvogne i Slagelse by, hvor de tilkaldte kunderne ved at råbe: »Sild er godt!«.

Efter hans død solgte hans efterlevende hustru Christine Petersen ejendommen den 25. januar 1925 til sønnen barber Oscar Petersen, og i 1932 var den blevet overtaget af viktualiehandler Niels P. Andersen, der ikke selv boede i den gamle ejendom, som han i 1940 solgte til arkitekt J. Knudsen Pedersen.

Det var nogle af Stenstuegades elendigste boliger, som arkitekt J. Knudsen Pedersen lod nedrive for at opføre den nuværende bygning. I februar 1941 ansøgte han om tilladelse til en tilbagetrækning af byggelinien, og spurgte samtidig, om byrådet var villig til at afkøbe det derved frigjorte areal, som kunne udlægges til offentlig gade. Byrådet vedtog at købe de 64 m², der fremkom ved tilbagetrækningen på grunden, og udlagde arealet som forto.

Den nye bygning blev opført i 4 etager med to opgange, som blev til Stenstuegade nr. 17 og 17A, der i 1981 er blevet ændret til nr. 15 og 17. Over indgangsdørene lod J. Knudsen Pedersen opsætte to smukke relieffer, lavet af billedhugger Gunnar Slot, som på daværende tidspunkt var kantor i Slagelse.

Arkitekt J. Knudsen Pedersen havde ikke sin nye ejendom ret længe, for allerede i 1942 solgte han den til ingeniør Sv. Aa. Ottesen, der selv er bosat i Høng.

Stenstuegade nr. 19 og 21

Hvor Stenstuegade nr. 19 er i dag lå i 1930 sikkert gadens ældste hus. Det havde bræddegavl og bjælkeloft, og i mange år havde det haft stråtag ind til gården. Indgangsdøren bestod af to halvdele, som nok var en meget praktisk foranstaltning. Man kunne så rart lukke den nederste halvdel for fjerkræ samt løsgående hunde og katte, og lade den øverste del stå åben, så der kunne komme frisk luft ind i de lave stuer. Samtidig kunne man let se, hvad der foregik ude på gaden. Det var også muligt at få en passiar med sin genbo gennem den halvåbne dør.

Grunden, som var ret stor, gik mod syd helt ned til Herrestræde, hvor der var blevet bygget et stort hus med indgang fra Herrestræde (Herrestræde nr. 12). I 1880 ejedes ejendommen af frk. Margrethe Hansen, som ikke selv boede dér, men lejede huset ud til kludekræmmer P. Jensen og to enlige damer.

Stenstuegade nr. 21 ejedes i 1830 af hører Jens Olsen, de boede og havde en lille forretning i denne ejendom. Efter hans død i 1851 blev hjørnejendommen overtaget af hans efterlevende hustru Ane Ca-

thrine Olsen. Hun døde i 1882, 81 år gammel, og som eneste arving overtog sønnen høker Lars Peter Olsen stedet. Efter hans død ejede hans enke ejendommen i mange år. I 1889 var det to-fløjede hus beboet af 6 familier med i alt 20 personer, og som tidligere beskrevet, var denne ejendom særligt hårdt ramt under kolera-epidemien i 1857.

Stenstuegade nr. 19's sidehus set fra haven i 1928. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 19 der indtil 1931 blev betragtet som gadens ældste hus. - Lokalh. arkiv.

Det gamle hus fra Stenstuegade, som i 1931 blev flyttet til Lystanlægget. - Foto: H. K. Nielsen, 1981.

Stenstuegade nr. 21, 1930. - Lokalh. arkiv.

Af hensyn til byens voksende trafik besluttede Slagelse kommune i 1927 at regulere og udvide Herrestræde, hvorfor man købte et stykke på 95 m² af de to parceller ud mod Herrestræde, og omtrent samtidig begyndte man på en sanering af Stenstuegades vestlige ende.

Murermester L. Larsen & Søn, der havde købt begge ejendomme, indsendte den 23. februar 1931 en henvendelse til byrådet, om tilladelse til regulering og sanering af hjørnet Stenstuegade-Herrestræde. Det skulle ske ved nedbrydning af de gamle ejendomme Stenstuegade nr. 19 og 21, og opførelse af en ny, større ejendom, og efter planen skulle kommunen købe et stykke af begge parceller.

Den 24. september samme år forelå Indenrigsministeriets tilladelse til, at kommunen købte 140 m² efterhånden, som de gamle bygninger blev nedbrudt, således at Stenstuegade blev rettet fra en del af sin bugtede form. Ved denne sanering blev gadens vestlige ende udvidet til 10 meter, som også var gadens bredde i den østlige ende.

Da nedrivningen af det gamle hus på Stenstuegade nr. 19 skulle til at begynde, blev det for kun tre kolde bajere overtaget af Slagelse Turistforening og Forskønnelseskabet, som efter overtagelsen ved fælles hjælp nedrev og flyttede huset til

Lystanlægget, hvor det blev genopført på et smukt sted til højre for Lystanlæggets indgang fra Fruegade.

Murermester L. Larsen & Søn opførte den nuværende ejendom, som fik navnet »Stenstuegården«. Den opførtes i 4 etager, og i hjørnet til Herrestræde indrettedes der en købmandsforretning, som i mange år indehavedes af købmand Thormod Omann Thomassen. I 1973 blev forretningen købt af købmand Nygaard Christensen, der i 1976 solgte til den nuværende købmand Knud Beyer.

I Stenstuegade nr. 21 indrettede kreds-læge dr. med. Arne Buus-Hansen sit embedskontor og sin klinik, som den 1. oktober 1974 blev overtaget af nuværende kreds-læge dr. Ole Berg.

Stenstuegade nr. 19 er udelukkende indrettet til beboelse, og da murermester Carl Larsen i 1968 søgte om at måtte udleje en af lejlighederne til erhvervsbrug (lægekonsultation) blev dette afslået af Slagelse byråd.

Stenstuegade set fra Herrestræde. Til højre ses den i 1931-32 opførte »Stenstuegård«. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 2 og 4

Stenstuegade nr. 2 på hjørnet af Rosengade ligger i dag, hvor den smalle Rosengade oprindelig havde sin retning ned mod, hvor Korsgade i dag støder til Løvegade. Efter Slagelse kommune i 1868 havde beplantet og reguleret Schweizer-pladsen, ændrede man Rosengades forløb således, at der blev direkte forbindelse fra den nyanlagte Jernbanegade til byens centrum.

Fra 1846, altså før ændringen af gade-forløbet, ejedes hjørneparcellen af brødrene skrædermester Chr. Jørgensen og hører Anders Jørgensen. Parcellen havde den gang matrikel nr. 203 som senere ændredes til 341 omfattende efter reguleringen det senere Stenstuegade nr. 2 og 4.

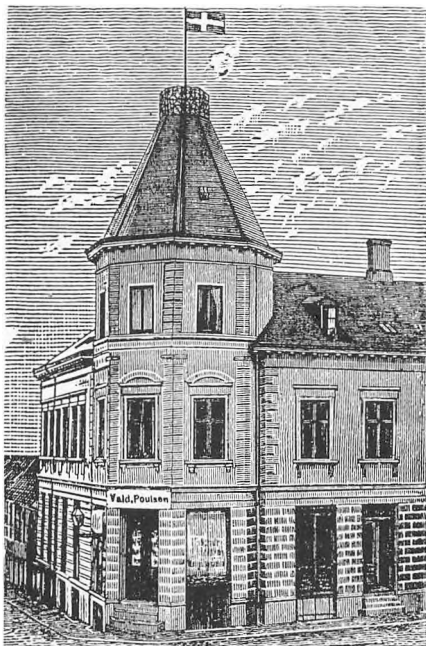
Den 30. juni 1871 afstod Chr. Jørgensen sin andel til broderen som i mellemtiden var blevet vævemester og tøjfabrikant, og han lod i 1880'erne ejendommen ombygge så den fik fælles brandmur men ejendommen Rosengade 13. Ved ombygningen blev en gammel deklaration

fra 1841 fastslået om, at ejeren af Stenstuegade 2 skulle tåle, at rendestensvand og andet vandafløb foregik gennem hans gård og port fra naboen på Rosengade. Ved ombygningen blev der desuden gravet en brønd i skellet, som skulle være fælles for begge ejendomme.

Anders Jørgensen trak sig tilbage i 1893, og udlejede hjørnebutikken til Lauritz Nielsen, som samtidig overtog lejligheden på 1. sal, der bestod af 3 værelser, køkken og spisekab, desuden fik han rådighed over brændeskur og adgang til et vaskehus efter aftale og på omgang med ejendommens øvrige beboere, hvilket vil sige både med dem som boede i nr. 2 og 4. I nr. 4 havde marskandiser C. P. Bychs enke sin forretning, og fæstemand N. Petersen sit fæstekontor for mænd. Kælderen under hjørneejendommen var udlejet til værtshusholder Olsen, og desuden boede brødrene Carl og Axel Jørgensen, der begge var forgyldere, også i ejendommen.

Stenstuegades østlige ende set fra Sct. Mikkel's Kirke i 1912. - Lokalh. arkiv.

Dette billede af Stenstuegade nr. 2 fandtes på Vald. Poulsens regninger i 1898. - Lokalh. arkiv.

Fra april flyttedag 1898 blev hjørnebutikken udlejet til kommis Valdemar Poulsen, der alene måtte handle med trikotage og garn. I kontrakten blev det bemærket, at han ikke måtte forhandle sådanne genstande, som andre naboer og genboer forhandlede, hermed tænktes særlig på færdigsyede klædningsstykker. I forening med andre beboere skulle han renholde gårdens latriner, til hvilke han og hans husstand havde adgang i forbindelse med de øvrige beboere.

Efter Anders Jørgensens død den 14. december 1908 hensat hans enke fru Louise Frederikke Jørgensen, født Nielsen, i uskiftet bo, og fra oktober flyttedag 1909 udlejede hun til Valdemar Poulsen samtlige de i kælderen under hans butik værende lokaler, som værtshusholder Olsen tidligere havde haft, og samtidig blev det bemærket i kontrakten, at den af Valdemar Poulsen i butikken anbragte kak-

kelovn kunne medtages ved eventuel fraflytning.

Valdemar Poulsen, der var født den 4. december 1872 i Chicago, men havde fået sin handelsuddannelse i Slagelse, havde lykken med sig. Fra en ganske lille begyndelse havde han oparbejdet og udvidet sin forretning, som i 1917 havde fået etableret et strikkeri med 7 hånddrevne strikkesmaskiner, der arbejdede fra tidlig morgen til langt ud på aftenen.

I foråret 1919 købte Valdemar Poulsen hele hjørnejendommen af fru Jørgensen, og i 1924 oprettedes firmaet »Valdemar Poulsen & Søn« i ejendommen Stenstuegade nr. 4. Dette firma blev ledet af sønnen Louis Poulsen, og omfattede udelukkende trikotage en gros.

Valdemar Poulsens anden søn, Tage Poulsen, blev i 1926 knyttet til detailforretningen som prokurist. Denne forretning, der dels handlede med importeret trikotage og dansk fremstillet trikotage, blev moderniseret i 1931, og førte derefter også børnekonfektion. Efter Valdemar Poulsens død førte Tage Poulsen firmaet videre, indtil han i 1966 solgte den til trikotagehandler M. Bernild, som i dag har den gamle trikotageforretning, der nu også handler med parfume og sygeplejeartikler.

Den voksende en gros forretning i Stenstuegade nr. 4, blev af Louis Poulsen i 1959 flyttet til Hestemøllestræde, og i de forladte lokaler rykkede grosserer Evald Jørgensen ind med »Slagelse Cykellager«. Det var et firma, som var startet i 1918, og som i en periode havde en fabrik i Nygade, der fremstillede op til 6000 cykelstel om året.

I 1965 overtog instrumentmager Niels Karl E. Persson Stenstuegade nr. 4 og etablerede sig med »Musikhuset«, som han havde indtil midt i 1971, hvor skomagermester F. Brinkhard flyttede ind med sit nuværende store ortopædiske håndskomageri.

Stenstuegade nr. 6

Skomagersvend Peter Salomon, som var jøde, købte den 20. november 1865 Stenstuegade nr. 6 med tilhørende grundlod matr. nr. 233 på byens mark, som i hartkorn var skyldsats til 1 Tdk. Med sin familie flytede han ind i huset, hvor der yderligere boede 3 familier.

Selv om Peter Salomon modtog penge fra sine lejere, må han alligevel have haft økonomiske vanskeligheder, for i 1881 lånte han 300 kr. og i 1883 lånte han 400 kr. af portneren ved Slagelse Hospital. I 1887 lånte han 200 kr. af sine arbejdsgivere skomagermestrene I. Ibsen og Carl Olsen, til hvem han den 19. maj 1891 solgte hele ejendommen. Ved salget sikrede han sig at måtte blive boende på aftægt i huset, og desuden modtog han 200 kr. årligt til sin død.

Peter Salomon døde den 6. juni 1895, og skomagermestrene solgte den 5. oktober 1898 Stenstuegade nr. 6 til købmand Viggo C. Billenstein for 5.500 kr.

Viggo C. Billenstein ejede den store hjørneejendom, der lå på hjørnet af Rosengade og Løvegade, hvor han boede og havde sin forretning. Efter købet af Stenstuegade 6, lod han den gamle ejendom nedrive og opførte den nuværende ejendom.

I stueetagen indrettede købmand Marius N. Nielsen sin kolonialforretning, og reklamerede i 1899 i Vestsjællands Social-Demokrat med friskbrændt kaffe til 20 øre for et ¼ pund. Under 1. verdenskrig var han blevet afløst af Bertholine Andersen, der i stueetagens vestlige halvdel havde »Broderi Magasinet«, og i stueetagens østlige halvdel havde dameskræderinde L. Nielsen sin systue.

1. sal og kvisten blev gennem tiderne udlejet til forskellige familier, og ved århundredskiftet boede skræder P. Jensen og skomager Sørensen dér, senere boede

der følgende: Sagfører Kaj Christensen, rangermester Søren Peter Mortensen, organist Jensine Rørvig og modehandler Axel E. Zillmer.

Efter Viggo Billensteins død overtog sønnen købmand N. C. E. Billenstein ejendommen, som efter hans død ejedes af hans hustru Elisabeth Billenstein, og i 1930 flyttede deres søn automobilforhandler og kørelærer Kai Kaalund Billenstein med sin familie ind på 1. sal. Efter hans moders død den 20. maj 1956 købte han ejendommen, og bor der stadig i hele huset, undtagen stueetagen.

Fra 1950 havde kunsthandler Otto Edvard Christiansen sin antikvitetsforretning »Kunstboden« i stueetagen, og efter hans død i 1958, blev den overtaget af Gerda Christiansen. I 1966 solgte hun den til kunsthandler Hans Aage Larsen, der udelukkende handlede med malerier, og han omdøbte forretningen til »Slagelse Kunsthandel«, som i 1978 blev overtaget af kunsthandler Kaj Nielsen.

Stenstuegade nr. 6, 1981. Foto: H. K. Nielsen.

Stenstuegade nr. 8

Denne ejendom, som i dag er Stenstuegades ældste, ejedes i 1840 af tømrermester Florents Clausen, og ved hans død den 13. november 1858, overtog sønnen tømrermester V. A. Clausen stedet, der var skyldsat i hartkorn for $\frac{3}{4}$ alb., og havde et tilliggende jordlod, matr. nr. 272 på byens mark, som var skyldsat i hartkorn til $1\frac{1}{4}$ alb.

Den 15. februar 1876 solgte han til gårdejer og tømrer E. H. D. Borello, og af købekontrakten fremgik det, at der i ejendommen var 4 bilæggerovne og 3 vindovne. Borello ejede på dette tidspunkt også Stenstuegade nr. 10 og 14, og alle tre ejendomme var behæftet med aftægtsudgift til hans moder fru Christine C. Borello, der var enke efter købmand P. Borello. Udgiften vedvarede lige indtil hendes død den 25. september 1886, 74 år gammel.

På dette tidspunkt boede vandforsyningsmand i byens brandkorps skomager

Larsen i ejendommen. Han blev i 1889 afløst af murer N. L. Clausen og hustru med deres 5 børn, og efter dem var det hovedsageligt ældre mennesker, som boede i ejendommen i kortere tid.

Tømrer E. H. D. Borello døde i 1879, og efter hans død blev der foretaget privat skifte mellem hans efterlevende hustru Ane Marie Borello og deres 3 umyndige børn. Den 26. januar 1880 solgte fru A. M. Borello ejendommen til gårdejer Jacob Johansen af Slagstrup, som samme dato overtog Stenstuegade nr. 10 og 14.

Efter Jacob Johansen i 1905 havde fået tinglyst en deklaration om, at ejendommen Stenstuegade nr. 8 havde ret til ind- og udkørsel til og fra Stenstuegade gennem ejendommen Stenstuegade nr. 10, og ret til at lade kloak- og spildevand få afløb igennem samme parcel, solgte han stedet i maj måned samme år til fæstemand N. Petersen, der havde sit fæstekontor for mænd i Stenstuegade nr. 4. Efter

Gårdsplads og bagbygning til Stenstuegade nr. 6, der i 1910 var direkte forbundet med Løvegade nr. 1, hvor firmaet Balling og Sønner, med Oluf Billenstein som direktør, havde deres virksomhed. Mændene i gården er ved at løfte kohuder op til tørring i bygningen til venstre. Stenstuegade nr. 8's gård ses i nederste venstre hjørne. - Lånt af Kaj Kaalund Billenstein.

hans død den 19. januar 1909, solgte hans hustru Maren Petersen ejendommen til købmand Nicolai Billenstein.

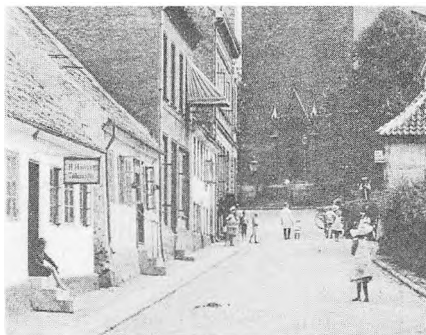
I ejendommen boede i 1913, og en del år derefter, arbejdsmand H. S. Hansen, som populært blev kaldt for »Klat Hansen«. Dette navn havde han fået, fordi han kørte rundt og satte plakater op på telefonpæle og lign., og dertil brugte han noget klist, som han klattede lidt rigeligt med.

Da købmand Nicolai Billenstein døde, overtog hans efterlevende hustru Elisabeth Billenstein ejendommen, og efter hendes død den 20. maj 1956, blev den overtaget af sønnen Kai Kaalund Billenstein.

Den gamle ejendom var en af de sidste i Stenstuegade, som ikke havde fået afskaffet en gammeldags latrin. Og efter det blev påbudt, at alle ejendomme skulle have installeret vandcloset inden den 1. april 1960, søgte Billenstein om dispensation for denne ejendom, men det blev afslået, hvorfor ejendommen i dag er ubeboet, og mest bruges som lagerplads og lignende.

Stenstuegade nr. 8, som i 1981 er gadens ældste hus. - Foto: H. K. Nielsen.

Stenstuegades østlige ende i 1908 - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 4-12 i 1981. - Foto: H. K. Nielsen

Stenstuegade nr. 10

Kleinsmedemester Ernst Veckmann Øland ejede fra 22. september 1843 Stenstuegade nr. 10, som han den 27. juli 1866 solgte til tømrer Edvard Domingo Borello, som var en søn af købmand P. Borello i Slagelse.

Han må have været en foretagsom mand, for kort efter, at han havde købt Stenstuegade nr. 10, købte han en gård i Slagstrup, og inden han døde i 1879, var han også blevet ejer af Stenstuegade nr. 8 og 14.

Efter hans død blev der foretaget privat skifte, og Borellos efterladte hustru, Ane Marie Borello, som havde overtaget boet, solgte den 26. januar 1880 ejendommen til gårdejer Jacob Johansen. Han boede selv i Slagstrup, og udlejede huset til følgende tre familier: detaillist Chr. Christensen, kludehandler Peter Jensen og møllersvend Gustav Adolf.

Da Jacob Johansen havde ejet ejendommen i 25 år besluttede han at ville sælge den, men inden lod han den 10. maj 1905 udfærdige følgende deklaration: »Undertegnede gårdejer Jacob Johansen af Slagstrup, der er ejer af ejendommen matr. nr. 344 (Stenstuegade nr. 10), erklærer herved for mig og enhver efterfølgende ejer af denne ejendom, at enhver ejer af naboejendommen mod øst, matr.

nr. 343 (Stenstuegade nr. 8), har ret til ind- og udgang til og fra matr. nr. 343 igennem matr. nr. 344, i samme omfang som dette i mangfoldige år har fundet sted, hvilken gennemgangsret fra matr. 343 over matr. 344 i det væsentlige består i renovations bortkørsel og brændsels tilførelse. Det deklareres endvidere, at kloak- og spildevand fra matr. nr. 343, som hidtil, skal have sit afløb igennem matr. nr. 344«.

Efter at deklarationen var blevet tinglyst, solgte han ejendommen til proppe-skærer Niels Peter Julius Døhmel af Slagelse, og ved dennes død den 13. september 1910, overtog hans hustru Viktoria Nathalia Døhmel, født Reimann, boet. Hun solgte imidlertid ejendommen den 28. februar 1913 til Frelsens Hærs Bygnings- og Forretningsselskab for 6000 kr.

Frelsens Hær, som var kommet til Slagelse den 29. december 1887, havde i begyndelsen sine møder i Bjergbygade, og senere i Skolegade, men efter at man havde købt Stenstuegade nr. 10, blev den gamle bygning revet ned, og den nuværende ejendom med mødesal opført. Siden har der med mellemrum på skift boet en eller to officerer af Frelsens Hær i ejendommen.

Stenstuegade nr. 12

Den 6. februar 1854 fik smedemester Mads Jørgen Hemmingsen skødet på Stenstuegade nr. 12, som han i 1856 videre-solgte til murermeister Hermann Carstensen, der imidlertid ikke kunne klare forpligtelserne til Sparekassen for Slagelse og Omegn, og den 1. maj 1860 gjorde Slagelse auktionsret derfor vitterlig, at der efter behørig udlægskrav var afholdt auk-

tion over ejendommen Stenstuegade nr. 12, med tilliggende jordlod på byens mark. Højstbydende havde været sognefoged, gårdejer Christen Pedersen af Slotsbjergby Mark, som med et bud på 1.500 rigsdaler overtog ejendommen.

Efter hans død i 1869, solgte hans efterlevende hustru Kirsten Pedersen ejendommen til enke efter hattemager Lars F.

Stenstuegade nr. 10 og 12, 1981. Skiltet »En Vej« på Frelsens Hærs bygning er opsat af Den apostolske Kirke, som har lejet sig ind i lokalerne. - Foto: Vestsjællands Reklamefoto.

Bergøe, Johanne Christine, født Lau, som den 2. august 1883 solgte den til sin søn bøssebærer Christian E. Bergøe, der ved købet forpligtede sig til at yde sin moder fri bolig i ejendommen, imod at hun selv vedligeholdte lejligheden indvendig. Desuden skulle han betale moderen et årligt afdrag på 72 kr. - Det var dog kun små to år, at moderen fik glæde af sin fri-bolig, for hun døde den 14. april 1885.

Bøssebærer Chr. E. Bergøe, der var blevet ansat som gasværksbestyrer, skødede den 23. juli 1893 ejendommen til landpost og proppeskærer Niels Peter Julius Døhmel. I 1894 boede der foruden proppeskæreren med sin familie følgende familier i ejendommen: Keglebanevært N. E. Salomon, postbud A. M. Andersen, skomager Carl Johan Petersen, smed Jens Chr. Jensen, arbejdsmand Floren-

tius J. Jensen og invalid S. Natan. S. Natan, som var jøde, havde været med i krigen 1864, hvor han havde mistet den ene arm, og som krigsinvalid havde han fået bevilling som lirekassemand. Med sin trehjulede lirekasse spillede han rundt om på byens gader, og når han var hjemme, stod lirekassen altid parkeret foran huset på Stenstuegade.

Proppeskærer N. P. J. Døhmel, som i 1905 også havde købt Stenstuegade nr. 10, døde den 13. september 1910, og hans hustru Viktoria Natalia Døhmel overtog boet. Hun var født den 10. juni 1854, og hun boede også i ejendommen 1933-34 tillige med fru Marie Nielsen og sygeplejerske Karen Jensen.

Ejendommen var efterhånden i en sådan stand, at den var uegnet til menneskebolig, hvorfor bygningskommissionen i

1946 anbefalede, at den blev revet ned, men socialudvalget ville ikke gå med til en nedrivning, før der var skaffet de tre familier, som boede i ejendommen, en anden bolig.

Det lykkedes imidlertid i løbet af 1947-48 at skaffe en bolig til de tre familier, hvorefter det gamle hus blev fjernet, og i løbet af 1949 blev den nuværende 3-etagers ejendom bygget.

I den nye bygnings stueetage blev der indrettet forretning og kontorlokale, hvor N. Bjerg Lauritzen etablerede sin konfektureforretning, og »Dansk Shell A/S« indrettede sit slagsekskontor, men i 1957 flyttede Shell sit kontor til Bredegade nr.

67, hvorefter radiofirmaet »Ibs Radio« flyttede ind i lokalerne.

Først i 1960'erne købte Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Slagelse afdeling, ejendommen, og indrettede deres afdelingskontor i stueetagen. Efter at man havde fået byrådets tilladelse til nedlæggelse af en 3-værelses lejlighed på 1. sal, indrettedes der her på denne etage kontor og mødelokale. Den 1. juli 1976 solgte man imidlertid bygningen til Kvindeligt Arbejderforbund, som indrettede deres kontorer i stueetagen, og 1. sal blev udlejet til Arbejdernes Oplysnings Forbund. Lejligheden på 2. sal bliver dog stadig udlejet til beboelse.

Stenstuegade nr. 14

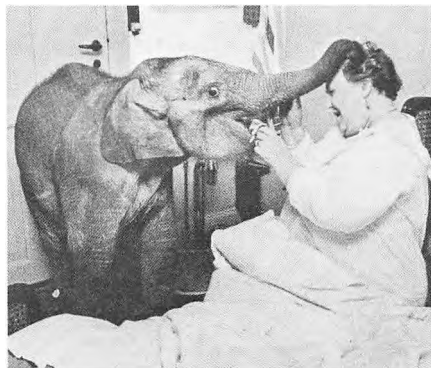
Malermester Nicolai Peter Lund modtog den 22. februar 1852 skødet på matr. 200a (Stenstuegade nr. 14), som var skyldsats i hartkorn til $2\frac{1}{4}$ alb., og til ejendommen hørte et jordlod matr. nr. 127 på Slagelse Mark, der var skyldsats i hartkorn til 3 tdr. $1\frac{1}{4}$ alb., Den 27. april 1870 mageskiftede og afstod han ejendommen for ham selv og hans arvinger til tømrer og gårdejer E. H. Domingo Borello, for en mageskiftesum af i alt 2.825 rigsdaler. For at kunne klare denne store sum, måtte Borello låne 1000 rigsdaler af sin søster i København.

E. H. D. Borello døde i 1879, og hans efterlevende hustru Ane Marie Borello solgte den 26. januar 1880 stedet til gårdejer Jacob Johansen, der samtidig overtog Stenstuegade nr. 8 og 10.

Den nye ejer, som selv boede i Slagstrup, lejede ejendommen til 6-7 forskellige familier. Ejendommen bestod af både for- og sidehus samt udhuse, og lige efter århundredskiftet boede i sidehuset familien Markus Saucke, hos hvem Irene Benneweis blev opdraget. Det er hendes

efterkommere, der i mange år har drevet Skandinavien's største cirkus. Selv begyndte hun sin artistkarriere som linedanser.

Den 22. december 1908 solgte Jacob Johansen ejendommen til jernstøber Einar Rasmussen, som selv boede i Løvegade, og i 1913 havde han udlejet Stenstuegade nr. 14 til fjerkræhandler C.

Irene Benneweis, som blev opdraget i Stenstuegade nr. 14. I mange år var hun den eneste i Cirkus Benneweis, der kunne læse og skrive. - Billedsamling over Cirkus Benneweis.

Det sidste gamle hus i Stenstuegade i forbindelse med saneringen blev nedrevet i 1971. - Lokalh. arkiv.

Christensen, fragtkører H. Christensen, kobbersmedesvend A. Grite, børstenbin-der J. Petersen, kontorist H. Olsen, ar-bejderske L. Andersen og enkefru K. M. Christensen, så ejendommen var godt belagt med både voksne og børn.

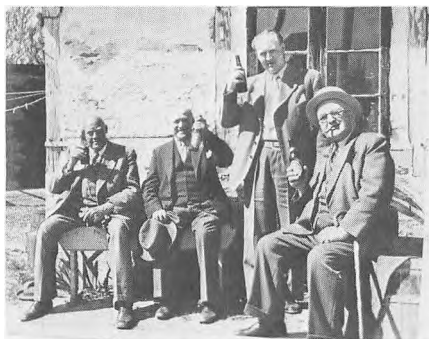
Jernstøber Einar Rasmussen solgte den 8. november 1919 stedet til ingeniør Jens

F. B. Hillers og købmand Kai Trap Hil-lers, som videresolgte ejendommen til købmændene Hansen & Larsen, hvis for-retning lå på Løvegade nr. 7.

Efter ejendommen var blevet erklæret for uegnet som menneskebolig, lod køb-mændene i løbet af vinterhalvåret 1929-30 de gamle faldefærdige huse rive ned, og derefter fik Hansen & Larsen en stor åben gårdsplads ud mod Stenstuegade. Det var under planeringsarbejdet af gårdsplad-sen, at man den 16. januar 1930 gjorde det store møntfund, som tidligere er be-skrevet.

Forretningen på Løvegade blev senere overtaget af supermarkedet »HAMI«, der indrettede Stenstuegade nr. 14 som parkeringsplads for firmaets kunder, og i 1975 blev HAMI afløst af »Centrum Mar-kedet«, som ophørte i efteråret 1980.

I foråret 1981 købte Slagelse kommune pladsen, der nu indgår i den videre sa-nering af Stenstuegadekvarteret.

Musiker Vilh. S. Rasmussen fra Stenstuegade nr. 13 nyder her en håndbajer sammen med sin kvartet. Han sidder selv længst til venstre. - Lånt af Ulla Rye Sørensen.

Stenstuegade nr. 16

I 1857 købte jernstøber og maskinfabrikant Henrik Rasmussen denne ejendom, som han den 13. juni 1876 skødede til sine sønner Rasmus og Edvard Rasmussen, samtidig med at han overdrog dem Stenstuegade nr. 18, 20 og 22.

Ejendommen, som havde både et for- og baghus, var på 85 m², og i 1887 blev den beboet af 6 familier med i alt 28 personer. Gårdspladsen, der var dårligt brolagt, indeholdt møddingsted, latriner og et pissoir, som i 1887 af sundhedskommissionen blev erklæret for uforsvarligt.

I 1894 var Rasmus Rasmussen blevet eneejer af ejendommen, som han den 5. marts 1910 solgte til sønnen Einar Henrik Rasmussen, der senere solgte den til brødrene Jens og Kai Hillers.

Den gamle ejendom blev i 1929 erklæret for uegnet som menneskebolig, men da der ikke kunne anvises beboerne en anden bolig, blev den stadig 30 år efter anvendt som bolig for mange familier.

I forbindelse med firmaets bygning af en ny stor lagerbygning fik Bdr. Hillers den 3. maj 1953 tilladelse til at nedlægge lejligheden i baghuset, som derefter blev

revet ned. I efteråret 1959 fik man også tilladelse til at nedrive forhuset, men det var på betingelse af, at der kunne skaffes lejerne en anden bolig. Det kneb meget med at opfylde denne betingelse, hvorfor man i marts 1960 søgte om tilladelse til at måtte bibeholde de gamle klosetter indtil en nedrivning kunne finde sted, og denne tilladelse blev givet.

I forbindelse med saneringen af Stenstuegadekvarteret besluttede Slagelse kommune på et byrådsmøde den 10. juli 1961 at købe Stenstuegade nr. 16 og 18 af firmaet Bdr. Hillers for en købesum af 200.000 kr.

Efter købet blev Stenstuegade nr. 16 nedrevet, og byggetomten blev derefter udlejet med et ½ års opsigelsesvarsel til firmaet Bdr. Hillers, der anvendte området som lagerplads.

Efter at Slagelse kommune i 1981 har købt hele firmaet Bdr. Hillers store område mellem Stenstuegade og Løvegade, indgår området nu i kommunens nye planlægning for den videre sanering af Stenstuegade.

Stenstuegade nr. 16, efter at grunden er blevet til firmaet Bdr. Hillers lagerplads. - Foto: Jørgen Kanding.

Stenstuegade nr. 18

Til dette sted på Stenstuegade knytter der sig en meget lang og interessant historie, som begynder med, at smedesvend Henrik Rasmussen, født den 8. april 1805 i Nyborg, i 1830 bosatte sig i Slagelse.

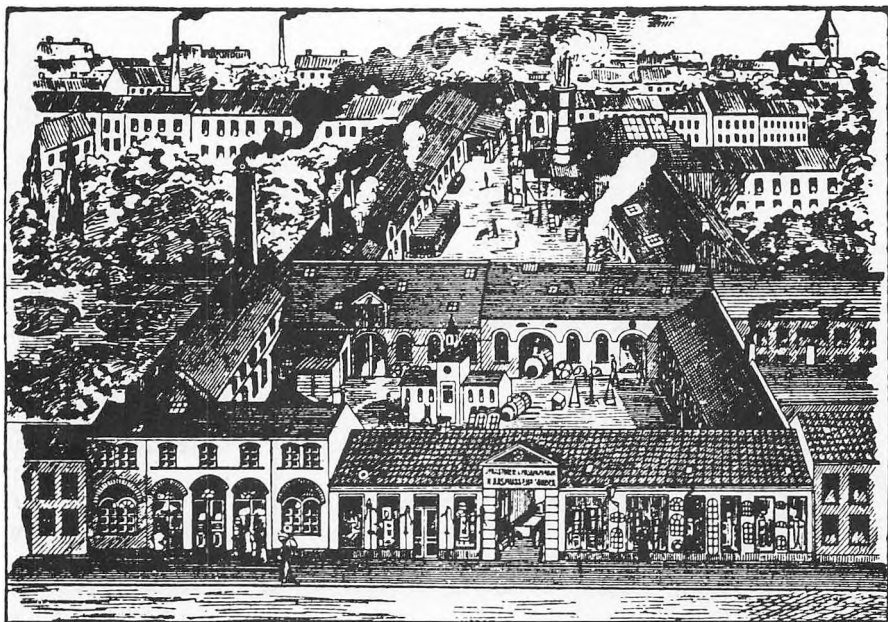
Efter at have boet i byen i 3 år løste han borgerskab og nedsatte sig som mester i en ejendom i Løvegade, som han i 1857 købte og ombyggede. Den lå hvor Løvegade nr. 8 ligger i dag.

I foråret 1842 fik Henrik Rasmussen bevilling til at drive et jernstøberi, og efter at have sikret sig den nødvendige kapital, begyndte han at indkøbe materialer og bygge værksteds- og støberibygninger på den modsatte side af Løvegade og på matrikel nr. 348, der senere blev til Stenstuegade nr. 18. I København købte han for 164 rigsdaler nogle brugte støberimodeller, forskellige formkasser, støbesand og cinders, som han med skib fik fragtet til

Korsør, og med hestevogn kørt til Slagelse (jernbanen kom først til Slagelse i 1856).

Den 1. juli 1843 kunne jernstøberiet på Stenstuegade begynde sin virksomhed. Blæseindretningen til støberiet virkede ved hjælp af et hestetræk, som i en rundgang trak en tandhjulsudveksling, der gennem stænger og led leverede den nødvendige energi. Man begyndte beskedent med støbning af konfurer og kakkelovne.

Efter en tilskyndelse fra modelsnedker Frydenborg, som i 1846 arbejdede for Henrik Rasmussen, byggede han et maskinværksted, og da der til dette skulle bruges en dampmaskine, kom han i forbindelse med mekanikus Peter F. Rasmussen i København, en forbindelse der udviklede sig til et kompagniskab. Og fra 1852 blev firmaet til: »H. Rasmussen & Co.«.

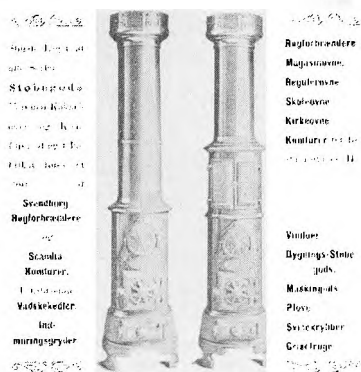

H. Rasmussens jernstøberi og maskinfabrik i 1890. - Fra bogen »Danske byer og deres Mænd«.

Da Henrik Rasmussen var blevet 70 år, overlod han til sine to sønner Rasmus Peter Frederik og Edvard Henrik Marius at drive virksomheden videre. Samme år trådte den skandinaviske møntenhed i kraft, hvor kroner og øre afløste rigsbankdaler, mark og skilling (1 rigsbankdaler = 2 kroner). Ved denne lejlighed sikrede den gamle Rasmussen sig en del af de smukke sølvrigsdaler, som han omhyggeligt selv pudsede og gemte, for senere at bruge dem som fødselsdagsgaver.

Rasmus Peter Frederik Rasmussen var født den 22. oktober 1836, og efter sin skolegang i Slagelse lærde skole, kom han i lære hos sin far. Som udlært maskinarbejder kom han på Polyteknisk Læreanstalts tegnestue og videreuddannedes i Tyskland og Storbritannien. I 1862 indtrådte han igen i faderens virksomhed, hvor ledelsen efterhånden mere og mere gik over til ham. Da han tillige med sin yngre broder overtog virksomheden, førte de den videre under firmanavnet »H. Rasmussens Sønner«.

Jernstøberi & Maskinfabrik

Subject Areas: These publications relate to:

John K. Sasser, Managing Director, Financial Institutions

H. Rasmussens Sønner,
Løvsøde - Bagerne.

Vestsjællands eneste Fabrik for runde Kækelovne

købmand S. C. Werner, der havde en stor isenkramforretning på Gammel Torv, og fra denne solgtes mange af fabrikkens landbrugsredskaber.

Den 1. juli 1909 trak Rasmus Peter Fr. Rasmussen sig tilbage, og overdrog til Einar Henrik Rasmussen at føre virksomheden videre. Han var født den 16. marts 1874 og udlært hos sin fader. Han tog maskinisteksamen på Orlovsværftet i 1894, og i 1896-97 var han i Storbritannien for at erhverve sig indtryk i et stort industriland, senere foretog han studierejser til Sydtyskland og Schweiz. Efter overtagelsen af virksomheden drev han den videre under firmanavnet: »H. Rasmussens Jernstøberi og Maskinfabrik«.

77

vegade nr. 9 og 11 til ingeniør Jens Frederik Brøndum Hillers og købmand Kai Trap Hillers, der den 6. februar 1918 havde grundlagt interessentskabet »Sjællands jern & Stålforretning« i Slagelse. I købekontrakten blev det blandt andet bemærket, at der på sælgerens ejendomme Stenstuegade nr. 14 og 18 ikke måtte opføres bygninger i mindre afstand end 2½ meter fra de maskinværksteder og baghuse, der fandtes på Løvegadegrundene.

Efter salget kunne Einar H. Rasmussen lægge hele sin arbejdskraft i støberiet på Stenstuegade nr. 18, men den økonomiske afmatning efter 1. verdenskrig bevirkede, at han nødsagedes til at lukke støberiet. Ud over sit arbejde med støberiet havde han siden 1898 undervist på Slagelse Tekniske Skole, som han fortsatte med lige til 1930.

I 1928 solgte han Stenstuegade nr. 18 til firmaet Bdr. Hillers, der i det mellemliggende årsmål havde erhvervet sig en

sikker position, som Sjællands største inden for jern-, rør-, centralvarme- og sanitetsbranchen uden for København. Efter flere ombygninger, udvidelser og nybygninger fik firmaet efterhånden al deres ind- og udkørsel gennem Stenstuegade.

Det gamle hus på Stenstuegade forblev imidlertid tildels beboet lige til Slagelse kommune i 1961 købte ejendommen til lige med Stenstuegade nr. 16 for 200.000 kr., og derefter i 1971 nedrev den gamle ejendom, hvorefter grunden blev udlejet som lagerplads for firmaet Bdr. Hillers.

Efter Bdr. Hillers i 1981 besluttede en total udflytning til Slagelse Erhvervsområde Syd, købte Slagelse kommune hele firmaets stor område mellem Stenstuegade og Løvegade, og dette indgår nu i byens videre saneringsplan for Stenstuegadekvarteret, hvor det i første omgang gælder en udvidelse af Centralbiblioteket.

Bdr. Hillers store område ud til Stenstuegade efter det i 1981 blev erhvervet af Slagelse kommune. - Foto: H. K. Nielsen.

Stenstuegade nr. 20-26

Stenstuegade nr. 20-26 i 1956. - Foto: K. Holst Rasmussen.

Den 19. juni 1956 indsendte firmaet Bdr. Hillers en ansøgning om tilladelse til at nedrive 4 gamle ejendomme på Stenstuegade, nemlig nr. 20, 22, 24 og 26, og et år efter den 24. juni 1957 forelå boligministeriets tilladelse.

De gamle huse, som formentlig var opført umiddelbart efter den store bybrand i 1652, var allerede i 1930'erne blevet erklæret for uegnede som menneskeboliger, men da man ville give beboerne en rimelig frist til at finde en anden bolig, blev tiden forpasset, og bolignøden under og lige efter 2. verdenskrig bevirkede, at man måtte trække selv på de ringeste reserver.

I 1956 var forholdene imidlertid blevet sådanne, at selv om man stadig ville tage de videst mulige hensyn, så var der ingen tvivl om, at det nu var nødvendigt at rive husene ned. Tagene var så utætte, at regnen silede ned gennem lofterne, hvor de løse tegl mange steder var fløjet af og hullerne tættet med halmvisker. Murene var så vakkelvorne, at man kunne skubbe de soltørrede lersten ind i stuerne, hvis

man uforvaren kom til at sætte sin cykel for hårdt op ad muren.

Tilladelsen til nedrivningen blev givet på de vilkår, at der ikke på arealet måtte opføres andet end bolig- og forretningsbebyggelse efter byrådets godkendelse.

De enkelte huse: Stenstuegade nr. 20

Huset blev i 1857 købt af jernstøber Henrik Rasmussen, der udlejede det til maskinarbejder Carl Hansen, som arbejdede på maskinfabrikken. Den 13. juni 1876 skødede han det til sine sønner Rasmus og Edvard. På dette tidspunkt boede der 2 familier med i alt 3 børn i ejendommen, som havde møddingssted, latrin og brønd fælles med Stenstuegade nr. 18.

Efter Edvard i 1894 trak sig ud af deres fælles virksomhed, blev Rasmus enejer, og den 5. marts overdrog han den til sin søn Einar Henrik Rasmussen, der hovedsagelig udlejede huset til ældre enlige mennesker.

Stenstuegade nr. 22

Denne ejendom blev i 1852 købt af Hans Hansen, der frasolgte det til ejendommen hørende jordlod på byens mark, og efter at have boet på Stenstuegade i 20 år solgte han hus og grund til landbetjent Ole Mortensen, der fik skødet den 17. januar 1873. Han havde kun stedet indtil den 3. marts 1874, hvor han solgte ejendommen til jernstøber Henrik Rasmussen.

Henrik Rasmussen lejede huset ud til familien Sandgreen, der havde 8 børn, og som boede dér i 30 år. Derefter flyttede arbejdsmand C. V. Z. Bruun ind med sin familie, og de boede i huset i 48 år.

En søn af familien Bruun, artisten Max Walton, udtalte den 17. april 1959 til Sjællands Posten: »Vist har jeg gode minder fra min barndom i Stenstuegade. Var det end gamle og små huse, så var der ikke noget i vejen med renligheden«.

I 1897 blev der i baghaven i forbindelse med jernstøberiet opført en smedje, og i den anledning udstedtes der en deklaration, hvor ejeren af Stenstuegade nr. 24,

høker Vilhl. Nielsen, gav tilladelse til passage gennem hans ejendom med stiger og andet materiel, når det var nødvendigt at reparere smedjen, og til gengæld fik han et stykke af baghaven fra Stenstuegade nr. 22.

Den 5. marts 1910 overdrog Rasmus Rasmussen også denne ejendom til sin søn Einar Henrik Rasmussen.

Stenstuegade nr. 24

Høker Rasmus Nielsen købte ejendommen i 1855, og boede dér med sin familie indtil sin død den 17. juli 1876, hvorefter hustruen Else Nielsen, med 6 børn hensad i uskiftet bo, indtil hun, mod selv at måtte blive boende, den 10. juli 1886 overdrog ejendommen til sin søn høker Jørgen Fr. Vilhl. Nielsen.

I ejendommen, hvortil der hørte et baghus, boede der 3 familier med i alt femten personer, som var fælles om to gårdlatriner.

Mod selv at måtte blive boende til april flyttedag 1908, solgte Vilhelm Nielsen den 1. marts 1907 ejendommen til jernstøber

Stenstuegade i 1938. Til venstre ses nr. 20 og 22. - Lokalh. arkiv.

Rasmus Rasmussen, og i købekontrakten blev det pointeret, at køberen skulle respektere de dele af ejendommen, som var udlejet til andre, indtil lejemålene på lovlig vis kunne bringes til ophør.

Rasmus Rasmussen overdrog også denne ejendom til sønnen.

Stenstuegade nr. 26

Den 30. juli 1845 ejede skomagermester Johan Ludvig Chr. Ibsen ejendommen, som ved en deklaration af 29. september 1848 blev forpligtet til at holde et forsvarligt hegn ind mod det på Løvegade opførte Ting- og Arresthus.

Efter Ibsens død overtog hustruen Mette Marie Ibsen ejendommen, og den 12. april 1881 solgte hun den til detailhandler Jens Christensen, mod for livstid at få fri bolig i ejendommen samt tilladelse til brug af et stykke havejord og desuden en årlig pengeydelse af 192 kr. (Fru Ibsen døde i 1891). Ejendommen havde ingen brønd, så alt vand måtte på dette tidspunkt afhentes fra bybrønden eller hos venlige naboer.

Detailhandler Jens Christensen døde i 1883, og hans efterladte hustru Johanne Christensen solgte ejendommen den 22. september 1888 til vekselerer Carl Jensen af Slagelse. Der imidlertid samme år rejste til København, og den 18. april 1889 solgte stedet til detailhandler Edvard Emil Henriksen, mod at han overtog de på ejendommen påhvilende forpligtelser over for Mette Marie Ibsen, og samtidig kontant udbetalte 700 kr. til sælgerens fraseparerede hustru.

E. E. Henriksen, der i 1891 havde fået indrettet etablissementet TIVOLI i Stenstuegade nr. 7, solgte den 22. januar 1894 ejendommen Stenstuegade nr. 26 til bødkersvend Th. Mathorn, som med sin familie flyttede ind i huset, indtil han den 27. februar 1906 solgte stedet til sin nabo i Stenstuegade nr. 24, høker Jørgen Fr.

Stenstuegade nr. 26 og 24, 1948. - Lokalh. arkiv.

Vilhl. Nielsen, for 2.100 kr., og denne solgte begge sine ejendomme til jernstøber Rasmus Rasmussen den 1. marts 1907. Huset blev derefter hovedsageligt udlejet til ældre enlige indtil nedrivningen i 1957, og sammen med de øvrige ejendomme overtog Einar Henrik Rasmussen den 5. marts 1910 også dette sted.

Ejendommens endelig

Efter overtagelsen af de fire ejendomme i 1910 lod Einar H. Rasmussen dem forblive som de var, indtil han i 1928 solgte dem til firmaet Brd. Hillers.

Efter Slagelse byråd på et møde den 9. januar 1956 havde givet vejudvalget bemyndigelse til at arbejde videre på en gadeforbindelse fra Løvegade over Stenstuegade til Bredegade, indsendte Bdr. Hillers en ansøgning om tilladelse til nedrivning af de gamle ejendomme. Og da den var givet, gik man straks igang med at rive de gamle huse ned.

Ved den videre udvikling af byplanen for Stenstuegadekvarteret blev Stenstuegade nr. 20 og 22 indlemmet i firmaet Bdr. Hillers store lagerplads med et hegn ud mod Stenstuegade. Stenstuegade nr. 24 og 26 blev en del af den senere etablerede Korsgade og H. P. Hansens Plads.

Stenstuegade nr. 28

I denne ejendom var der fra meget gammel tid en høkerbutik, og den blev den 30. december 1835 købt af høker Chr. Fabian Adler, der solgte den til høker og slagter Hans Christiansen den 11. juni 1866. I købet medfulgte samtlige mur- og nagle-faste genstande, deriblandt 3 bilæggerovne, et køkkenbord og en tallerkenrække. I butikken fandtes en ringe- og dørklokke, en disk med skuffer, en reol med hyl-der og en decimalvægt med lodder.

Slagter Hans Christiansen kørte på landet og solgte slagtervarer, og da der ikke var noget slagtehus på stedet, foregik slagtningen i porten til ejendommen. I gården var der ud over en hestestald med 2 heste også en svinesti, som var meget tvivlsom, og i alle måder uforsvarlig og sundhedsfarlig. Gårdens latrinhuse var for små, og der var ingen skarnkiste til det dyriske affald. Alle disse forhold medførte en påtale fra sundhedskommissionen i 1887, og på dette tidspunkt boede der 4 familier i ejendommen med i alt 14 personer, hvoraf de 5 var børn under 14 år.

Høker Hans Christiansen døde i 1893, og da hans hustru Maren Christiansen to år efter døde, blev der den 11. juli 1895 holdt en offentlig auktion over boet. Højestbydende var slagter N. C. Hansen fra

Valbygården, der overtog stedet, som han imidlertid den 16. juli 1898 solgte til Lars Peter Iversen Bruun, der den 2. marts 1900 videresolgte til vognmand Jens Rasmussen, som samme år overdrog skødet til mejerist Hans Peter Jakobsen. Han videreførte butikken som en blandet kolonial-, material- og delikatessehandel.

Med en overtagelse den 1. april 1909 købte høker Jørgen Frederik Vilhelm Nielsen ejendommen, og efter hans død blev forretningen formentlig nedlagt, selv om hans hustru Johanne Marie Nielsen i mange år blev boende på stedet i uskiftet bo, og efter hende ejede fru Ingeborg Tekla C. Wismann ejendommen.

På byrådsmødet den 14. november 1955 vedtog man, at Slagelse kommune skulle købe Stenstuegade nr. 28, for på denne grund at opføre en bygning til udvidelse af Centralbiblioteket i det gamle Ting- og Arresthus. Det blev imidlertid ikke til noget med det planlagte byggeri, og i 1960 blev der givet dispensation fra bestemmelsen om installation af moderne W.C., således at ejendommen fik lov at beholde sit gammeldags lokum lige til det sidste.

I 1962 forelå boligministeriets tilladelse til nedrivning af den gamle ejendom med sine fire lejligheder.

Stenstuegade nr. 30

Denne ejendom, der havde både for- og baghus, ejedes i 1855 af murermester Henrik Joachim Eggertzen, som med sin familie boede i forhuset til han 60 år gammel døde den 1. marts 1872, hvorefter hans hustru Mette Margrethe Eggertzen, i uskiftet bo blev boende i ejendommen med sine børn.

Efter hendes død behandlede Slagelse byfogedkontor den 23. maj 1888 boet, og det resulterede i, at arvingerne, søstrene Henriette Olivia og Laura Amalie Eggertzen, overtog ejendommen. De var begge dameskrædderinder, og havde deres systue i ejendommen.

Ved overtagelsen blev det bemærket, at

ejendommen skulle have et forsvarligt hegn ind mod Ting- og Arresthuset, og at der skulle gives naboen i Stenstuegade nr. 32 tilladelse til at hente vand ved ejendommens brønd, hvis vand dog var udrikkeligt, og sundhedskommissionen havde samme år erklæret, at det kun måtte anvendes til vask og rengøring.

På dette tidspunkt boede der i ejendommens for- og baghus 6 familier, som i alt omfattede 29 personer, hvoraf de 10 var børn under 14 år.

Efter at søstrene Olavia og Laura Eggertzen begge var døde, overtog viktualiehandler Ejner Peter Harald Eggertzen den 3. januar 1923 ejendommen. Han boede i ejendommen med sin familie indtil sin død, hvorefter hans hustru Laura Vilhelmine Eggertzen overtog den.

I 1946 købte malermester Henriksen Stenstuegade nr. 30, men han boede selv på Smedegade, og solgte ret hurtigt ejendommen til malermester E. J. Friis, der også boede på Smedegade.

I ejendommen var der en købmandsforretning, som fru Dagmar Bohsen havde fra 1928 til 1937, hvorefter han

solgte den til købmand Ejnar Valdemar Nielsen, der havde den under 2. verdenskrig. I 1952 blev den købt af købmand Henry Mayn Andersen, som den 29. april 1961, da det blev aktuelt med Stenstuegades sanering, flyttede købmandsforretningen til Smedegade nr. 23.

Malermester E. J. Friis døde i 1955, og hans hustru Maja Margrethe Friis overtog derefter styret af ejendommen. Ved hendes død i 1957 arvede deres børn: urmager Erik Lykke Friis, malermester Kaj Friis og børnehaveleder Else Friis Jensen, stedet.

Selv om ejendommen på dette tidspunkt var erklæret for uegnet som menneskebolig, så anviste kommunen stadig boligøgende til de gamle lejligheder, og det medførte, at man den 23. marts 1960 måtte ansøge om dispensation fra bestemmelsen om, at der inden den 1. april 1960 skulle være installeret moderne w.c. i ejendommen. Selvfølgelig gav man dispensationen, og i 1962 blev ejendommen eksproprieret, og med boligministeriets tilladelse, nedrev man den gamle ejendom.

Stenstuegade nr. 30-46 i 1961. Efter købmandsforretningen var flyttet til Smedegade blev vinduerne brugt til plakato-phængning. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 32

Slagelse skifteret gjorde den 27. juli 1874 vitterlig, at der var afholdt auktion over Stenstuegade nr. 32 tilhørende afdøde murersvend H. Hansen og dennes senere afdøde hustru. Ved auktionen var ejendommen forbeholdt Overformynderiet, som ved en obligation af 10. marts 1849 havde 1. prioriteten på 1.500 rigsdaler. Men man havde tiltrådt, at skifteretten solgte til den højstbydende, som var gårdmand Chr. Nielsens enke, Kirstine, født Jacobsen, med et bud på 1.450 rigsdaler, der kunne erlægges med 800 rigsdaler kontant og resten ved en obligation til Overformynderiet på 650 rigsdaler.

Efter at have boet på stedet i 7 år skødede Kirstine Nielsen den 24. november 1881 ejendommen til sin datter Frederikke Dorthea, som var enke efter gæstgiver Hans Pedersen af Slagelse.

Fru Frederikke Dorthea Pedersen havde ejendommen i mange år, og foruden hende boede der ved århundredskiftet fire andre familier. Blandt andet havde tøffel- og træskomager F. V. Green sin forretning i ejendommen, og fru Emma Hansen averterede i Sorø Amtstidende med, at hun udførte al slags håndarbejde og forfærdigede morgensko og kludesko smukt

og billigt. I ejendommen boede også skomager R. Poulsen, der var ansat som kommunal gadefejer, og en meget kendt person i Slagelse. Som byens fejeregulativ den gang foreskrev, var han på færde både før solopgang og efter dens nedgang. Hans største fornøjelse var at tælle hvor mange af det gamle Ting- og Arresthus cellevinduer, der var lys i om aftenen. En gang om ugen besøgte han badeanstalten - og så var han gjort klar til at blive modtaget af barberen.

Medens fru Pedersen havde ejendommen blev den istandsat og ændret, således at der blev to etager ud mod gaden, men ikke til gårdsiden. I 1927 blev huset købt af lagerforvalter Carl Christian Baunsgaard, hvis to sønner Bernhard og Hilmer begge blev kendte radikale politikere med mange tillidshverv. Bernhard, som blev født i 1918, og var student fra Slagelse Gymnasium, blev i 1964 rektor for Marselisborg Gymnasium, og Hilmer, som blev født i 1920, fik sin første handelsuddannelse i en købmandsforretning på Bredegade i Slagelse. Han var handelsminister i ministeriet Kampmann i 1961 og i ministeriet Krag 1962-64, og selv var han statsminister 1968-71.

I 1953 døde Carl Chr. Baunsgaard, og elektriker Leif Eigil Baunsgaard overtog ejendommen, som han imidlertid ret hurtigt solgte til portør ved jernbanen Henning Skovgaard Pedersen, der den 1. oktober 1955 solgte den videre til slagter Finn Hansen, hvis familie dog var meget utilfreds med at bo i det gamle fugtige hus, hvorfor han den 1. april 1958 solgte til ejendomshandler Valdemar Madsen.

I forbindelse med Stenstuegades sanering blev ejendommen i 1962 eksproprieret af Slagelse kommune, som samme år lod den nedrive.

Stenstuegade nr. 36 til 26 i 1910. - Johs. Rasmussens akvarel på Civildommerkontoret.

Stenstuegade nr. 34

I denne ejendom var der fra før 1850 et værtshus, som udkænkede datidens brændevin i pottemål, og i 1858 ejede værtshusholder Johan Thomas Nielsens enke Ane-Margrethe stedet. Hun måtte den 16. september 1858 erkende at være skomagemester M. Woltmand i København 900 rigsdaler skyldig, og som sikkerhed stillede hun 2. prioriteten i sin ejendom matr. nr. 194c på Stenstuegade i pant. Ejendommen var på 1349 alen², og havde et hus med 3 kakkelovne. 1. prioriteten på 400 rigsdaler havde Slagelse Hospital og Slagelse lærde Skoles fælles fond.

Det har sikkert ikke været med glæde, at Ane-Margrethe har underskrevet denne erklæring, for 10 år efter har det knebet for hende at klare afdrag og renter, og det resulterede i, at M. Woltmand begærede udlæg i hendes ejendom for en restgæld på 600 rigsdaler.

Efter behørig behandling ved Slagelse købstads auktionsret overtog M. Woltmand den 13. december 1860 ejendommen, som han den 31. december 1861 solgte til murersvend Frederik Chr. Johansen. Han havde kun ejendommen et års tid, før han solgte den til brænderibestyrelse Ole Larsen for 750 rigsdaler. For at kunne klare dette beløb lånte Ole Larsen 200 rigsdaler af Sparekassen for Slagelse og Omegn, der som sikkerhed fik 2. prioritet i ejendommen og desuden brænderiejer J. M. Stampe som kautionist.

Da Stenstuegade nr. 34 på dette tidspunkt ikke selv havde nogen brønd, og der i 1867 var kommet en ny ejer af Stenstuegade nr. 36, lod Ole Larsen den 28. oktober 1868 tinglyse en i 1850 given ret til at benytte porten og adgangen til brønden i Stenstuegade nr. 36 for ham og efterfølgende ejere af Stenstuegade nr. 34.

Fineste 8 Gr. Kornbrændevin (ufælsfrit) à 30 Ore Potten.	
Fineste blaa Riso-Raffe à 65 Ore Pott., Dingere Rostolier 60 à 55 Ore Pott., Storfinet Randsid , (særlt uerdt som Ind), 40 Ore Pott., Zmullt lytt Rasin 26 à 28 Ore Pott., Sugget Ryskhol-Retid 34 Ore Pott., Staaen Retid Nr. 1 40 Ore Pott., Deima grøn Soba 19 Ore Pott., Engelsk v. Soba 5 Ore Pott.,	1 pr. 4 Pott. 3 Ore Nakat pr. Pott. 1 pr. 4 Pott. 3 Ore Nakat pr. Pott. 1 pr. 4 Pott. 3 Ore Nakat pr. Pott. 1 pr. 4 Pott. 3 Ore Nakat pr. Pott.
Fineste 7 Gr. Kornbrændevin (ufælsfrit) à 26 Ore Potten	

Announce i Sorø Amtstidende den 17. februar 1886.

Ejendommen, der den 9. oktober 1843 havde fået tinglyst en deklaration om hegn ind mod Ting- og Arresthuset, havde ingen gennemgang til gårdspladsen, hvor der i 1888 var en gammeldags latrin med zinktønde, der blev udtømt i haven, som en værdifuld gødning til de store rabarber.

I 1890 gennemgik ejendommen en restaurering, hvorved Ole Larsen kom i gæld til blikkenslagermestrene A. Larsen og T. Larsen samt murermester G. Larsen, som alle tre boede på Frederiksberg, og den 28. februar 1896 overtog de tre håndværksmestre i fællesskab ejendommen, som de videresolgte til tøffelmager Christen Jensen.

Den 20. januar 1898 købte sadelmager Jens Jensen ejendommen, og med sin familie boede han mange år på stedet. Efter hans død forblev hans hustru Josefine Vilhelmine Jensen boende i uskiftet bo.

Efter hendes død blev ejendommen i 1933 overtaget af maskinarbejder Valdemar Jensen, der ikke selv boede i huset, men lejede det ud til arbejdsmand Hans L. Jensen og sølvsliber Niels Chr. Larsen. Sølvsliberen købte senere ejendommen, og efter hans død havde hans efterladte hustru Ella Hoffmann Larsen stedet. Hun var kogerske, og var meget efterspurgt som sådan. Hun havde ejendommen, lige indtil den i 1962 blev eksproprieret af Slagelse kommune, der samme år fik boligministeriets tilladelse til nedrivning.

Stenstuegade nr. 36

Den 17. oktober 1860 gjorde byfoged P. L. Benzon vitterlig, at der, efter udlæg ved prokurator Hartnack for Jens Wilhelm Larsen, var afholdt offentlig auktion over stedet matr. nr. 194d på Stenstuegade med grund og hus, og på Antvorskov Birks Overformynderis vegne overtog birkedommer F. C. Bech, som højstbydende, stedet for et bud på 1.750 rigsdaler.

Birkedommer F. C. Bech solgte ejendommen, der indeholdt 4 små lejligheder, den 7. oktober 1867 til patruljebetjent og murermester Hans Ditlev Tidemann for 1.800 rigsdaler rigsmønt. Det bemærkedes ved salget, at ejendommen var behæftet med en deklaration af 29. september 1843, om forpligtelse til at holde et forsvareligt hegn ind mod Ting- og Arresthuset på Løvegade.

Tidemann døde 78 år gammel, den 29. juli 1891, og hans fire børn, der havde overtaget boet, solgte ejendommen den

21. august 1891 til murermester N. L. Clausen, der drev sin virksomhed fra stedet lige til sin død i 1918.

Enkefru Sofie Antonsen købte ejendommen af arvingerne, og havde stedet indtil den 11. juni 1921, hvor hun solgte til tømrersvend Rasmus Peter Nielsen.

Efter at have boet i ejendommen i 24 år solgte tømrersvenden ejendommen til blikkenslagermester Einer Valbum Rasmussen, som i 32 år havde sin forretning på stedet, og som efterhånden havde fået ejendommen indrettet med kontor og kun to lejligheder med moderne installationer.

Den 1. april 1977 købte Fællesorganisationens Boligforening ejendommen, som derefter blev revet ned, og den nuværende bygning på Stenstuegade nr. 36 og 38's gamle parceller blev opført, hvor hjørneejendommen blev til H. P. Hansens Plads nr. 12.

Stenstuegade nr. 38

Skomager Albrecht Nielsen ejede i 1868 denne ejendom, der kun var på 329 m² med et lille hus på 40m². Den 7. april 1884 blev der tinglyst en deklaration om fælles brandmur med Stenstuegade nr. 40, og på dette tidspunkt var gårdejer Peder Andreasen blevet ejer.

Ejendommen havde kun en lejlighed, som Andreasen i 1894 udlejede til arbejdsmand Peter Andersen med familie, medens han selv tog ophold hos en brodersøn, smed Christen Andreas Steffensen i Aarslev, til hvem han den 18. december 1899 testamenterede alt hvad han ejede.

Efter han havde arvet ejendommen, solgte Christen Andreas Steffensen stedet den 20. marts 1918 til lokomotivfyrbøder Axel Johannes Florin Sandberg, der senere solgte til Jens Johan Nielsen, som boede i huset fra 1933.

Huset var ellers blevet lejet ud til forskellige familier, og i en periode boede der en »indvandrer«, som mange af Stenstuegades beboere var bange for. Om ham fortæller flere ældre stenstuegadebeboere, at han havde været i fængsel, fordi han i sin ungdom havde solgt sin kæreste fra Jylland til en neger i Amerika, og om denne historie er der digtet en vise,

Stenstuegades vestlige halvdel i 1975 efter anlæggelse af H. P. Hansens Plads. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegades vestlige halvdel i 1981 efter at Fællesorg. Boligforening har opført den nye bygning på hjørnet af Stenstuegade og H. P. Hansens Plads. - Foto: Vestsjællands Reklamefoto.

som skulle have været den tids schlager, men om historien er sand eller blot en krønike, vides ikke.

Som andre ejendomme, var også dette gamle hus plaget af kvarterets mange rotter, og den 95-årige tidligere kriminalassistent V. H. C. Petersen har fortalt, at da han engang havde indvandreren i forhør, havde han spurgt ham om, hvordan man kunne udholde at sove sammen med husets mange rotter? Hertil havde indvandreren svaret, at når der løb alt for mange rotter oven på dynen, så sparkede han bare et par gange med benene, hvorefter de forsvandt ned på gulvet.

Efter 2. verdenskrig ejedes huset af tømrermester Jørgen Madsen, og i 1952 købte malermester Jørgen Bryde det, og han søgte den 26. oktober 1953 om tilla-

delse til at rive det gamle hus ned, som lå halvt ude på fortovet. Tilladelsen blev givet, men på så skræppe betingelser, at malermesteren i stedet solgte ejendommen til cykelhandler Oscar Morbech. Han tilbød den 17. august 1954 Slagelse kommune parcellen for 7.200 kr., og samtidig forpligtede han sig til at rydde grunden for bygninger inden den 17. september 1954. Tilbuddet blev modtaget af kommunen.

Inden nedrivningen og salget til kommunen var Nationalmuseet blevet orienteret om det gamle hus, som man dog ikke var særlig meget interesseret i.

Efter huset var fjernet, henlå parcellen som byggetomt indtil Fællesorganisationens Boligforening i 1977 byggede den nye store ejendom på hjørnet af Stenstuegade og H. P. Hansens Plads.

Stenstuegade nr. 38, som det ses lå huset et stykke ude på det i 1941 anlagte fortov. Nedrevet i 1954. - Lokalh. arkiv.

Visen som skulle være skrevet om en mand, der boede i Stenstuegade nr. 38, som alle var bange for, og som det fortæltes om, at han havde solgt sin kæreste til en neger i Amerika:

I Jylland, der leved' en Pige -

Gl. Vise

I Jylland, der leved' en Pige saa ung.
Hun elsked' saa trofast sin Ven.
Nu meldte sig Afskedens Time saa tung;
han drog til Amerika hen.
Med Sorg i sit Sind gik hun ene derhjemme.
Sin elskede Ven kunde hun ikke glemme.
Hun tænkte paa ham baade Dag og ved Nat.
Hun længtes og følte sig ene, forladt.

En Dag kom der Brev fra Amerika hid;
det var fra den bortrejste Ven.
Han skrev: Kjære Pige, vær hilset og vid,
at nu kan du komme herhen;
her blomstrer vor Glæde, her smiler vor Lykke,
her vil vi nu sammen i Kjærlighed bygge.
Jeg sender dig Penge, kom snart, hvis du kan,
jeg venter den Dag, du skal træde i Land.

Den fattige Pige hun lo og hun græd.
Farvel bød hun Venner og Slægt.
Saa damped' hun glad til det fjerne afsted,
hun trodsede Farerne kjækt.
Snart traf hun den elsked', nu førte han hende
hen til et Hotel, der var Fryd uden Ende.
Saa gik han i Byen alene en Stund,
og sagde Farvel med en smilende Mund.

Kort efter kom Kjæresten atter saa fro
tilbage til Pigen paa Stand.
Han var ikke ene, han fulgtes med to,
to Negre af reneste Vand.
Han sagde til Pigen: Jeg kan ei dig tage,
og du kan til Danmark ei komme tilbage,
af disse to Sorte, du vælger en Mand,
saaledes er Skikken her i dette Land.

Den Pige hun græd saa bitterlig, men
den ene af Negrene tog
sit Tørklæde og traadte deltagende hen,
og Pigen til Barmen han drog.
Han aftørred' Taarerne og trøstede hende.
Hun vidste ei, hvordan hun skulde sig vende.
Saa valgte hun ham, der var kjærlig og god.
Den grusomme Ven hende derpaa forlod.

Med Negeren blev hun nu gift, han var rig.
Hun fødte ham siden et Barn,
der næsten var hvid og Moderen lig.
Men Kjæresten han var et Skarn.
Den Neger fortalte sin Kone om Sagen:
Din Ven var ond, det er klart som Dagen,
thi vid, han dig solgte til mig paa min Vej,
for 12.000 Kroner, jeg gav hen for dig.

Den Sorte var kjærlig mod Barn og Viv
og rig, dertil meget god.
Saa endte en Sygdom fornylig hans Liv,
med Rigdom hans Enke nu stod.
Saa drog hun til Danmark, til Jylland hun vendte,
til Fødebyen, fra lille hun kjendte,
til Hjørring hun kom, en By tæt derved,
hun kom til en Gaard, ret et hyggeligt Sted.

Og Gaardmandens Kone saa venlig modtog
den fremmede Dame; saa blev
hun der lidt med Barnet, før atter hun drog.
Men hvad der da monne beskriv'
den store Forundring, da endelig Manden
kom ind, og de tvende nu kjendte hinanden.
Hun skued' sin grumme, bedrag'riske Ven;
og Gaardmanden kjendte sin Kjæreste igjen.

For 12.000 havde han kjøbt sig en Gaard,
og giftet en Pige med Mønt.
Helt vaklende bleg og forfærdet han staaer,
med Modet det blev nu helt tyndt.
Da talte den fremmed': O, lumpen du handled',
den Dag, da du mig til Slavinde forvandlede',
men nu er jeg kommet, din Straf skal du faae,
maaske du nu atter fra Gaarden skal gaae.

Dit Guld det trænger jeg ikke til,
men Retten skal sige et Ord;
og taber du nu i det retslige Spil,
skal Blodpengene vel blive stor.
Dem vil jeg give til fattige Sjæle.
Paa Egnen der venter han Dommen den fæle.
Saa lønner sig ilde med Falskhed og Svig.
Nu er han fattig og hans Kjærest' er rig.

Visen er lånt af fru Ottomine Andersen i Boeslunde, der er visesamler.

Stenstuegade nr. 40

Den 8. december 1828 købte skomagermester Anders Olsen den store parcel nr. 192 på Stenstuegade, der kun havde bebyggelse på den østlige halvdel, og den 18. oktober 1855 frasolgte han den åbne plads, der var mellem bebyggelsen og nabo huset nærmest Herrestræde, det senere Stenstuegade nr. 42.

Da han døde, overtog hans efterlevende hustru Gjertrud Olsen ejendommen, som hun den 11. april 1863 solgte til sin broder skræder Theodor Jørgen Sørensen, for en sum af 550 rigsdaler. Ved købet skulle skrædderen indfri 1. prioriteten ved Slagelse Hospital på 450 rigsdaler, og udstede et pantebrev til Gjertrud Olsen på de resterende 100 rigsdaler.

Skrædder Sørensen døde i 1879, og hans hustru Kirsten Sørensen, der hensad i uskiftet bo, solgte den 14. marts 1882 ejendommen til maler Harald Morten Holbom af Roskilde, der året efter den 16. december videresolgte til konstruktør Lars Chr. Nielsen.

Konstruktøren fik det gamle hus revet ned, og opførte den nuværende ejendom i 1884, som fik fælles brandgavl til begge naboejendomme.

I 1886 boede der fire familier med i alt 15 personer i ejendommen, som efter nyopførelsen stadig ikke havde egen brønd,

Stenstuegade nr. 40, der blev opført i 1884. - Lokalh. arkiv.

hvorfor alt vand måtte hentes fra bybrønden, eller fra en af naboejendommene. I gården var der en ulovlig grube-latrin, som ved politiets sundhedskontrol blev påbudt ændret til tønde-latrin.

Efter konstruktørens død overtog hustruen J. H. Theodora Nielsen ejendommen, som hun havde lige til den i 1946 blev solgt til den nuværende ejer, murermester Leo Johannes Knudsen, som i dag med sin familie bor i ejendommen.

Stenstuegade nr. 42

Skomager Anders Olsen købte i 1828 matr. nr. 192 på Stenstuegade, som han senere opdelte i to parceller, hvoraf kun den østlige var bebygget (Stenstuegade nr. 40). Den vestlige parcel solgte han den 18. oktober 1855 til murer Johan Ebbesen Hansen, der opførte et hus på grunden,

og dertil lånte han 900 rigsdaler af boelsmand Niels Jensen på Forlev Mark, med pant i ejendommen, som efter behørig udlæg blev overtaget af Niels Jensen den 21. august 1858.

Niels Jensen lånte selv 1.800 rigsdaler af Kreditforeningen af grundejere i de

danske Østifter, som han må have haft besvær med at tilbagebetale, for den 30. december 1863 gjorde justitsråd og byfoged i Slagelse P. L. Benzon vitterligt, at matr. nr. 192b på Stenstuegade ved auktion var solgt til prokurator A. G. Rye på Kreditforeningens vegne.

Den 25. april 1868 solgte kreditforeningen stedet til slagter og høker Svend Rasmussen, der drev landbrug fra ejendommen og indrettede et slagteri i baghuset. I gården, hvor der var indrettet en meget primitiv grube-latrin, manglede der en kiste til det dyriske affald fra slagteriet, som derfor blev henkastet på møddingen, der kun bestod af et hul i jorden.

Svend Rasmussen må imidlertid, som sine forgængere, også været kommet i økonomiske vanskeligheder, for i 1870 lånte han 200 rigsdaler af sin moder og svoger i Sludstrup. Men dette lån har alligevel ikke været tilstrækkeligt til at klare skærene, for den 28. juli 1871 afholdtes der auktion over ejendommen, der solgtes til den højestbydende, som var detaillist Ole Jensen af Slagelse, der fik ejendommen for 1.700 rigsdaler.

Den 12. juni 1877 solgte Ole Jensen stedet til slagtermester P. S. J. Pilemann, der i 1879 nedrev de gamle huse, og opførte den nuværende ejendom, og i 1884 blev der tinglyst fælles brandmur ind til Stenstuegade nr. 40.

Stenstuegade nr. 42, som slagtermester Pilemann opførte i 1879. - Lokalh. arkiv.

Slagtermester P. S. J. Pilemann havde sin butik i ejendommen, som i 1887 var beboet af 3 familier med i alt 16 personer. I baghuset var der foruden slagteriet også hestestald og vognport.

Slagtermesteren døde den 11. december 1918, og hans efterlevende hustru Anna Marie Pilmann, som hensad i uskiftet bo, døde den 24. maj 1923. Efter hendes død overtog arvingerne ejendommen. Datteren, frk. Hansine C. M. Pilemann, boede i en 3 værelses lejlighed i forhuset indtil sin død i 1947, hvorefter landmand Søren Nielsen Petersen købte ejendommen, der i 1952 blev overtaget af hans datter plejerske Mary Johanne Petersen, som bor i ejendommen i dag.

For at komme op på 1. sal må man ind i gården. - Lokalh. arkiv.

Baghuset til Stenstuegade nr. 42. I porten havde Pilemann sit slagteri, og i den vestlige halvdel var der hestestald. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 44

Slagtermester Frederik Fritz Böie ejede i 1850 denne ejendom, der ved en auktion den 4. april 1862, blev solgt til fæstegårdmand Johan Jensen af Kragerup for en sum af 1.750 rigsdaler. Efter en resolution af 3. juni 1841 måtte han ved købet overtage slagtermesterens forpligtelser overfor Slagelse Hospital og Slagelse lærde Skoles fælles fond.

Til ejendommen hørte, foruden grunden på Stenstuegade med et hus der indeholdt to udlejede lejligheder, også et jordlod på byens mark, skyldsat i hartkorn til 1 Tdk. ½ alb., og som var bortlejet til en boelsmand, som boede uden for byen.

Johan Jensen, der ikke bosatte sig på Stenstuegade, havde stedet til sin død, hvorefter hans hustru beholdt det, indtil hun den 6. december 1897 solgte det til gårdejer Lars Johansen.

Lars Johansen, som selv overtog driften af jordloddet, solgte den 3. juli 1902 ejendommen på Stenstuegade til værts-husholder Rasmus Petersen, der heller ikke boede i det gamle hus. Efter hans død beholdt hustruen, Kirsten Petersen,

stedet, indtil hun den 4. januar 1918 solgte det til malermester J. P. Jørgensen.

Malermesteren nedrev og ombyggede huset, og boede derefter med sin familie på stedet, hvorfra han drev en omfattende malerforretning. Da han døde den 21. september 1943, overtog hustruen Agnes Oktova Jørgensen ejendommen, medens malermester Henry Carl Hansen førte malerværkstedet videre under firmanavnet »Henrys Skilteværksted«. Hans hjælper, malersvend Finn E. H. Sten Ringbo, boede på dette tidspunkt også i ejendommen.

Fru A. O. Jørgensen solgte den 1. april 1951 ejendommen til Slagelse kommune, som stadig udlejer stedet til beboelse, og i den sidste halve snes år har tjener Alf M. Christensen med sin familie boet i ejendommen.

I 1951 overtog grosserer Jørgen Leo Møller skilteværkstedet, og drev forretningen videre med alle arter af skilte og reklamer samt opmaling af antikke møbler, indtil han i 1969 flyttede til Hellig Andersvej nr. 23.

Stenstuegade nr. 44 som Slagelse kommune købte i 1951. - Lokalh. arkiv.

Stenstuegade nr. 46

Stenstuegade nr. 46 der ejes af Svendeforeningen. - Lokalh. arkiv.

Peder Lorents Benzon, byfoged i Slagelse, gjorde den 6. august 1862 vitterlig, at han nævnte dag havde indfundet sig på Stenstuegade matr. nr. 190 (nyt nr. 362), som ejedes af murersvend Jonas Fabian Adler, for at opkræve et forfaldent beløb på 1.511 rigsdaler og 7 skilling.

Byfogeden fandt ikke murersvenden hjemme, men fru Adler meddelte ham, at de ikke kunne betale beløbet, og at der godt kunne gøres udlæg i deres ejendom.

Adler havde fået skødet på ejendommen den 19. april 1849, og til stedet hørte et jordlod matr. nr. 175 på byens mark, der skattemæssig var takseret i hartkorn til 1 skp. 1 tdk. 1½ alb.

Ved auktionen over ejendommen, som holdtes den 27. januar 1863, var Overfor-

mynderiet, Sorø Amt og Antvorskov Birk alle inde i billedet, og den 6. februar 1863 overdrog justitsråd Bech, birkedommer ved Antvorskov, på Overformynderiets vegne ejendommen til Slagelse Velgøringsfond for 1.560 rigsdaler.

Velgøringsfonden, der udlejede stedet i flere år til murersvend J. F. Adler, fik i 1867 den store hjørnegrund delt i to parceller, som derefter blev til matr. nr. 362a og 362b, og efter tinglysningen blev matr. nr. 362b, som var den bageste halvdel, afstået til et fondats, der var oprettet den 31. oktober 1867 af borgmester og byfoged Lassens enke, fru Anna Marie Lassen, og i 1869 byggedes på parcellen »Slagelse Børneasyl«, som fik sin indgang fra Herrestræde.

Den 15. august 1880 solgte fonden matr. nr. 362a til Slagelse Svendeforening, og på dette tidspunkt boede der i hjørneejendommen 10 familier med i alt 34 personer, som var fælles om 3 latriner i gården.

Omkring århundredskiftet nedrev Svendeforeningen den gamle ejendom og opførte den nuværende, som på hjørnet fik en pæn købmandsforretning, der fra

starten blev udlejet til købmand Chr. P. Willingshøj, der senere blev afløst af købmand Mortensen og købmand Larsen. Fra 1929 havde købmand Oluf Møller forretningen, og han havde den i 37 år. I 1966 blev forretningen lukket for detail-salg, og udlejet som lagerplads for købmand T. O. Thomassen, der havde sin forretning på det modsatte hjørne i Stenstuegade nr. 21.

Stenstuegade set fra Herrestræde i 1910. Til venstre ses Chr. P. Willingshøjs købmandsforretning. - Lokalh. arkiv.

EFTERSKRIFT

Ved udgivelse af »Stenstuegadekvarteret i Slagelse« har Vestsjællands Offset og Bogtryk ApS. ønsket at markere 5 året for selskabets oprettelse i 1977 i det gamle Folkets Hus, Stenstuegade nr. 7. Det er godt nok en meget kort periode i forhold til Stenstuegades høje alder, men vi synes, at vi ved venners og gode kontakters hjælp, fra en langsom begyndelse under beskedne og trange forhold i løbet af de 5 år har fået en god arbejdsplads, som vi håber fortsat vil trives og udvikle sig.

Ud over Stenstuegade nr. 19's gamle hus, som i 1931 blev flyttet til Lystanlægget, er der nu kun Stenstuegade nr. 8, 40-44 og så vores hus i Stenstuegade nr. 7 tilbage af de rigtig gamle huse.

Der er næppe tvivl om, at mange ældre tidligere Stenstuegadebeboere med glæde tænker tilbage på deres tid i kvarteret og med vemod mindes den gamle gades charme, men de sørger nok ikke over, at de gamle usunde huse nu er forsvundet. De kan sikkert alle se, at kvarteret fra sin slumrende, nussede tilværelse er ved at rejse sig som et af Slagelse bys pænere kvarterer.

Selv om man ved anbringelsen af H. P. Hansens Plads har skåret Stenstuegade midt over, så håber vi, at det særprægede velklingende gadenavn, som jo kun findes i Slagelse, må blive bevaret for eftertiden.

Vi vil gerne takke kaptajn H. K. Nielsen for det store og grundige arbejde, han har lagt i tilblivelsen af denne bog. Mange timer har han brugt til at tale med borgere i Slagelse om gaden, studere gamle skøder samt tilbragt mange stunder på Biblioteket. Først da alle oplysninger var sat i system, kunne han begynde at skrive bogen og fremskaffe fotos af de enkle bygninger.

Det er ene og alene H. K. Nielsens fortjeneste, at denne bog har set dagens lys.

Vestsjællands Offset og Bogtryk

Leif Jensen

Henning Nielsen

Kilder og litteraturhenvisning

- Andersen, Axel: 90 år i Slagelse, udg. af SID Slagelse afdl. 1980.
- Arnskov, P.: Bogen om Slagelse, 1931.
- Byrådsreferater fra Slagelse byrådsmøder 1909-68.
- Fischer, Leck: Afsnittet Slagelse i bogen »Landet mellem Sund og Bælt« ved red. Cai M. Woel.
- Friis, F. R.: Bidrag til Slagelse bys historie, 1875.
- Gudmundsen, M. K.: Dansk Handel og Industri, 1936.
- Hansen, Frede: Socialdemokratiet i Slagelse gennem 90 år i »Årbog for Historisk Samfund for Sorø Amt« årg. 1979.
- Holmgaard, Otto og Erik B. Nissen: Slagelsebogen, 1968.
- Jacobsen, Johs.: Slagelse kommunale Elektricitetsværk 1909-34 med omtale af den private lysstation 1893-1909.
- Jensen, Andr. K.: Danske byer og deres mænd, XXV Slagelse by 1917.
- Jul i Slagelse 1935.
- Jørgensen, Alfred: Erindringer i Sjællands Posten 1959.
- Madsen, Chr.: Artikel om Frelsens Hær i Sj. Tidende 17. dec. 1977.
- Malling, Hubert: Sagt om Slagelse, Sparekasse & Penge, 1980.
- Møller, Niels: Kredslægens indberetning om cholera epidemi i Slagelse (Ikke offentliggjort).
- Nielsen, Richard G.: Mennesker og miljøer i det gamle Slagelse, 1976.
- Nyberg, N. C.: Kontantforretningen i Slagelse gennem 50 år, 1891-1941.
- Møbius, Kr. F.: Politimuseets gamle arkiver fra Slagelse kommunale politi.
- Rasmussen, Holger: Slagelseslægten H. Rasmussen & Sønner med flere, ca. 1800-1950.
- Sjællands Tidende, årgangene 1976-80.
- Slagelse bytings gamle skøder, købekontrakter, obligationer og auktionsprotokol.
- Slagelse Vejviser 1894-95, 1902-03, 1913, 1933-34.
- Sorø Amtstidende 1846-1955.
- Sorø Amts Vejviser 1904-06.
- Steenberg, Axel: Dagligliv i Danmark 1620-1720.
- Valglister til folketinget i 1928, 1929, 1945-46.
- Walton, Max: Barndomsminder i Sjællands Posten 1959.
- Vestsjællands Socialdemokrat, årg. 1898, 1899, og 1902.

Register

Institutioner m. v.:

Antvorskov Birks Overformynderi. 86, 93.
Antvorskov Kloster. 9, 10, 62.
Aktieselskabet Arbejdernes Forsamlingsbygning. 55, 56, 57.
Apotekerhaven. 9, 38, 51.
Asylet. 30, 93.
Baltica Assurance-Compagni. 54.
Banken for Slagelse og Omegn. 50.
Bernina, restauration. 48.
BIO, biografteater. 53.
Broderi Magasinet. 68.
Bdr. Hillers. 3, 33, 39, 42, 74, 75, 78, 79.
Centrum Markedet. 74.
Dansk Shell A/S. 73.
Den apostolske Kirke, »En Vej«. 71.
Den kvindelige Arbejderforening. 55.
Fag- og Arbejderforeningen. 55.
Folkets Hus. 14, 25, 33, 38, 39, 40, 44, 55-58.
Frelsens Hær. 71.
Fællesorganisationens Boligforening. 86-88.
HAMI, varehus. 74.
Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund. 73.
Henrys Skilteværksted. 92.
Ibs Radio, forretning. 73.
Illum, varehus. 50.
Kongens foged. 20, 21.
Kontantforretningen. 9, 38-40, 49-52.
Korsgadehus. 42.
Kreditt. af grundejere af de danske Østifter. 62, 90.
Kunstaboden. 68.
Kvindelig Arbejderforbund. 73.
Københavns Telefonaktieselskab. 42.
La Rein, frisørsalon. 48, 49.
London, herremagasin. 48.
Lystanlægget. 65.
Mosaik kirkegård. 55.
Musikhuset. 67.
Møbelhuset. 48.
Mødet med Knok. 45.
Nielsen, I. P. A/S. 9, 38, 46, 49, 50-53.
Nationalmuseet. 88.
Rasmussen, H., Jernstøberi og Maskinfabrik. 76-78.
Sct. Erasmii Broderskab. 10.
Sct. Mikkel's Kirke. 8, 10, 33, 47.
Sct. Peders Kirke. 8.
Sjællands Posten. 80.
Sjællands Tidende. 58.
Slagelse Borgervæbning. 60.
Slagelse Centralbibliotek. 8, 39, 41, 52, 78, 82.
Slagelse Cykellager. 67.
Slagelse Electricitets Compagni. 40.
Slagelse Forskønnelsesselskab. 65.
Slagelse Hospital. 10, 62, 68, 92.
Slagelse kommunale Electricitetsværk. 40.
Slagelse Kongsgård. 7, 8, 9, 51.
Slagelse lærde Skole. 10, 92.
Slagelse Tekniske Skole. 78.
Slagelse Turistforening. 65.
Slagelse Velgørelsesfond. 93.
Socialistisk Folkeparti. 54.

Sorø Amtstidende. 41, 47, 55, 58, 59, 84.
Sparekassen for grevskabet Holstenborg. 10.
Sparekassen for Ringsted og Omegn. 10.
Sparekassen for Slagelse og Omegn. 10, 71, 85.
Stenstuegården. 65.
Svaneapoteket. 9.
Svendeforeningen. 24, 30, 33, 94.
Ting- og Arresthuset. 41, 42, 82-84, 86.
Vestsjællands Avis. 23.
Vestsjællands Amtsentral. 50.
Vestsjællands Social-Demokrat. 44, 45, 48, 68.
Vestsjællands Reklamefoto. 57, 72, 87.
Vestsjællands Offset og Bogtryk. 57, 58.

Personer:

Adler, Chr. Fabian, høker. 82.
Adler, Jonas Fabian, murersv. 93.
Adolph, Gertrud, ugift. 18.
Andersen, A. M., postbud. 72.
Andersen, Axel Ejner, restauratør. 58.
Andersen, Bertholine, broderihl. 68.
Andersen, Henry Mayn, købmd. 83.
Andersen, Karl Emil, restauratør. 48.
Andersen, L., arbejderske. 74.
Andersen, Niels P., viktualiehl. 63.
Andersen, N. Toustrup, købmd. 47.
Andersen, Ottomine, visesamler. 89.
Andersen, P., husejer. 33.
Andersen, trommeslager. 14.
Andersen, V., murer. 18.
Andreasen, Peder, gårdejer. 86.
Andresen, Peder, arbmd. 30.
Antonsen, Sofie, enke. 86.
Arnskov, P., forfatter. 23, 55.
Baunsgaard, Bernhard, rektor. 84.
Baunsgaard, Carl Chr., lagerforv. 84.
Baunsgaard, Hilmer, fhv. statsminister. 84.
Baunsgaard, Leif Eigil, elektriker. 84.
Bech, F. C., birkedommer. 86, 93.
Benneweis, Irene, artist. 73.
Benzten, Bernhard, sagfører. 38, 49.
Benzon, P. L., byfoged. 86, 91, 93.
Berg, Ole, kredsløge. 65.
Bergsøe, bøsse-mager, gasværksb. 29, 32, 72.
Bernild, M., trikotagehl. 67.
Beyer, Knud, købmd. 65.
Billestein, Kaj Kaalund, kørel. 34, 68, 70.
Billestein, Nicolaj, købmd. 48, 70.
Billestein, Oluf, direktør. 69.
Billestein, Viggo, C., købmd. 10, 68.
Bohsen, Dagmar, købmd. 83.
Borello, Edvard H. Domingo, tømrer. 59, 69, 71, 73.
Borello, Christiane, enkefru. 32.
Bosøn, Nicolas. 10.
Brinkhard, f., skomagermester. 67.
Bruun, C. V. Z., arbmd. 80.
Bruun, Lars Peter Iversen, husejer. 82.
Byus-Hansen, Arne, kredsløge. 65.
Byus, C. P., marskandiser. 66.
Bøggild, Aage, boghl. 55.
Bøle, Fr. Friez, slagtermester. 92.

Carstensen, Hermann, murer. 71.
Christensen, Alf M., tjener. 92.
Christensen, Chr. handelsmd. 18, 74.
Christensen, Jens, detailhl. 81.
Christensen, K. M., enke. 74.
Christensen, Kaj, sagfører. 68.
Christensen, Nygaard, købmd. 65.
Christensen, P., biografteater. 9, 53.
Christensen, R., former. 18.
Christiansen, H., slagter. 30, 32, 82.
Christiansen, Otto Edvard, kunsth. 68.
Clausen, Florents, tømrer. 69.
Clausen, Jacob, arbmd. 19.
Clausen, N. L., murer. 18, 86.
Corfittsen, Tage, arkitekt. 41, 49.
Deichmann, prokurator. 20.
Devanties, Carl, slagterm. 48.
Døhmel, Niels P. J., proppeskræer. 71, 72.
Ebbesen, Johan, murer. 90.
Eggerisen, H. Joachim, murer. 19, 30, 33, 82.
Eggertsen, Henriette, Olivia, husejer. 82, 82.
Eggertsen, Laura Amalie, husejer. 82, 83.
Eisensøe, Chr., vognm. 35.
Fischer, Leck, forfatter. 14.
Foerson, H. F., apoteker. 9.
Foerson, J. H., apoteker. 9.
Frederik II, konge. 12, 22.
Frederik VII, konge. 60.
Friis, E. J., malerm. 83.
Frydenborg, modelsnedker. 76.
Godthardt, Sofie, enke. 17.
Green, F. V., træskomd. 84.
Griis, Clement, borgmester 1465. 9.
Griis, A., kobbessmedsv. 74.
Hachenberger, H., købmd. 47.
Hansen, enke. 18.
Hansen, cigarmager. 10.
Hansen, Aage, direktør. 50.
Hansen, Chr., brolægger, enke. 59.
Hansen, Chr. Johs., smed. 61.
Hansen, E., cigarhl. 54.
Hansen, E. E., restauratør. 48.
Hansen, Emma, syerske. 84.
Hansen, Finn, slagter. 84.
Hansen, Gerike, købmd. 10.
Hansen, Henry Carl, malerm. 92.
Hansen, H., murersv. 84.
Hansen, Hans, husejer. 80.
Hansen, H. P., borgm. og minister. 14, 31, 42, 44, 45.
Hansen, Hans Poulsen, typograf. 62.
Hansen, H. S., arbmd. 70.
Hansen og Larsen, købmd. 36, 74.
Hansen, M., enke. 29, 32.
Hansen, Margrethe, husejer. 64.
Hansen, Marie. 19.
Hansen, N. C., slagter. 82.
Hansen, Nelly, fagforeningsleder. 55.
Hansen, Niels Chr., arbmd. 19.
Hansen, P., skomager. 19.
Hansen, P., skrædder. 18.
Hansen, Peder, arbmd. 19.

Hansen, Rasmus, fagforeningsf. 56.
Hansen, Thorvald, købmd. 10.
Harder, Augustinus, bager og politib.
20, 29, 31, 60.
Harder, Cecilie Catrine, enke. 31, 60.
Hartnack, prokurator. 86.
Houby, Børge, biografier. 53.
Hausbild, Gottlieb, kobbersmed. 47.
Heinrich, Christoffer Ernst, bager. 47.
Hellig Anders. 8, 22.
Hemmingsen, Erik, kunstsner. 21.
Hemmingsen, Mads Jørgen, smedem.
71.
Hemmingsen, Niels, badstuemd. 8.
Henriksen, Edvard Emil, detailhl. og
tivolier. 55, 56, 81.
Henriksen, malerm. 83.
Hoffmann, smed. 10.
Holgersen, Mads, arbm. 19.
Holmbom, Harald Morten, maler. 90.
Hviid, Jens og Ingeborg. 59.

Ibsen, I., skomagerm., enke. 32, 68.
Ibsen, Johan Ludvig Chr., skomagerm.
81.

Jacobsen, E., politib. 31.
Jacobsen, Hans Peter, mejerist. 82.
Jeipsøn, Hans. 10.
Jensen, gårdejer, enke. 30.
Jensen, Ane Catrine, enke. 59.
Jensen, Carl, vekseler. 30, 81.
Jensen, Christen, tøffelmager. 85.
Jensen, Florentius J., arbm. 72.
Jensen, Hans, banearbejder. 61.
Jensen, Hans L., arbm. 85.
Jensen, Jens, sadelmager. 85.
Jensen, Jens Chr., smed. 72.
Jensen, Jens Peter, arbm. 18.
Jensen, Johan, gårdmd. 33, 92.
Jensen, Karen, sygeplejerske. 72.
Jensen, Niels, boelsmd. 90.
Jensen, Ole, detailhl. 91.
Jensen, Ole Fr., mølkemd. 61.
Jensen, P., kludekræmmer. 64.
Jensen, P., skrædder. 68.
Jensen, Thomas, arbm. 19.
Jensen, Vald., maskinarb. 85.
Johansen, Fr. Chr., murersv. 85.
Johansen, Jacob, gårdejer. 29, 69, 71,
73.
Johansen, Lars, gårdejer. 92.
Jøtze, Jonas. 10.
Jørgensen, brolæggerm. 34.
Jørgensen, Anders, hører. 29, 66, 67.
Jørgensen, Anders, kørekarl. 19.
Jørgensen, Carl, frisør. 54.
Jørgensen, Carl og Axel, forgyldere.
66.
Jørgensen, Chr., arbm. 18.
Jørgensen, kriseser. 18.
Jørgensen, Chr., væverm. og tøjfabr.
32, 66.
Jørgensen, Fr. Laura. 18.
Jørgensen, H. C., træskomd. 48.
Jørgensen, Hans M., købmd. 47.
Jørgensen, J. P., malerm. 92.
Jørgensen, Niels, arbm. 18.

Kanding, Jørgen, stadsbibliotekar.
36, 75
Kendt, Ove, direktør. 52.
Kjerp, Hans, kapellan. 47.
Knudtsen, Jens, 1385. 9.
Knudsen, Leo Johs., murer. 90.
Knüppel, Carl Hugo, arbm. 15.

Larsen, A., blikkenslager. 85.
Larsen, Chr., enke. 18.
Larsen, Ella Hoffmann, kogerske. 85.
Larsen, G. L., murer. 85.
Larsen, Hans Aage, kunsthl. 68.
Larsen, Jens Wilhelm, pengeudlåner.
86.
Larsen, købmd. 94.
Larsen, L. & Søn, murer. 65.
Larsen, Lars, arbm. 19.
Larsen, Niels Chr., sølvsliber. 85.
Larsen, Olaf, arbm. 18.
Larsen, Ole, brønderiarb. 30, 33, 85.
Larsen, Rs. Chr., møller. 63.
Larsen, T., blikkenslagerm. 85.
Lauridsen, Kresten, møbelhl. 53, 58.
Lauritzen, N. Bjerg, konfekturhl. 73.
Lund, Nicolaj Peter, malerm. 73.
Lyndhjem, skrædder. 10.
Løvenskjold, Herman von, baron. 57.

Madsen, Jørgen, tømrer. 88.
Madsen, Vald., ejendomsbl. 84.
Medon, M. C., købmd. 47.
Michaelsen, Anders, murer. 29, 32,
59, 62.
Mikkelsen, Niels, arbm. 36.
Morbech, Oscar, cykelhl. 88.
Mortensen, købmd. 94.
Mortensen, Ole, landbetjent. 80.
Mortensen, Søren Peter, rangerm. 68.
Møller, Gustav, apoteker. 51, 53.
Møller, Jørgen Leo, skiltemaler. 92.
Møller, Oluf, købmd. 94.
Møller, V., bødker. 10.

Natan, S., krigsinvalid. 72.
Nielsen, Aabrecht, skomager. 86.
Nielsen, C., gårdmd., enke. 33.
Nielsen, Carl, malerm. 62.
Nielsen, Carl, enke. 19.
Nielsen, Chr., gårdmd. 84.
Nielsen, Dreier, brøndgraver. 31.
Nielsen, Ejnar Vald., købmd. 83.
Nielsen, Ejnar. 14, 16, 17.
Nielsen, H., restauratør. 55.
Nielsen, Hans, arbm. 18.
Nielsen, Helge, frisør. 49.
Nielsen, Henning. 3.
Nielsen, Inger, frisør. 14, 49.
Nielsen, Jens Johan, husejer. 86.
Nielsen, Johan Thomas, værtshushl.
85.
Nielsen, Jørgen Fr., hører. 81, 82.
Nielsen, L., dameskrædderinde. 68.
Nielsen, Lars, murer. 19.
Nielsen, Lars, skrædderm. 16, 19.
Nielsen, Lars Chr., konstruktør. 30, 90.
Nielsen, Lauritz, købmd. 66.
Nielsen, Lauritz, købmd. 66.
Nielsen, Marius N., købmd. 68.
Nielsen, Olivia, fagforeningsleder. 55.
Nielsen, P., møbelsnedker. 48.
Nielsen, Peder, sliber. 19.
Nielsen, Rasmus, hører. 80.
Nielsen, Rs., hører, enke. 30, 32.
Nielsen, Rs. Peter, tømrersv. 86.
Nielsen, Sofie, enke. 18.
Nielsen, Søren, gårdejer. 16.
Nielsen, Vilh., hører. 80.

Olsen, værtshusholder. 66.
Olsen, Anders, skomagerm. 90.
Olsen, A. Chr., exam. juris. 20.
Olsen, Carl, skomagerm. 68.
Olsen, J. L. T., hører. 29, 32, 64.
Olsen, Olaf E., bogtrykker. 48.
Orelus, Johs., justitsråd. 29, 32, 55.

Orm, Jacob. 10.
Ottesen, Sv. Aa., ingeniør. 63.

Pedersen, skomager. 18.
Pedersen, Anker, pressefotograf. 41.
Pedersen, Anna. 18.
Pedersen, Chr., tømrer. 19.
Pedersen, Christen, gårdejer. 71.
Pedersen, Dortha, husejer. 84.
Pedersen, Knudsen Skovgård, portør.
84.
Pedersen, Knudsen, arkitekt. 53, 63.
Pedersen, Marie. 19.
Pedersen, Susanne. 19.
Persen, Klement, købmd. 10.
Persson, Niels K. E., musikhandler. 67.
Peterson, Carl Johan, skomager. 72.
Peterson, H., værtshushl., enke. 30.
Peterson, J., børstenbinder. 74.
Peterson, Mary, plejerske. 16, 91.
Peterson, Niels Peter, arbm. 19.
Peterson, N., fæstemd. 66, 69.
Peterson, Ole, fisker. 63.
Peterson, Oscar, barber. 63.
Peterson, Rs., værtshusholder. 92.
Peterson, Søren Nielsen, landmd. 91.
Peterson, V. H. C., kremlinalss. 88.
Pilemann, P., slagterm. 30, 33, 91.
Poulsen, tømrer. 19.
Poulsen, Louis, fabrikant. 67.
Poulsen, R., skomager. 84.
Poulsen, Tage, trikatagehl. 67.
Poulsen, Vald., trikatagehl. 28, 49, 67.

Rasmussen, A. M. 59.
Rasmussen, Anton, restauratør. 57.
Rasmussen, Edvard, jernstøber. 75-79.
Rasmussen, Ejnar, jernstøber. 73-81.
Rasmussen, Ejner Valbum, blikken-
slagerm. 86.
Rasmussen, Henrik, jernstøber.
29, 32, 75-80.
Rasmussen, J., malersv. 29, 32.
Rasmussen, Jens, vognmd. 82.
Rasmussen, Niels Chr., tømrer. 60, 61.
Rasmussen, Niels og Dortha, tømrer.
29, 32, 60, 61.
Rasmussen, P., købmd. 10, 60.
Rasmussen, Poul Julius, malersv. 59.
Rasmussen, Rasmus, jernstøber. 75-81.
Rasmussen, Svend, hører. 91.
Rasmussen, Valborg, Victorie,
dameskrædder. 59.
Rasmussen, Viggo, farvehl. 59.
Rasmussen, Vilh. Sebaldus, musiker.
61.
Rasmussen, Willy Lund, frisør. 54.
Ring, L. A., kunstmaler. 16.
Ringbo, Finn E. H. Sten, malersv.
92.
Ringbo, Victor Arnold, tømrer. 61.
Roodh, Hans Jeipen, 1465. 9.
Rye, A. G., prokurator. 91.
Røhling & Kristensen, kølefirma. 58.
Rønnov, Aksel, direktør. 73.
Rønnov, Otto, direktør. 51.
Rørvig, Jensine, organist. 68.

Salomon, A., skomager. 29, 32, 68.
Sandberg, Axel Johs. Florin,
lokomotivf. 86.
Scheuermann, J., vævermester. 10.
Saucke, Markus, arbm. 73.
Schou, M. F. A., restauratør. 57, 58.
Schraeder, V., farver. 10.
Schäfer, C. G. Th., bagerm., 1904.
48, 49.

Schäfer, G. C. Th., bagerm., 1870.
29, 32, 38, 47, 48.
Schäfer, G. H. L., bagerm., 1825. 47.
Schäfer, H. F. F., advokat. 48.
Sepstrup, C. M. P., købmd. 47.
Skyre, Peder, 1385. 9.
Slot, Gunnar, billedhugger. 63.
Stampe, J. M., brænderiarb. 85.
Steffensen, Christen Andreas, smed.
86.
Stender, A., pianist. 55.
Steudel, H., arkitekt. 53.
Strand, P. R., købmd. 59.
Sørensen, skrædder, enke. 33.
Sørensen, skomager. 68.

Sørensen, Maren Marie. 61.
Sørensen, Th. Jørgen, skrædder. 90.
Sørensen, Ulla Rye, musiklærer.
31, 60, 61, 74.
Thomassen, Thormod O., købmd.
65, 94.
Thomsen, J. P., ejendomsmægler. 9.
Thomsen, V. S., politib. 27, 29.
Tidemann, Hans Ditlev, politib.
30, 33, 86.
Valdemar Sejr, konge. 8; 22.
Vallenstein, slagter. 10.
Walton, Max, artist. 14, 80.

Werner, S. C., isenkrammer. 77.
Westergaard, A., fagforeningsf. 56.
Willingshøj, Chr. P., købmd. 94.
Winther, Richard, købmd. 47.
Wismann, Ingeborg Tekla C., husejer.
82.
Woltmand, M., skomagerm. 85.
Zillmer, Axel E., modehl. 68.
Øland, Ernst Veckmann, kleinsmedem.
71.
»Øl-Ernst«. 62.
Øllgaard, Fr. Anders, borgmester. 20.
Ølrichsen, Jens, borgmester. 10.

Fortegnelse

over nuværende og tidligere Stenstuegadebeboere, som forfatteren skylder en særlig tak for værdifulde oplysninger:

Købmand H. M. Andersen, Smedegade 23, Slagelse.
Kørelærer Kai Billenstein, Stenstuegade 6, Slagelse.
Tjener Alf M. Christensen, Stenstuegade 44, Slagelse.
Malermester Kaj Friis, Smedegade 23, Slagelse.
Murermester Johs. Knudsen, Stenstuegade 40, Slagelse.
Fru Ellinor V. Knüppel, Kierulffsvej 16, Slagelse.
Frisørmester Erik Lauridsen, Valbyvej 1, Slagelse.
Fhv. købmand Oluf Møller, Gækkelundsvej 1, Slagelse.
Fhv. frisørmester Inger Nielsen, Torvegade 44, Slagelse.
Ekspeditionssekr. Poul O. Nielsen, Herrestræde 16, Slagelse.
Plejerske, frk. Mary Johanne Petersen, Stenstuegade 42, Slagelse.
Fhv. trikotagehandler Tage Poulsen.
Fru Clara Valbum Rasmussen, Smedegade 39, Slagelse.
Pensionist, fru Karen Ringbo, Færøvej 16, Slagelse.
Musiklærer Ulla Rye Sørensen, Platanvej 24, Slagelse.

